

10.11.2011

OKULÖNCESİ EĞİTİMDE HAREKET
EĞİTİMİ UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
(Eskişehir İl Örneği)

AYÇA ÖZMEN

**OKULÖNCESİ EĞİTİMDE HAREKET EĞİTİMİ UYGULAMALARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ
(Eskişehir İl Örneği)**

**Ayça ÖZMEN
Yüksek Lisans Tezi**

**Anadolu Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Şubat -2004**

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Ayça ÖZMEN'in Okulöncesi Eğitimde Hareket Eğitimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Eskişehir İl Örneği) başlıklı, Sağlık Bilimleri Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalındaki, Yüksek Lisans Tezi.....27.09.2004.....tarihinde, aşağıdaki jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı) :	Prof.Dr.Fethi HEPER	
Üye :	Prof.Dr.Çoşkun BAYRAK	
Üye :	Yard.Doç.Dr.M.Serdar TEREKLI	
Üye :	
Üye :	

Anadolu Üniversitesi Sağlık bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 03.09.2004.....tarih ve.....28.....sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü
Prof. Dr. Yusuf ÖZTÜRK
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Müdür

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

OKULÖNCESİ EĞİTİMDE HAREKET EĞİTİMİ UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (Eskişehir İl Örneği)

Ayça ÖZMEN

Anadolu Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Danışman: Prof.Dr. Fethi HEPER

2004

Bu araştırmada Okulöncesi Eğitim Kurumlarında görev yapan öğretmenlerin hareket eğitimi konusuna yaklaşımları ve bu konudaki bilgi beceri düzeylerini ortaya çıkarma amaçlanmıştır. Araştırmada yer alan okulöncesi eğitim kurumlarında varolan oyun alanlarını, materyallerini ortaya çıkartma, hareket eğitimi etkinliklerinin işlevsel olarak nasıl düzenlendiğinin saptanması hedeflenmiştir. Hareket eğitimi uygulamalarının işlevsel olarak kullanılmasında, planlanmasında, öğretim yöntemlerinin, öğretmenin öğrenim düzeyinin, meslekteki kıdeminin, mesleki kaynakları izlemesinin etkili olup olmadığı araştırılmıştır.

2003 tarihli İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan Milli eğitime bağlı anasınıfı bulunan resmi İlköğretim okulları listesi doğrultusunda 86 İlköğretim okulundaki 139 anasınıfı öğretmeni araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırma çalışmalarında evrenin tümüne ulaşıldığı için evrenden örneklem alma yöntemine gidilmemiştir. Yapılan bu araştırma tarama modelindedir.

Araştırma sonucuna göre Okulöncesi eğitim kurumlarındaki etkinlik alanları ve araç-gereçlerin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Diğer bir sonuca göre anasınıfı öğretmenlerinin % 56.8' inin Anaokulu Öğretmenliği Önlisans mezunu olduğu, % 53.2'sinin hareket eğitimi uygulamalarına bir haftada 5 ders saati ve üzerinde bir zaman ayırdıkları, hareket eğitimi uygulamalarında şarkılı oyunlar, ritim ve danstan yeteri kadar yararlandıkları, bunun aksine drama- pandomim ve halkoyunlarından yeteri kadar yararlanmadıkları ve araştırma grubunun % 38.1' in mesleki yayınları takip etmediği görülmektedir.

Araştırma, giriş, materyal ve yöntem, bulgular, tartışma ve sonuç olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın giriş bölümünde kuramsal bilgiler yer almaktadır. Materyal ve yöntem bölümünde araştırmanın gerçekleşme sürecine ilişkin bilgilere yer verilmiştir, elde edilen veriler ise bulgular bölümünde sunulmuştur. Tartışma ve sonuç bölümünde ise, araştırmada elde edilen bulgulara göre sonuç çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okulöncesi Eğitim ve Hareket Eğitimi.

ABSTRACT

Master of Science Thesis

**EVALUATION OF THE MOVEMENT EDUCATION APPLICATIONS
IN PRE-SCHOOL EDUCATION**

(As an example, Eskişehir administrative province is taken)

Ayça ÖZMEN

Anadolu University

Institute of Health Sciences

Physical Education Majore Branch

Supervisor: Prof. Dr. Fethi HEPER

2004

The aim of this research is to find out the approach of the movement education and the level of knowledge and skill of kindergarten teachers who work in pre-school education. The research has been made the purpose of determining how the movement education activities were arranged and the purpose of evavating the play grounds and materials which are located in pre-school education institutions. In the functional using and planning of the movement education applications, it has been

researched that if instruction methods, teacher's education level and seniority, following the professional resources, are effective or not.

The scope of the research originates from the 139 kindergarten teachers who are selected from 86 primary education school, in 2003-2004 education year of Eskişehir. In order to collect the data of the research an inquiry form has been developed. In the data analysis the frequency enumeration and its percentages are being utilized. The research has been made in the form of a scanning model.

According to the result of the research; activity fields and materials are not adequate. According to another result; %56.8 of kindergarten teachers are graduated from preliminary license programme, %53.2 of them spare their time for the movement education applications 5 lessons or more per a week. They are benefit from plays with song, dance and rhythm enough. On the contrary of this, they are not benefit from drama, pantomime and folk dance. It has been seen that, %38.1 of them didn't follow the professional publications.

In order to collect fieldwork datas, the survey form has been developed. To analysis the datas the ratio of frequency system is used. The research consist of your main chapter including introduction to the research, material and method, data, argument and conclusion. In the introduction part, theoretical information is given. In material and method part, the processes of the researches are mentioned and the result datas are presented in the data section. In the argument and conclusion section, checking the datas of the researching an argument is established and the personel result is mentioned.

Key Words: Pre-school Education and Movement Education

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın gerçekleşmesine katkılarından ötürü aşağıda geçen kişi ve kuruluşlara içtenlikle teşekkür ederim.

Araştırmanın planlanması, yürütülmesi aşamalarında yardımlarını esirgemeyen danışmanım Sayın Prof. Dr. Fethi HEPER'e,

Çalışmam süresince değerli düşünceleri ile beni yönlendiren Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürü Sayın Prof.Dr. Coşkun BAYRAK'a, ve Yrd.Doç.Dr. Serdar TEREKLİ'ye, göstermiş olduğu manevi katkılarından dolayı Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Yüksekokulu öğretim elemanı arkadaşlarıma

En içten teşekkürlerimi sunarım.

Ayça ÖZMEN

Eskişehir – 2004

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
ÇİZELGELER DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Okulöncesi Eğitimin Tanımı ve Amaçları	3
1.2. Okulöncesi Eğitimin Temel İlkeleri	4
1.3. Dünyada ve Türkiye’de Okulöncesi Eğitim	5
1.4. Okulöncesi Eğitim Kurumlarının Özellikleri	8
1.4.1. Fiziksel ortam	8
1.4.2. Program	10
1.4.3. Nitelikli personel	13
1.5. Okulöncesi Dönemde Hareket ve Harekete İlişkin Temel Kavramlar	17
1.5.1. Hareket kavramı	18
1.5.2. Hareket eğitiminde temel konular	19
1.5.3. Okulöncesi çocuğun gelişiminde hareket eğitiminin yeri ve önemi	23
1.5.4. Hareket eğitiminin hedefleri ve amaçları.....	27
1.6. Hareket Eğitiminde Temel Hareket Becerilerinin Sınıflandırılması	28
1.6.1. Lokomotor hareketler	30
1.6.2. Manipülatif hareketler.....	30
1.6.3. Denge.....	30
1.7. Okulöncesi Çocuklar İçin Hareket Eğitimi Programı	31
1.7.1. Hareket eğitimi program ilkeleri	33
1.7.2. Hareket eğitimi program amaçları	33

1.7.3. Hareket eğitimi program içeriği	36
1.7.3.1. Ritim ve dans	37
1.7.3.2. Cimnastik	41
1.7.3.3. Atletizm	42
1.7.3.4. Oyun	43
2. MATERYAL VE YÖNTEM	51
3. BULGULAR	56
4. TARTIŞMA VE SONUÇ	68
5. KAYNAKLAR	77
6. EKLER	83

ÇİZELGELER DİZİNİ

2.1.1. Araştırma grubunun kişisel bilgileri	53
3.1.1. Hareket eğitimi öğretimine ayrılan zaman.....	57
3.2.1. Araştırma grubunun hareket eğitimi öğretimi kapsamında yararlandıkları etkinliklerin durumu.....	58
3.2.2. Araştırma grubunun hareket eğitimi öğretiminde çocukların ilgilerini arttırmak için başvurdukları yollar.....	59
3.2.3. Araştırma grubunun hareket eğitimi öğretiminde cinsiyet ayrımı.....	59
3.2.4. Araştırma grubunun öğretim yöntemlerini kullanma durumu.....	60
3.2.5. Öğrencilerin hareket eğitimi uygulamalarına olan ilgi durumu.....	60
3.2.6. Öğrencilerin ilgilerinin yüksek olmamasının nedenleri.....	61
3.2.7. Araştırma grubunun hareket eğitimi dersini yapabileceği kapalı ve açık alanın mevcut olma durumu ve sınıf içi ortamında yapılan hareket eğitimi uygulamalarının etkili olup olmadığına ilişkin öğretmen görüşleri.....	61
3.2.8. Araştırma grubunun etkili bir hareket eğitimi öğretimi için yararlandığı küçük araçlar.....	62
3.2.9. Araştırma grubunun hareket eğitimi ders işleyişi için gerekli araç gereç bulma konusunda zorlukla karşılaşma durumu ve çalıştıkları kurumda oyun bahçelerinin mevcut olup olmama durumu.....	63
3.2.10. Araştırma grubunun çalıştıkları kurumdaki oyun bahçelerinde bulunan araç gereç çeşitleri.....	64
3.2.11. Araştırma grubunun oynatılacak oyunu planlarken göz önüne aldığı kriterler.....	64
3.2.12. Araştırma grubunun oyun amacını belirlerken gerçekleşmesini beklediği hedefler.....	65
3.2.13. Araştırma grubunun hareket eğitiminde yararlandığı görsel işitsel araçların durumu.....	66
3.2.14. Araştırma grubunun ritim ve dans çalışmaları yaparken müzik aleti kullanma durumu ve meslekteki yayınları takip etme durumu.....	66

3.2.15. Araştırma grubunun hareket eğitimine yönelik takip ettiği yayınların türü..... 67

1. GİRİŞ

Okulöncesi eğitim, 0-72 ay arasındaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı çevre koşulları sağlayan; onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini destekleyen; onları toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren, ilköğretime hazırlayan ve temel eğitim bütünlüğü içinde yer alan bir eğitim sürecidir [1].

Okulöncesi eğitim kurumları, işlevlerini en iyi şekilde yerine getirmek için nitelikli personel ve nitelikli bir programa ihtiyaç duyar. Eğitim programının rahatlıkla uygulanabilmesi içinde kurumun fiziksel koşullara sahip olması gerekir. Okulöncesi dönemde verilen eğitimin tüm yaşamı etkilediği düşünüldüğünde bu dönemin önemi bir kat daha artmaktadır. Çocuklar için en uygun eğitim yöntemi ile tekniklerin seçilmesi ve kullanılması, onların gelişim özelliklerinin iyi bilinmesi ile mümkün olacaktır. Bu nedenle öğretmen alanı ile ilgili yeterli bilgiye ve anlayışa sahip olmalıdır. Eğitim programını hazırlarken çocukların gelişim özelliklerini bilerek, bireysel farklılıkları dikkate almalıdır.

Eğitim bilimciler arasında önemli bir yere sahip olan Piaget (1969), okulöncesi dönemin çocuklar için bilişsel, duygusal ve sosyal yönden hızla geliştiği bir dönem olduğunu vurgulamıştır. Piaget, bilişsel gelişimin çocuğun zihinsel yetenekleriyle ilgili olduğu üzerinde önemle durmuştur [2]. Piaget ve arkadaşları okulöncesi dönemde bilişsel, sosyal ve duygusal fonksiyonların kazanılmasında, hareketin önemi üzerinde durmuşlar ve çocuğun doğal gelişiminin en önemli parçası olarak hareketi göstermişlerdir. Bu bağlamda hareket eğitimi hareketin keşfedilmesi ve üretilmesini içerir. Okulöncesi eğitim kurumları hareket eğitimi programlarıyla desteklendiğinde çocuğun içinde varolan hareket etme isteği ortaya çıkacak ve çocuklar verimli hareket edebilen, üretebilen, çevreyi tanıyabilen bireyler olarak karşımıza çıkacaklardır.

Okulöncesi dönem çocuğunun yaşamı çok hareketlidir. Bu hareketlilik çocuğun fiziksel gelişimini etkiler. Bu dönem çocuğun gelişim özellikleri ve gereksinimleri göz önüne alınarak planlanan hareket eğitimi programları çocuğu fiziksel olduğu kadar sosyal ve psikolojik olarak da etkiler. Hareket eğitimi programının amacına ulaşması için bireysel farklılıkları en iyi şekilde karşılayacak bir öğretme sistemi yapılandırılmalıdır. Hareket eğitimi programı çocukların fiziksel ve sosyal becerilerini geliştirerek yarının aktif, sağlıklı ve üretken ebeveynleri olmalarını sağlar ve fiziksel faaliyetlere hayat boyu katılabilmeleri için bu yöndeki eğilimlerini arttırır.

Okulöncesi çocukların davranış standartlarını belirleyen hareket eğitiminde, psikomotor, algısal ve sosyal amaçların gerçekleşmesi için, en önemli araçlardan biri içeriktir. Okulöncesi eğitimde hareket eğitimi program içeriği; vücut farkındalığı, alan farkındalığı, hareket niteliği, hareket becerileri ve hareket eğitimi etkinliklerinden oluşmaktadır[2].

Hareket eğitimi ve öğretim programlarının amaçlarına ulaşması için en önemli etkinlikler, ritim ve dans, cimnastik, atletizm, sportif oyunlar ve açık havamacera oyunlarıdır. Hareket eğitimi, okulöncesi kurumlarda çocuğun sağlıklı gelişiminde çok önemli bir rol üstlenir.

1.1. Okulöncesi Eğitimin Tanımı ve Amaçları

Okulöncesi eğitim, çocukları ilkokula hazırlayan ve ilköğretim bütünlüğü içinde yer alan eğitim devresidir. Bu terim sık sık üç ile altı yaşındaki çocuklar için kullanılmaktadır. Okulöncesi eğitim J.J.Rousseau, J. Pestalozzi ve F. Froebel'in temel görüşleri üzerine kurulmuş ve teorik kavramları Amerika Birleşik Devletlerinde G. Stanley Hall, W. James ve A. Gesell tarafından geliştirilmiştir [3]. J. Piaget'in çok yakın zamanlarda zihinsel gelişim üzerinde yaptığı çalışmalar, küçük çocukların eğitimine olan ilgiyi daha da arttırmıştır. Çocukların geleceğini belirleyecek olan toplumsal ve ahlaki değerlerin aktarılması, yaşamın ilk yıllarında başlar. Temel bilgi ve beceriler bu dönemde kazanılır. Bu nedenle çocuk için okulöncesi eğitimin önemi büyüktür [4].

Okulöncesi eğitim; mecburi eğitim çağına kadar olan çocukların zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal gelişimlerini sistemli bir ortam içinde sağlamayı amaçlar. Çocuklara iyi alışkanlıklar ve davranışlar kazandırarak, yeteneklerinin gelişmesine yardım eder. Çocuk; çevresindeki olaylardan kısa sürede etkilenir. Bu sebeple, çevre olanaklarının hazırlanması onun çeşitli ve nitelikli uyarıcılarla karşı karşıya bırakılması çocuğun zihin ve diğer gelişimlerini etkiler. Bu yönden, sosyo-ekonomik ve kültür seviyeleri farklı ailelerde büyüyen çocuklar arasında meydana gelen eğitim farklılıklarının asgari bir seviyeye indirilmesi, toplumumuzun her kesimindeki çocukların daha iyi bir gelişim ve yeteneklerinin en üst seviyede geliştirme olanaklarını yaratmak, okulöncesi eğitimin önemini arttırmaktadır [5].

Okulöncesi eğitim, çocuğu ilköğretime hazırlayan bir süreçtir. Çocuk okulöncesi yıllarda daha sonraki yıllarda öğreneceklerini destekleyecek temel bilgi ve beceriler geliştirir. Kendini ifade etmeyi öğrenir, dilini geliştirir, yetişkinler ve diğer çocuklarla ilişki kurar. Çocuk doğduğu andan itibaren öğrenmeye açıktır. Okula ve topluma uyum için temel olan sosyal becerileri geliştirir; düşünmeyi ve anlamayı öğrenir. Çocuğun bu beceri ve yetileri kazanabilmesi için bazı gereksinmelerinin karşılanması gerekir [1].

Okulöncesi eğitimin kapsamı incelendiğinde [1] bu konuda çeşitli özellikler üzerinde durulmaktadır. Bu özellikler:

“ Hedef kitle dikkate alındığında, okulöncesi eğitimin kapsamını 0-6 yaş grubundaki çocuklar ve aileleri oluşturmaktadır. Bu yaş grubundaki çocuklar genellikle 0-3 yaş grubu, 4-5 yaş grubu ve 6 yaş grubu olarak kendi içinde üçe ayrılmaktadır.

Türkiye’de okulöncesi eğitim basamağında hizmet sunan kurum ve kuruluşlar dikkate alındığında ise okulöncesi eğitimin kapsamına Milli Eğitim Bakanlığı, Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Çalışma Bakanlığı, Kamu İktisadi Teşekkülleri, Özel ve Tüzel kişilerle Üniversiteler girmektedir. Bu kurum ve kuruluşlar okulöncesi çocuklarına kreş, çocuk yuvası, kreş ve gündüz bakımevi, anaokulu, anasınıfı, uygulama sınıfı gibi adlar altında okulöncesi eğitim hizmeti sunmaktadır. Bu noktada adları sayılan bu kurumların da okulöncesi eğitimin kapsamı içinde yer aldığı söylenebilir. Bu kapsama adı geçen kurumlarda görevli olan tüm personel girmektedir.

Bu öğretim basamağının programlarında ve uygulama boyutlarında temel alınan gelişim alanları dikkate alındığında, okulöncesi eğitimin kapsamına bu yaş grubundaki çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimleri girmektedir. Okulöncesi eğitim, çocukların bütün olarak gelişimlerini kapsamaktadır.”

Okulöncesi eğitim, çocuğu ve aileyi merkez almalı, çocukların ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda planlanmalıdır. Çocukların gelişimlerini buldukları düzeyden çıkartabilmeli onları temel eğitime hazırlayabilmelidir. Bağımsız ve kendine güvenen bir kişilik geliştirmelerine, topluma uyum sağlamalarını kolaylaştıracak temel davranışları kazanmalarına yardımcı olmalıdır. Bunun için çocuklar okulöncesi eğitim kurumlarında rahat, dengeli ve güven verici bir ortam içinde bulunmalıdırlar [6].

1.2. Okulöncesi Eğitimde Temel İlkeler

Okulöncesi eğitimin öncüleri olan düşünürler ortak görüşler belirtmişlerdir. Bu görüşler ışığında dünyanın her yerinde okulöncesi dönemde bireysel farklılıklar göz önüne alınarak her çocuğun ilgi ve gereksinimleri ortaya konmuş ve bu döneme ilişkin temel ilkeler belirlenmiştir.

Okulöncesi dönem yaşamın temelidir. Bu dönemde öğrenme hızı çok yüksektir. Her yaş grubunun genel gelişim özellikleri ortaktır. Ancak her çocuğun kendine özgü olduğu da unutulmamalıdır.

Okulöncesi eğitimin dayandığı temel ilkeler incelendiğinde [7] bu konuya ilişkin şu nitelikler üzerinde durulmaktadır.

“

1. Eğitimde çocuğun ve ailenin etkin katılımı gereklidir.
2. Çocuğa verilen eğitim, onun gereksinimlerini karşılamalıdır.
3. Çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim ortamları hazırlanmalıdır.
4. Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimleri, okulun ve çevrenin olanakları göz önünde bulundurulur.
5. Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilir.
6. Eğitim çocuğun bildiklerinden başlar ve deneyerek öğrenmesine olanak tanır.
7. Oyun çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir.
8. Eğitimde çocuğun, kendine saygı ve güven duyması sağlanır, öz denetim kazandırılır.
9. Çocukla iletişimde, kişiliği zedeleyici şekilde davranılmaz, baskı ve kısıtlamalara yer verilmez.
10. Okulöncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma davranışları geliştirilir.
11. Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenir. Yardıma gereksinim duyduğunda yetişkin desteği, rehberliği ve güven verici yakınlığı sağlanır.
12. Çocuğun kendisinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenir.
13. Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilir.
14. Okulöncesi eğitimde çocuğun gelişimi ve okulöncesi eğitim programı düzenli olarak değerlendirilir.
15. Programlar hazırlanırken ailelerin ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınır.”

1.3. Dünyada ve Türkiye’de Okulöncesi Eğitim

Okulöncesi eğitimi kavramı çocuk gelişimi alanındaki ilk çalışmalarla birlikte ortaya çıkmıştır. Çocuk gelişimi konusunda ilk çalışma tıp doktoru olan James Cadogon tarafından yapılmıştır. Cadogon, küçük çocukların bakımsızlıktan öldüklerini ileri sürerek, çocuk temizliği, bakımı ve beslenmesi konusunda annelere bilgiler vermiştir. Ayrıca 18.yüzyılın son çeyreğinde tıp doktorları beş yaşından

küçük çocukların sağlığı ile ilgilenmeyi ebelerle bırakmışlardır. Böylece, yeni doğanın beş yaşına kadar hayatta kalabilmesini sağlamış ve sonraki yaşamlarını garantilenmiş olmaktadır[8].

Okulöncesi eğitimin gerekliliğine inanarak ilk anaokulunu açan, Alman eğitimci Friedrich W.A. Froebel'dir [8]. Froebel, 1840 yılında Almanya'da "Kindergarden" adını verdiği ilk anaokulunu açarak uygulamalarında, oyunu eğitimin önemli bir ögesi olarak ele almış ve öğretici oyunları çocukların yeteneklerini geliştirmede kullanılması gereken önemli araçlar olarak görmüştür. Froebel'in yapmış olduğu uygulamalardan etkilenen öğrencisi Schurz'da 1855 yılında Amerika'da ilk anaokulunu açmıştır. Çocuk eğitimi konusuna büyük katkılarda bulunmuş bir diğer eğitimcide İtalyan Maria Montessori'dir. Montessori, çalışmalarına önce zihinsel özürlü çocuklarla başlamış, sonra bu çocuklar için kullandığı yöntemleri normal çocuklar üzerinde de uygulamıştır. Roma'da 1898'de ilk "Çocuk Evini" açmıştır.

Morrison (1988), John Dewey'in ilerlemecilik diye adlandırılan eğitim görüşüne ilişkin konulardan daha çok çocuğun ilgilerini esas alan, okullarda çocuk merkezli bir program fikrini desteklediğini ileri sürmektedir. Eğitimde yaparak, yaşayarak öğrenme prensibini benimseyen Dewey için çocuklar, fiziksel faaliyetlerle eşyaların kullanımını öğrenmeli, zihinsel faaliyetler ve sosyal etkileşimde bulunmalıdırlar. Jean Piaget'e göre çocukların dünyası yetişkinlerinkinden çok farklıdır. Çocukların tamamen kendilerine özgü zihinsel işleyişleri ve bakış açıları vardır. Berk & Winsler (1995), Vygotsky'nin, düşüncenin insan beyni ya da zihni ile ilgili olmadığı görüşünü destekleyerek, insanlara ait tüm yüksek zihinsel işlemlerin kişinin içinde bulunduğu sosyal ve kültürel bağlamdan kaynaklandığını belirtmiştir [9].

Sanayileşmenin hızla arttığı 1960 yılında çalışan kadın sayısının artması nedeniyle, Amerika Birleşik Devletlerinde uygulanan sonra tüm Avrupa'ya yayılan çocuklara yönelik okulöncesi eğitimini yaygınlaştırma kampanyası başlatılmıştır. Bu uygulama ile Amerika Birleşik Devletlerinde sosyal öğrenme projesine bağlı

kalınarak çeşitli okulöncesi eğitimine yönelik projeler uygulanmaya başlanmıştır [8].

Bu bağlamda, Türkiye’de okulöncesi eğitimin tarihsel gelişimi incelendiğinde[1] Cumhuriyetten önce ve Cumhuriyet dönemi olarak iki bölümde ele alındığı görülmektedir.

“Cumhuriyet Öncesi Dönemi; Osmanlı devleti döneminde, ülkemizde azınlık ve yabancıların anaokullarına karşılık “sıbyan mektepleri” vardı. Ancak bu okullar, bugünkü anaokullarının yerini tutmaktan çok uzaktı. 20. yüzyıl başlarında “Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkatı”(Geçici İlköğretim Yasası) çıkarılmıştır. Bu yasa da, ana mektepleri ve sıbyan sınıflarının İlköğretime bağlı olduğu belirtilmektedir. Bu yasanın çıkışından yaklaşık iki yıl sonra “Ana Mektepleri Nizamnamesi” (Anaokulları Tüzüğü) yayınlanmıştır. Burada ilkokulun ilk basamağı olarak “ Ana Mektepleri” in açılması önerilmiş ve İlkokullarda 5-6 yaş çocukları için sıbyan sınıflarının açılması istenmiştir. 1913 yılında yürürlüğe giren “Geçici İlköğretim yasası” ve ona bağlı olarak çıkarılan “Anaokulları Tüzüğü” ile Ülkemizde ilk kez okulöncesi eğitimle İlköğretimin birbirinden ayrıldığı görülmektedir. 1915 yılında ilk kez Devlet tarafından İstanbul’da “Ana Öğretmen Okulu” açılmıştır. Bu okul I. Dünya savaşının başlamasından sonra 1919 yılında kapatılmıştır.

Cumhuriyetin ilan edildiği yıllarda, 38 ilde 80 anaokulu bulunmakta ve bu kurumlarda 5880 çocuğa okulöncesi eğitim hizmeti verilmekte idi. 1960 yılında okulöncesi eğitim alanına öğretmen yetiştirmek üzere Kız Teknik Öğretmen Okulunun Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü ayrı bir bölüm haline getirilmiştir. 222 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu”nda okulöncesi eğitime yer verilmesi nedeniyle okulöncesi eğitimle ilgili çalışmalar hız kazanmıştır. 1962 yılında “Anaokulları ve Anasınıfları Yönetmeliği” çıkarılmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda da okulöncesi eğitime, örgün eğitim sistemi içerisinde yer verilmiş ve bu okulların nasıl kurulacağı belirtilmiştir.1992 yılında yürürlüğe giren Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri hakkındaki 3797 sayılı kanunla Merkez Teşkilatında yeni bir birim olarak okulöncesi eğitimi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.”

1993 yılında gerçekleştirilen XIV.Milli Eğitim Şurası, iki temel gündem konusundan birini okulöncesi eğitime ayırmıştır. Okulöncesi eğitimin önemi, tanımı, kapsamı, yaygınlaştırılması ile ilgili sorunlar için Okulöncesi Eğitim Ana Komisyonu, alt komisyonlar oluşturularak çalışmalar yapılmış ve kararlar alınmıştır. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında (1996-2000) okulöncesi eğitim konusuna ilköğretim başlığı altında yer verilmiş ve okula başlama yaşı olarak 72 ay sınırı konusunda görüş birliğine varılmıştır [9].

1.4. Okulöncesi Eğitim Kurumlarının Özellikleri

Okulöncesi eğitim kurumları çocuğun sağlıklı gelişimi için gerekli olan fiziki ve sosyal çevreyi sağlar. Burada çocuklar, akran grupları içinde kendini tanımasını, kendini kabul ettirecek güç ve becerileri geliştirmesini, birlikte yaşama kurallarını öğrenirler. Grup çocuğun yaşantısını doldurur, doyumunu sağlar. Bu durumlar, çocuğun bedenini kullanma, oyun oynama merakını giderme, hayalini açığa vurma ve bağımsızlığını kazanma gibi temel gereksinmelerini de karşılar [10]. Kurumsal olarak okulöncesi eğitim, önceden belirtilen amaçları gerçekleştirebilmek için, fiziksel ortam, nitelikli bir program ve nitelikli öğretmen, yönetici, personellere sahip olmalıdır.

Bir kurumun modern ve çağdaş yöntemlerle yönetilmesi yöneticisinin akıl, mantık, beceri ve anlayışla kendisine verilen yetki ve sorumluluğu ideal anlamda uygulamasına bağlıdır. Bir yöneticinin başarılı olmasının ilk şartı da yönetiminde bulunan kurumun, öğretmen, öğrenci, aile, veli ve çevre gibi unsurlarla sevgi, saygı ve güvene dayanan bir işbirliği kurmasına bağlıdır [11].

1.4.1. Fiziksel ortam

Çocuk serbestçe hareket edebileceği, kendi gereksinimlerini yardımsız karşılayabileceği bir ortamda olmak ister. Bunlar dikkate alınarak planlanmış bir okulöncesi eğitim kurumu fiziksel olarak belirli niteliklere sahip olmalıdır. 3-6 yaş grubuna ait bir okulöncesi eğitim kurumunda, çocukların büyük ve küçük kaslarını geliştirici evcilik oyunları, kitap, sanat, fen ve doğa çalışmalarını yapabilecekleri açık ve kapalı oyun alanları bulunmalıdır. Bina tercihen tek kat üzerinde geniş bir alana yayılmış ya da en fazla iki kat olarak planlanmalı ve büyüklüğü çocuk sayısı ile orantılı olmalıdır. Yaklaşık 20-22 çocuk için 60 m² oyun alanı, bunun dışında her sınıfa ait depo, gözlem odası ve tuvaletler yer almalıdır. Dar bir oyun alanı ve yetersiz malzeme, çocukta birtakım sorunların doğmasına yol açabilir. Binanın planlanmasında; bütün faaliyetler aynı ortam

içinde yer alabileceği gibi, faaliyetlerin özelliklerine göre çocukların yer değiştirerek yararlanabileceği farklı ortamlar da düzenlenebilir[9].

Okulöncesi kurumlarda ortam incelendiğinde[9] belirli özellikleri üzerinde taşınması gerektiği ortaya çıkar. Bu özellikler:

“

- Çocuğa rahatça hareket olanağı vermeli,
- Olabilecek kazalara karşı güvenlik önlemleri alınmalı,
- Etkinlikleri gerçekleştirirken yapılacak çalışmalara kolaylık ve rahatlık sağlamalı,
- Bireysel ve grup faaliyetlerine önem vermeli.
- Estetik olarak hoş ve zevkle düzenlenmiş olmalıdır.”

Okulöncesi kurumlarda, eğitim ortamının zenginleştirilmesi uygun materyallerin bulunmasıyla mümkündür.

Uygun materyaller incelendiğinde[9] bu materyallerin özellikleri üzerinde durulmuştur. Bu özellikler.

“

- Güvenli ve sağlam,
- Geniş ölçüde yapılandırılmamış ve çocukların kendi özel nesnelere oluşturmaya imkan veren,
- Çok yönlü ve pek çok etkinlikte kullanılabilen,
- Doğal çevreden sağlanabilen,
- Öğretmenler, çocuklar veya toplumdaki diğer kişiler tarafından yapılmış olan,
- Bireysel ve grup etkinliklerinde kullanılmaya uygun,
- Bireysel öğrenme biçimleri ve gelişim aşamalarındaki farklılıkları karşılayabilecek nitelikte,
- Çocukların kültürel ortamları ile uyumlu olmalıdır.”

Tüm bu özelliklere sahip olan ortamın nasıl ve hangi malzeme ile donatılmış olduğu da son derece önemlidir.

Okulöncesi kurum ortamının nasıl ve hangi malzeme ile donatılmış olduğu incelendiğinde[9] konuya ilişkin ortam özellikleri şu şekilde ele alınmaktadır.

“İç ortam: Özellikle planlanmış eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bir alandır. Bunun için programa uygun olarak çocuğun seçim yapabileceği etkinlik köşeleri hazırlanmalıdır. Bu köşeler; evcilik, blok, sanat, kitap, fen ve doğa, sessiz, masa oyunları, müzik, serbest ve kukla köşelerinden oluşmaktadır. Sınıf

içinde yer alan malzemelerin çocuk sayısı ile orantılı olması, zaman zaman malzeme çeşidinde ve düzenlemelerinde değişiklik yapılması, onların gelişimlerine uygun olarak materyallerin seçilen köşelerde yer almaları önemli bir husustur.

Dış ortam (bahçe ve üstü kapalı oyun alanı): Dış ortam donanımı çocukların gelişimleri yönünden en az iç mekan ve buradaki malzemeler kadar önemlidir. Özellikle büyük şehir ortamında çocuklara evde sağlanamayan ve onların gelişimi için gerekli olan hareket olanaklarının okulöncesi eğitim kurumlarında sağlanması büyük önem taşır. Uygun büyüklükte bir bahçenin varlığı kadar, dış ortamda çocukların rahatça ve tehlikesizce kullanabilecekleri, özellikle büyük kas gelişimi için yararlı araç gerecin yer almasına da dikkat etmeleri gereklidir.”

Okulöncesi çocukların gelişimine katkı sağlayan diğer bir oyun alanı da klasik açık oyun alanlarıdır.

Klasik açık oyun alanları incelendiğinde[9] bu alanlara ait özellikler aşağıda verilmiştir.

“Klasik açık oyun alanında, hareket etmeyen ve genellikle metalden yapılmış, kaydırak, tırmanma merdiveni, tahtaravelli, salıncak vb. materyaller bulunur. Oysa bunun dışında az yapılanmış, değiştirilebilen oyuncaklarda bulunmalıdır. Oyun evinde, araba, kayık, tren, otobüs, kamyon, bisiklet, kum havuzu, musluk, havuz, fiskeyeler, araba lastikleri, tahta, tırmanma ağı, ip, merdiven, kürek, el arabası, bahçe bankları, masa, sandalye vb. gibi oyuncaklar bulunmalıdır. İyi bir açık hava oyun alanı, çocuğun değişik hareketleri deneyebileceği, doğa ile içice olmasına olabildiğince olanak verecek nitelikleri taşımalıdır. Bahçe, duvar veya telle çevrilmelidir. Zemin, düzgün ve sert olmalı, bir bölümü çimle kaplanmalıdır. Böyle bir ortamda arazi, çocukların tırmanabilecekleri, kayabilecekleri tüneller ile zenginleştirilebilirse çocuklar açısından son derece ilgi çekici oyun alanına dönüşebilir. Bunların yanı sıra gölgelik oluşturulabilecek ağaçlar, çeşitli çiçek ve sebze ekebilecekleri bir toprak parçası, hayvan yetiştirebilecekleri kümeler ve bahçe malzemelerini saklayabilecekleri bir depo iyi bir dış ortam için gereklidir. Bu dış ortam, belli bir bölümünün üstü kapatılarak, çocukların yağmurlu havalarda da açık havada oynamaları sağlanabilir.”

1.4.2. Program

Eğitim, öğrenci davranışında, kendi yaşantısı yoluyla istendik değişimler oluşturan bir süreç olduğuna göre, program bu sürecin gerektirdiği istendik davranışları gerçekleştirebilmelidir. Program bütünüyle bir denenceler takımı olarak anlaşılmalı, değerlendirme sonuçlarının gereklerine göre sürekli sınınamaya, geliştirme ve yenileştirme sürecine tabi tutulmaktadır [12].

Eğitim-öğretim kurumlarında yapılan her türlü etkinlik bir program doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Bu programa eğitim programı denmektedir. Eğitim programı, en genel anlamıyla, bir eğitim kurumlarındaki öğrencilerin yaşantılarını düzenleme olarak tanımlanabilir [13].

Okulöncesi eğitim kurumlarında, kurumların özelliklerine göre de değişik programlar uygulanmaktadır. Okulöncesi eğitim programları, 1996 yılında tamamlanarak okulöncesi eğitim kurumlarına gönderilmiştir. Programlar, çeşitli kurumlara bağlı ve değişik yaş gruplarına hizmet veren okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanırken ortak bir anlayışın geliştirilmesi, uygulanacak yöntem, teknik ve etkinliklerde görüş birliğinin sağlanması, uygulamaların kolaylaştırılması; böylece, hedeflenen başarıya ulaşılması amaçlanmıştır [1].

Program geliştirme, temel ve uygulamalı araştırmalara dayanan bir süreçtir. Her araştırma ve sürecinde olduğu gibi, böyle bir süreçinde teorik temellere, geniş etütlere dayanması gerekir. Bu anlayış, program geliştirmeyi, belli konuları içerik ve süreç yönünden düzenlemeden ibaret teknik bir çaba olarak gören yüzeysel yaklaşımdan tamamen farklıdır. Eğitim programı, çocuklarda ve gençlerde istenen davranış değişikliğini meydana getirmek üzere hazırlanan ve devamlı surette geliştirilen bir araçtır. Bir taraftan eğitim politikası ve teorisiyle diğer taraftan uygulama alanıyla yakından ilişkilidir. Uygulama ise Milli Eğitim politikasını birleştiren bir köprü görevi yapmaktadır [14].

Program; öğrenciye kazandırılacak içeriğin belirli bir sistematige göre düzenlendiği plandır. Öğrenci tarafından öğrenilecek materyalin bir seri psikolojik ve mantıki düzen içinde somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene ve gerçeklerden kavramlara doğru dikkatlice ve basamaklar şeklinde düzenlendiği bir plandır. Programlı öğretim sisteminde program, araç ve öğrenci olmak üzere üç temel öğe bulunmaktadır. Araç, hazırlanan programı öğrencinin kullanımına sunmaya yarayan programlı kitaplar, kartlar, teyp bantları, filmler, öğretme makineleri gibi yardımcılarıdır. Öğrenci, sistemin girdisi ya da sistemin şekillendireceği

hammaddesidir. Öğrenci, programlı öğretim uygulaması sonucunda belirli davranışlar kazanacak olan bireydir [15].

Program, temelde öğretmenin çalışmaları sonucu öğrencilerin karşı karşıya geldikleri durumlardır. Program öğrencilerin, okulun sorumluluk alanına giren tüm yaşantılarını kapsar. Program, okulun, okul içi ve dışındaki bütün durumlarda beklenen sonuçlara ulaşmak için giriştiği bütün çabalarıdır [16]. Okulöncesi eğitim programları, 1994-1995 eğitim öğretim yılında denenip geliştirilmek üzere uygulamaya konulmuştur. Yapılan araştırmalar ve uygulamalardan alınan geri bildirimler, öğretmenlerin bu programları uygularken konu öğretimine önem verip, hedeflere ve kazanılması beklenen davranışlara yeterince odaklanamadıklarını göstermiştir. Bu nedenle programların geliştirilmesi gereksinimi ortaya çıkmıştır. Geliştirme çalışmaları sırasında 0-36 aylık çocuklara yönelik kreş programı aynen bırakılmış, anaokulu ve anasınıfı programları “36-72 aylık çocuklar için okulöncesi eğitim programı” olarak yeniden düzenlenmiştir [7].

Okulöncesi eğitim programları, okulöncesi eğitim ülkedeki yaygın eğitim görüşüne ve buna bağlı olarak okulöncesi eğitimce gerçekleştirilmesi düşünülen amaçlara göre şekillenir. Bugün en etkili okulöncesi eğitim programlarının, çocuğun başlattığı etkinliklere daha fazla yer veren programlar olduğu kabul edilmektedir. Böyle bir programda çocuğun gelişmesini bir bütün halde sağlayacak destekleyici bir çevre ve yetişkinler vardır. Burada öğretmenin rolü destekleyici ve iyileştiricidir. Öğretmen, düşünce ve duygularını karşılıklı bir etkileşim süreciyle ifade ederek, çocuğun keşfetmesi ve denemesi için ona destek olur. İyi ve etkili bir okulöncesi eğitim programında, çocuklarla çocuklar, öğretmenlerle çocuklar, öğretmenlerle anne babalar birbirleriyle sosyal, duygusal ve bilişsel gelişmeyi sağlayıcı bir etkileşim içinde bulunmalıdır. Okulöncesi eğitim kurumları kuruluş aşamalarında ülkedeki eğitimin genel amaçları çerçevesinde kendi özel amaçlarını belirlemelidir [9].

Okulöncesi eğitim kurumlarının amaçlarını belirlemedeki kriterler incelendiğinde[9] bu konuya ilişkin özellikler şu şekilde verilmektedir.

“

- Programın planlandığı öğrenci grubunun özel gereksinimlerini analiz etmelidir.
- Çocukların gereksinimlerini onların gelişmelerine dayalı bilgilere göre analiz etmeli,
- Katılan anne babaların değerlerine uygun çocuk yetiştirme tutumlarını, uygulamalarını, görüşlerini saygıyla karşılamalı,
- Nasıl bir bakım ve eğitim programı oluşturacağına karar vermelidir.
- Bu özel amaçlar doğrultusunda okulöncesi eğitim programının:
- Çocukların yaş gruplarına, gelişim düzeylerine, kurum amaçlarına, çevrenin gereksinimlerine göre hazırlanmasına,
- Günlük uygulama süresine,
- Öğrenci merkezli olmasına,
- Çocukların mevcut şartlarını; duygusal, sosyal, bilişsel, fiziksel, yaratıcılık ve diğer gelişimlerini destekleyecek türden olmasına,
- Faaliyetlerin önemli bir bölümünün oyunlar şeklinde gerçekleştirilmesine,
- Çocukların duygularının ve düşüncelerinin farklılıklarını kabul eden yaklaşımları benimseyerek, çocuğun kendine güven duymasına, yaratıcı yönlerini fark etmesine, kendini ifade edebilmesine, estetik ve sanat duygusunun gelişmesine olanak vererek çocuğun gelişimini desteklemesine,
- Paylaşma, şarkı söyleme, dans etme, müzik dinleme, dramatizasyon etkinliklerine yer verilmesine,
- Çocuktaki doğal yaratıcılığı destekleyici ve geliştirici bir tutumla yapı-inşa oyunlarına, sosyal öğrenmelere, keşfetme, icat etme çalışmalarına olanak vermesine,
- Okul dışı çevreninde eğitim çevresi olarak kullanılmasına,
- Çocuklara toplumsal değer yargıları kazandırmak için, doğruluk, başkalarına hizmet, yardım etme, saygı gibi temaları içermesine,
- Doğru cinsel kimliği kazanmasına yardımcı olmasına, ama cinsiyetler arası roller ile ilgili peşin hükümleri giderici olmasına,
- Ailelerle işbirliğini, ailelerin programa katılımlarını ve bu konuda eğitilmelerinin sağlanmasını destekler nitelikte olmasına önem verilmelidir.”

1.4.3. Nitelikli personel

Okulöncesi eğitim, kurumun fizik şartlarının uygunluğunun yanı sıra kurumda görev yapan öğretmenin çocukları seven, onların gelişim özelliklerini iyi bilen ve bu gelişim özelliklerine uygun eğitimsel yaklaşımları gösterebilecek bilgi ve beceri düzeyine sahip olması gerekir. Öğretmen iyi bir gözlemci ve çocuğun eğitimi konusunda aile ile işbirliği içinde olmalıdır. Sağlıklı, neşeli, bilgi ve beceri sahibi bir öğretmen, okulöncesi çocuğun eğitiminde, çocuğun davranışlarının değerlendirilmesinde ve yönlendirilmesinde ailenin en büyük yardımcısı olabilir [17]. Ailelerinde çocuklarının eğitiminde etkin rol oynamaları sağlanmalı. Çocuklarının okuldaki bütün gelişim süreçlerine katılmalarını sağlayacak önlemler

alınmalı. Bu çocuklarının eğitiminde anne babaların onların birer yardımcısı olmalarını sağlar. Bu da okul yöneticileri, öğretmenler ve aileler arasında açık bir iletişimin, problem çözme ve işbirlikçi karar verme aşamalarının olması demektir [18].

Öğretmenin en temel görevi, öğrencilerde davranış değişikliği meydana getirmek, yani öğrenmeyi sağlamaktır. Öğretim hizmetinin niteliği, büyük ölçüde, öğretmenin sınıf içindeki rollerini tam olarak gerçekleştirmesine bağlıdır. Öğrenmeyi sağlamak demek, gerek iyi bir plan gerekse başarılı bir uygulama yapmak demektir [19].

Öğretmen, öğrenciye deneyimini doğrudan yaşatarak kazandırmak, grup çalışmasını yerleştirmek ve asıl anlatılmak istenen kavramları algılamasını sağlamaktadır. Öğretmenlerin arzulanan davranışlara ulaşabilmeleri için; aktaracakları konuyu dramatize edip, eğlenceli bir şekilde basite indirgeyerek aktarmaları önemlidir. Öğretmenlerin yaptıkları etkinliklerin belirgin özelliklerini, başka etkinliklerle nasıl bağlantı kurulup bütünün bir parçası haline getirilebileceğini kendi kendilerine sormaları gerekir. Bir öğretmen etkinlikleri kullanırken çocuğun bilgileri olduğu gibi uygulamasını değil, yaratabilmesini, düşünebilmesini ve hayal kurabilmesini amaçlamalıdır [20].

Sınıftaki bireysel farklılıkları göz önüne almada öğretmen çocuklar arasındaki özel farklılıkları ve sınıftaki öğrencilerin çeşitli ihtiyaçlarını bilmelidir. Bu gereksinimleri karşılamak ve öğrencinin farklı tepkilerini uygun öğretim yöntem ve teknikleriyle birleştirmek için uygun öğretimsel yapı ve materyallere etkili bir program organize edilmelidir [21].

Öğrencinin temel gereksinimleri ile ilgili bilgileri bilmek, öğretmene üç açıdan yarar sağlar. Bu yararlar; Etkili bir öğretim planı ve öğrenciyi kılavuzlama için uygun malzeme seçebilme, öğrencinin başarı güdüsünü geliştirerek, öğrenmenin etkinliğini artırma, öğrencinin başarı güdüsünü engelleyen davranışları değiştirmek. Her öğrencinin gereksinimi birbirinden farklıdır. Önemli olan, okul

yapısı içinde öğretmen ve yöneticilerin, bu ihtiyaca cevap verilmesidir. Öğretmenin yapacağı ilk iş, gözlem ve kendini rapor etme tekniklerinden yararlanarak, her öğrencinin gereksinimlerini tek tek incelemek, bunların neler olduğunu, koşullara göre nasıl değiştiğini anlamak olabilir [22].

Okulöncesi dönemdeki çocuğa gerekli bilgi, beceri, tutum ve temel alışkanlıkların kazandırılması ve çocukların toplumun değer yargılarını öğrenip, uygulayabilmesi planlı bir eğitim ve rehberlik hizmetleriyle sağlanabilir. Bu rehberlik görevi de belli bir “eğitim programı” dahilinde öğretmene düşmektedir. Eğitim programı da, başta çocuğun yaş ve gelişim düzeyine, bulunduğu çevrenin özelliklerine, çocuğun ve toplumun gereksinimlerine göre çeşitlenip, şekillenmektedir [23].

Öğretimi planlamadan önce öğretmenler hedefleri ve öğrenci gereksinimlerini göz önüne alarak öğretim etkinliklerini planlarlar. Öğrencilerin farklı öğrenme alanlarındaki (bilişsel, sosyal, psikomotor) hedeflere ulaşmalarını sağlayacak stratejiler ve öğrenme etkinlikleri seçilir [24].

Okulöncesi eğitim programlarının başarısının; planlı çalışan, araştıran, yenilikleri izleyen ve uygulayan, kendini geliştirmeye istekli, gelişmeye ve gelişmelere açık, insanı seven, sayan, güvenen; kendini seven, sayan, güvenen; yaratıcı, girişimci, işbirliğine açık, doğru iletişim biçimlerini benimseyen ve uygulayan, esnek düşünen, vizyon sahibi, problem becerisine sahip, Türkçe’yi doğru ve güzel kullanan, geniş bir genel kültür, sağlam bir alan bilgisi, yeterli ve zengin bir meslek bilgisine sahip, iç ve dış görünümüne özenli, çocuklar ve veliler için düzgün ve doğru bir model olan, çocuklar ve velilere rehberlik eden öğretmenlere bağlı olduğu ve bir eğitim programının başarısının onu uygulayacak öğretmenlerin nitelikleri ile sınırlı olduğu gerçeği asla unutulmamalıdır [13].

Programın uygulanması sırasında öğretmenlerin dikkat etmesi gereken temel ilkeler, Milli Eğitimin 36-72 aylık çocuklar için oluşturduğu programda belirtilmiştir.

Oluşturulan program incelendiğinde[25] temel ilkeler programda aşağıdaki gibi yer almaktadır.

- “
- Çocuğun tanınması (gelişimsel özellikleri, ilgi ve istekleri, gereksinimleri, ailesi ve çevresi)
 - Eğitim etkinliklerinin planlanması (yıllık ve günlük planlar)
 - Eğitim ortamlarının düzenlenmesi (evcilik, fen ve doğa, sanat, kitap, müzik)
 - Eğitim materyallerinin sağlanması
 - Eğitim etkinliklerinin uygulanması
 - Eğitimin değerlendirilmesi
 - Ailenin çocuğun eğitimine katılımının sağlanması.”

Anaokulu yaşantısının çocuğun gelişimi üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Ancak çocuğun okulöncesi eğitimden yararlanabilmesi için, anaokulu öğretmeninin çocukla kurduğu ilişkinin niteliği ve eğitim ortamının düzenleniş biçimi büyük önem taşımaktadır. 5-6 yaşlarındaki çocukların, özellikle girişimci davranışlarının desteklenmesi, kişilik gelişimi açısından önemli olmaktadır [26].

Çocukluğun ilk yıllarında hareket becerilerinin yöneticisi olmak öğrencilerin daha karmaşık fiziksel hareketler için gerekli olan temel becerilerde güven ve yeterlilik duygularını geliştirmelerini sağlar. Öğretmenler oyunlar, ufak değişiklikler yapılmış sporlar, dans, cimnastik, fitnes, su güvenliği ve açık havada yapılan çalışmalarla öğrencilere düzenli fiziksel etkinlik yapma fırsatını tanımalılar. Öğrenciler kendilerini fiziksel etkinlik ortamında başarıya götüren güvenli çalışma ve temel stratejileri kullanarak ve öğrenerek güvenli performanslarını sağlarlar [27] .

Amerikanın Idaho eyaletinde beden eğitimi öğretmenlerinin görüş birliğine dayalı olarak bazı standartlar ortaya konmuştur.

Idaho (2000) beden eğitimi öğretmen standartlarına bakıldığında [28] bu konuya ilişkin şu nitelikler üzerinde durulmaktadır.

“Öğretmen fiziksel etkinlikler, fitness ve hareketin ifadesiyle ilgili öğrencilerini disiplinle ilgili içerik ve prensipler hakkında yönlendirir.

Öğretmen öğrencilerine kurallar, beceriler ve çeşitli fiziksel etkinliklerin stratejileri hakkında bilgi verir (örneğin; farklı spor dalları, oyunlar, yaşam boyu etkinlikler, dans, ritmik etkinlikler ve açık alanda/macera amaçlı yapılan etkinlikler gibi).

Öğretmen, çeşitli fiziksel etkinliklerden örnekler verir.”

Okulöncesi eğitim kurumu, çocukların sosyal, fiziksel ve duygusal gelişimlerini sağlayarak onları hayata hazırlar. Bu amaç doğrultusunda çocukların yaş, gelişim düzeyi, ilgi ve gereksinimleri ve çevresel faktörleri göz önünde bulundurarak çocukların gelişimlerini destekler. Bu dönemde çocuklar çevreyi tanıyabilmek ve kendilerini ifade edebilmek için harekete başvururlar.

Okulöncesi dönemde çocuk gelişimini etkileyen en önemli etken hareket olduğuna göre, çocukların hareket gereksinimlerini karşılayacak, temel hareket becerilerini öğretecek olan kurum aile ile birlikte okulöncesi kurumlardır. Öncelikli olarak, hareket ve harekete ilişkin temel kavramları anlamak gerekir.

1.5. Okulöncesi Dönemde Hareket ve Harekete İlişkin Temel Kavramlar

Doğduğu andan başlayarak gelişme ve yaşamında en çok yardıma gereksinim duyan canlı insandır. Hareket edebilme ve bununla ilgili beceriler de en hızlı gelişmenin yer aldığı alanlardandır. Hareket edebilme yeteneğini çocuk büyük kaslarını kullanarak edinir. Bu kaslar, çocuğun yürüme, koşma, tırmanma, atlama ve yüzmesine olanak sağlar. Beş yaşına geldiğinde çocuk daha kıvraklık isteyen, kavrama, atma, yazma, dizmede kullandığı küçük kaslarını kontrol etmeyi öğrenir. Gruplar halinde çalışan kasları, çocuğun fizik evresine uyum sağlamasına, kendine güvenmesine ve kendini yeterli ve özgür hissetmesine yol açar [29].

Anaokullarında en az yer verilen ve aileler tarafından da en az önem gösterilen ilgi ne yazık ki bu alana gösterilmektedir. Anaokullarında gerek içeride gerekse dışarıda uygun ortamın bulunmayışı, anaokulu öğretmenlerinin fiziksel aktivitelere ilgi duymayışı ve beden eğitimi öğretmenin bulunmayışı nedenler arasında sayılabilir. Oysa beden eğitimi programlarının bilinçli bir şekilde

planlanıp uygulanmayışı eğitimde büyük bir eksiklik yaratmaktadır. Okulöncesi çocuklarının en belirgin özelliklerinden biri hareketli olmalarıdır. Hareket aynı zamanda, çocuğun gelişimini etkileyen önemli bir unsurdur [30].

Okulöncesi çağ çocuğun, okul çalışmasının ve oyunların üstesinden başarılı bir şekilde gelmesi için gereksinim duyduğu yetenekleri kazandığı bir gelişme dönemidir. Çocuğun bu gelişme döneminde temel uğraşısı olan oyun, psikolojik fonksiyonların, önemli davranış ve eğlence gereksinimlerinin geliştirilmesinde temel güdüyü sağlar [31].

Geleneksel olarak öğretmen nitelik ve yeterliliklerinin üç alandan olduğu genel kabul görmektedir. Bunlar; genel kültür, özel alan, eğitim bilimleridir. Öğretmenlik mesleğinin mesleki yeterliliklerinin en az beş temel kategoride gruplandırılması gerekir. Bunlar; genel kültür, öğretim alanı (disiplin ve meslek), eğitim bilimleri, eğitim teknolojisi ve uygulama, sentez ve kaynaştırma boyutudur [32].

1.5.1. Hareket kavramı

Hareket, vücudun herhangi bir bölümündeki gözle görülür değişim pozisyonu, vücudun konum değiştirmesidir. Hareket eğitimcileri hareket kavramını “organize olmuş hareketler serisi” olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlardan anlaşılacağı gibi hareket, günlük hayatımızın temel bir parçasıdır. Bir çocuk herhangi bir yere hareket etmek istediğinde, çocuğun hareketi başarması için bir çok yol vardır. Burada önemli olan çocuğa doğru davranışı göstermek değil, onun farklı hareket yollarını algılamasını sağlamaktır. Hareket insan davranışı ile başlar ve hareketin olduğu yerde insan vücudu araçtır [33].

Özellikle bebekler doğumdan itibaren harekete geçişte kendi gereksinimleri ve duyguları yönünde hareket etmeye başlarlar. İşte bu içgüdüsel davranış çocuğu harekete geçiren en temel etkenlerden biridir. Büyüme ve olgunlaşmaya bağlı olarak gelişen bu hareket süreci özellikle okulöncesi dönemde hızlı bir şekilde

gelişir. Çünkü bu dönemde hareket, cinsiyet ve kültürden etkilenmeden ortaya çıkar ve tüm çocuklar için aynı özellikleri gösterir [2].

2-6 yaş dönemindeki çocukların etkinlik düzeyleri çok yüksektir. İlgilerini çok çeken bir etkinlik yapmadıkça, uzun süre bir yerde oturamazlar. Koşmak, atlamak, tırmanmak, kaymak, sürünmek isterler. Büyük kaslarını küçük kaslarından daha iyi kullanırlar. 2-6 yaş arasında çocuğun hareketlerinin sayısında ve niteliğinde bir artma gözlenir [34]. Hareket, organizmanın normal fonksiyonlarının devam ettirilmesinde, bireyin sağlıklı olmasında gereklidir. Bu nedenle sağlık açısından sporu tanımladığımızda; Spor insanın sağlık durumunu iyileştiren ve vücut fonksiyonlarını kuvvetlendiren hareketler topluluğudur. Kişi için organik sağlık ve gelişmenin yanında, ruhi sağlığı için de lüzumludur. Egzersiz yalnızca uzun yıllar yaşamak değil aynı oranda sağlıklı yaşamı uzun yıllar sürdürmektir [35].

Okulöncesi dönem, motorsal gelişimin hızlı olduğu bir dönemdir. Bu dönemin başlangıcında çocuk temel hareketleri rahatlıkla yapabilmektedir, emekler, yürür, çeker, tırmanır, atlar, koşar, alçak boy engelden atlar, durma pozisyonundan kısa mesafe atlayabilir. Bütün bu hareket biçimleri daha sonraki çalışmalarla geliştirilir, çocuk topları yakalamayı, hedefleri vurmaya ve hareket kombinasyonlarını yapar [31].

1.5.2. Hareket eğitiminde temel konular

Hareket eğitimi içinde temel konular etkili ve yeterli hareket gelişiminin temelidir. Kavramlar, hareket eğitiminin içeriğini ve alanlar ile ilişkili bilgilerin gelişimini sağlar. Hareketin konusuna göre, belirli bir düzeyde ya da belirli bir yönde hareket etmenin değişik yollarının öğretilmesi, hareket eğitiminin temel konuları içerisinde değerlendirilir [2].

Çocuklar gelişim ve hazır bulunuşluk düzeyleri arttıkça bireysel farklılıkları keşfederler. Fiziksel yönden onları her gün biraz daha zorlayan farklı

etkinliklerde bulunarak becerilerini uygulamalılar, genişletmeliler ve daha da ileriye götürmeliler. Örneğin; bir topu fırlatırken ya da bir topa vururken hızı, mesafeyi ve yönü kontrol etmek için (vücudun duruşu, ağırlığın dağılımı gibi) hareketin temel kurallarını düşünmeleri gerekir. Aynı şekilde, bireyler sopayla, elle ya da ayakla topun yönünü ya da hızını değiştirirken ya da bir dans sırası oluştururken topun kontrolünü ellerinde tutmayı öğrenmek için zamana ihtiyaçları vardır [27].

Okulöncesi dönemde hareketleri uygulamada çocuğun hazır bulunuşluk düzeyi önemlidir. Çocuğun hazır olması onun en az çaba ile en etkili biçimde öğrenebileceği seviye olarak tanımlanır. Çocuğun ne zaman hazır duruma geldiğini öğretmenin belirlemesi gerekir. Bu zamanı belirlemek için iyi bir süreç izlenmezse, çocuktan kendi seviyesinin üzerindeki becerileri isteyebilir ve bunun sonucu olarak da çocukta öfke ve etkinliğe karşı bir soğuma meydana gelebilir. Böyle bir durumla karşılaşmamak için, uygulanacak hareket eğitimi programını konularına göre iyi planlamak gerekir [2]. Ders planı hazırlanırken grup ve takım çalışmaları, bireysel, ikili gruplar, ortaklığı ve rekabeti gerektiren etkinlikler arasında belirli bir dengenin kurulmasına gereksinim vardır. Ders planı öğrencilerin daha önceki deneyimlerini yansıtmalıdır [27].

Hareket eğitiminin amacı her öğrencinin potansiyel hareket yeteneğini tanımlamak ve güçlendirmektir. Öğrenciler yeterli ve tatmin edici derecede hareket etmeyi öğrendikçe fiziksel etkinliklerde daha fazla görev alırlar. Başlangıç seviyesinde, uygun düzeydeki gelişim programları vücut yapısının farkında olma, hareketin dili ve farklı etkinliklerde kullanılacak beceriler üzerinde durur. Öğrenciler ilerleme kaydettikçe, hareket şekilleri daha karmaşık hale gelir. İstenilen sonuçları elde etmek için hangi hareketlerin birleştirilmesi ve değiştirilmesi gerektiğini öğrenciler anlamaya başlar. Hareket eğitimi üretimden çok anlamaya dönük olmalı ve her çocuğun becerilerini geliştirmeli, güçlü olduğu yönlerini desteklemelidir [36].

Hareket eğitimi programını iyi planlayabilmek için de hareket eğitiminin temel konularına dikkat edilmesi programın niteliği açısından önemli yer tutar. Hareket eğitiminde temel konular, çocuğun vücudunu tanıması, alan farkındalığı ve hareketin kalitesidir.

a. Vücut tanıma: Çocuklar çevrelerini tanımak ve çevreleri ile iletişim kurmak için ellerini, ayaklarını ve vücutlarının diğer bölümlerini kullanırlar. Bazen nesnelerin ve dünyalarını oluşturan insanların yakınında, uzağında, üzerinde, altında ve bazen de tam tepesinde dururlar. Bir çocuğun dünyası bunların ilişkilerinden oluşur. Kendi kendilerine kurduğu ilişkiler çocuğun kendi vücuduyla etkileşimini ve vücudunu döndürmeyi, kıvrımayı ve şekilden şekle sokmayı içerir. Vücudunu tanıyan çocuklar yani vücutlarının değişik bölümlerini tanıyan ve onların nasıl hareket ettiğini ve ne işe yaradığını bilenler, kendi potansiyel hareketlerini tanımada ve çevrelerinde daha rahat ve güvenli hareket etmeyi öğrenmede daha başarılıdırlar [37].

Vücudun tanıtılmasının amacı, çocuklara hareket kabiliyeti kazandırmak ve vücutları ile hangi hareketleri yapabileceklerini onlara göstermektir. Hareketleri iyi yapan çocukların çok azı vücut kapasitelerini tam olarak kullanabilirler. Vücudun tanınması ile çocukların dikkatleri, kendilerini hareket ettiren vücut bölümlerine odaklanır.

Okulöncesi çocuklarda vücudun tanınmasını geliştirmek için bazı özellikler üzerinde durulur(33) bu özellikler incelendiğinde

“Vücut üyelerini isimlendirme, gösterme,
Vücut üyelerinin birbirleri ile ilişkisini gösterme,
Vücut bölümlerinin şekli hakkında fikir yürütme,
Vücut bölümlerinin yapabileceği hareketleri gösterme,
Vücut dilini anlama,
Vücut bölümlerinin gerilmesi ve gevşemesinin farkında olma.”

b. Alan: İnsan hareketlerini incelerken, insanın boşlukta doldurduğu yeri anlamanın önemi büyüktür. Hareketlerdeki başarı insanın boşlukta ait olduğu yeri başarıyla doldurmasına bağlıdır. Alanı anlamak, hareket eğitiminin önemli bir

parçasıdır. Hareket eğitimi program içeriği hazırlayan öğretmenin bazı konulara dikkat etmesi gerekir [2].

- **Kişisel alan** : Bireyin kendi vücudunun kapladığı alandır. Çocuklar arkadaşları ile hareket ederken kişisel alanlarını öğrenmelidir. Çocuklar oyun oynarken kendi vücutlarının kapladığı kişisel alanın tüm bölümlerini kavrayabilirler.
- **Genel alan** : Birey ve nesne sayısı ile alanın fiziksel boyutları arasındaki değişen hareketler için mevcut olan alandır. Çocuklar hareketlerini, değişen alana uyum sağlamak için öğrenirler ve daha sonra genel ve kişisel alanlar arasındaki ilişkiyi geliştirirler.

Genel alan, odanın içindeki tüm alan veya çocukların orjinal başlama yerlerinden hareketle taşınabilecekleri sınırdır. Hareket eğitimi salonu, çok amaçlı oda veya dışarıdaki sınırlanmış alan, genel alan görevi yapabilir. Çocuklar, atlama ipi veya kısa kürek gibi aletlerini taşımadan önce, genel alanda vücutlarını güvenli bir şekilde hareket ettirmeyi öğrenmede başarılıdırlar [37].

- **Seviye** : Alanın yüksekliğidir, yüksek seviye omuzların üzeri, orta seviye omuz ve kalça arasındaki bölge, alçak seviye ise kalça altı olarak tanımlanır [2].
- **Yön** : İleri, geri, sol, sağ, yukarı ve aşağı olmak üzere altı tane yön vardır. Yön harekete öncülük eden vücut bölümü ile tanımlanır.
- **Koşu yolu** : Alandaki düz, dalgalı ya da zigzag hareket çizgileridir. Hareketin çeşitlenmesinde çocuklar, tek başına, arkadaşları ile ya da nesnelere ile çeşitli şekilde hareket etmeyi keşfederler.
- **Oran** : Kişisel alanla vücut arasındaki ilişkiyi ya da vücut bölümleri arasındaki nesnelere ilişkiyi içerir. Bunlar büyük, küçük, uzun, kısa, geniş, dar, yakın ve uzak gibi kavramlardır [2].

c. Hareketin kalitesi: Hareketin niteliği, çocukların hareketi ve hareket kurallarını anlamasıdır. Çocuklar, vücudun hareket potansiyelini anlamayı

geliştirme ve alanda hareketi etkileyen diğer faktörleri de deneme gereksinimi duyarlar. Hareketin niteliklerinin büyük bir çoğunluğu mekanik prensiplerin uygulamasını gerektirir. Çocuklar, vücut bölümlerini öğrenirken, oturma, durma, sıçrama gibi davranışları en uygun hangi şekilde gerçekleştireceklerini görürler. Hareket niteliğinde zaman ve denge önemli bir faktördür. Çocuklar, çeşitli etkinlik koşullarını öğrenirken, zamanlamanın önemini kavrar, vücudun etkili biçimde kullanılmasında denge kaybı ve zamanın da farkına varırlar [33].

1.5.3. Okulöncesi çocuğunun gelişiminde hareket eğitiminin yeri ve önemi

Hareket çocuk yaşamının odak noktasıdır. Hareketler yoluyla onlar çevresindekilere nasıl davranacaklarını, nasıl etkileşimde bulunacaklarını, nasıl tepkide bulunacaklarını öğrenirler. Çocuklar çevrelerinde bulunan her şeyi araştırmak keşfetmek isterler ve bundan da büyük mutluluk duyarlar. Hareket onların çevresindeki dünyayı araştırma, keşfetme ve dolayısıyla bilgilenmeleri aşamasında temel araçtır. Yetişkinlerden farklı olarak çocukların kendilerini ifadelerinde, hareket etme temel yoldur. Çocuklar yetişkinler gibi değil, gelişmekte ve olgunlaşmakta olan birer insandırlar. Yetişkinler kendilerini kelimelerle daha rahat ifade edebilirken, çocuklar kendilerini en iyi hareketler yoluyla ifade edebilirler. Çocukların istenilen yönde davranmaya programlanacak birer minyatür yetişkin olmadıklarını eğitimciler ve yetişkinler iyi bilmelidirler. Sunulacak her türlü eğitim ve öğretimin çocukların doğasına uygun olması gerekir [38].

Her çocuk bireysel yaradılışı, öğrenme tarzı, aile geçmişi, gelişim zamanı ve gelişim şekli ile tektir. Ancak, hayatın ilk dokuz yılında yaşanan bazı evrensel, tahmin edilebilir büyüme ve değişim sıraları vardır. Çocuklar geliştikçe sahip oldukları becerilerinin pratiğini yapmak, yenilerini geliştirmek için farklı iletişimlere ve uyarıcılara gereksinim duyarlar. Her yaşta, temel sağlık ve beslenme gereksinimlerinin karşılanması önemlidir [39].

5-8 yaş arası çocuklar oyunlarda ve spor dallarında becerilerini kullanmak için daha fazla şansa sahip olduklarından motor becerilerinin gelişiminde ve

ediniminde daha avantajlıdır. Futbol, cimnastik, ve diğ er birçok etkinliğin karmaşık yapısı düşünöldüğünde, bu yaştaki çocuklar fiziksel olarak hazır dırlar ve oldukça isteklidirler. Böylece motor becerilerini kolaylıkla geliştirebilir ve beceriler arası bağlantı sağlayabilirler. Ancak Gallahue (1992)'nun önerisi: Çocuklar ilgilenmeden ya da hazır olduklarını hissetmeden önce ileri düzeydeki spor etkinliklerine ya da resmi etkinliklere katılmaları için zorlanmamaları yönündedir [40].

Bütün çocuklar farklı yollarla, farklı oranlarda ve kapasitede öğrenir. Aşağıdaki özellikler, öğretmenlere gelişim ve yaş düzeyi açısından uygun ders programı hazırlamalarına yardımcı olmaktadır.

Öğretmenlere yardımcı olacak fiziksel, duygusal ve sosyal, zeka gelişimleri incelendiğinde[41] 5-8 yaş çocukların bu konudaki özellikleri aşağıdaki şekilde ele alınmaktadır.

“Çocukların Gelişim Özellikleri Beden Eğitimi/ Sağlık Eğitimiyle İlgili

Fiziksel Özellikler (5-8 yaş)

El-göz koordinasyonu tam olarak gelişmemiştir (odaklanmada ve alan algılamasında eksiklik vardır).

Büyük kaslar küçüklerine göre daha fazla gelişmiş olabilir.

Tırmanma, koşma, dengede durma, zıplama becerileri gelişmeye devam eder (sekmede sorun yaşanabilir).

Rehberlik eşliğinde güvenlik kavramı gelişebilir.

Fiziksel etkinlikler için isteklidir.

Duygusal ve Sosyal Gelişim (5-8 yaş)

Değişen yoğun duyguları vardır (bazen diğerlerine karşı eleştirmen ve yargılayıcı olabilir).

Diğerleriyle birlikte ortak çalışmayı öğrenmek için daha fazla zaman harcar (arkadaşları sık sık değişebilir)

Özgürlük duygusu gelişmeye devam eder, kendisini sahiplenme duygusuyla savunabilir.

Sahip olduklarını paylaşmayı, ve sıranın farklı kişilerde olabileceğini öğrenir.

Zeka Gelişimi (5-8 yaş)

Doğrudan deneyim yoluyla öğrenir.

Öğrenmeyi ve düşünmeyi açık hale getirmek için anlayışını ve dili kullanmayı daha fazla önemser.

Yarın ya da dün kavramlarını anlayabilir, fakat hala zamanın uzunluğu konusunda emin değildir.

Karar verirken kişisel seçimini kullanır.”

Küçük yaşta motor gelişiminde göz-el koordinasyonu güçlenir. Küçük motor beceriler okuldaki başarıyı büyük ölçüde etkiler. Yazı ve resim

çalışmalarında gerekli olan aletlerin kullanılması çocukların bu derslere karşı olan ilgisini artırır. Çocukların aynı zamanda serbest/özgür ve yönlendirilmiş çalışmalar arasında dengenin bulunmasına gereksinim duyar. Okulöncesi çocuklarda fiziksel ve motor gelişimde dikkat edilen diğer bir husus algısal motor gelişimdir. Anaokulu ve ilkokul çocuklarının algısal motor becerileri daha hızlı gelişir ve daha iyi anlama şansı da deneyimlere bağlıdır. Bu yaş grubundaki çocuklar, oyunlara ve sporlara katıldıkça bu becerilerini geliştirir [40].

Hareket eğitimi bir yaşam boyu kullanılacak etkinlikler üzerinde durmalı. Öğrenciler her gün bir şekilde fiziksel etkinlikte bulunmaları için desteklenmelidir. Etkinlikler organize sporlar ve oyunlarla sınırlandırılmamalı, yürüme, jogging, yüzme, çimleri biçme, bisiklete binme, kay kay gibi egzersizlerin de yapılabilceği unutulmamalıdır. Fiziksel etkinlik stresin azalmasında ve kişinin kendisine olan saygısının artmasında kişiye yardımcı olur. Öğrenciler daha karışık oyunları oynamak ve sporları yapmak için hareketleri birleştirmeyi öğrenmeden önce temel becerileri öğrenmeli ve tekrar etmelidirler. Tekrarlanan beceriler öğrenci motivasyonunu artırır. Öğretmenler her çocuğun beceri gelişimine dikkat etmeli ve sınıftaki farklı gelişim düzeylerine uygun etkinlikler düzenlemelidir. Bu yaklaşım daha fazla zaman ve planlama demektir. Bütün bu çabaların sonucunda öğrenciler fiziksel olarak daha başarılı olurlar ve fiziksel etkinlikleri daha eğlenceli bulurlar [36].

Hareket eğitiminin rolü hareket etmek için öğrenmek, gelişmek için hareket etmek ve öğrenmek için hareket etmektir. Phenix (1964)'e göre 3-8 yaş grubundakilerin eğitimine olan katkısı şu amaçlarla açıklanabilir[42]. 3-8 yaşındaki çocukların aktif sağlıklarını, fiziksel büyüme ve gelişimlerini desteklemek. Cimnastik, dans, oyunlar ve atletizm ile fiziksel gelişimi ve motor öğrenmeyi geliştirmek. İnsanın bir bütün olarak gelişimini desteklemektir.

Arnold'a (1968) göre vücut kullanıldığı zaman gelişir ve kullanılmadığı zaman tam tersi körelir. Egzersiz normal büyüme ve gelişim için özellikle vücutun 6 sistemi için yararlı diye bilinir, vücutun 6 sistemi; kalp, kas, iskelet,

solunum, boşaltım ve sindirimdir. Armstrong ve Mcmanus'a göre (1994) egzersize karşı olumlu düşünce ve davranışlar erken yaşlarda gelişir. Bu nedenle ulusal beden eğitimi müfredatı bu yaş grubundaki sağlığa dayalı etkinlikleri destekler [42].

Çocukların hareket gereksinimlerini karşılayacak en önemli etkinlik hareket eğitimi programlarıdır.

Hareket eğitiminin çocuğun gelişimine olan katkıları incelendiğinde [30] bu katkılar şu şekildedir.

- “
- Çocukta tüm yaşam için fiziksel aktivite alışkanlığı kazandırmak.
 - Kas kuvveti, dayanıklılık, koordinasyon, esneklik ve çeviklik gibi temel beceri unsurlarını geliştirmek.
 - Düzgün duruş alışkanlıkları kazandırmak.
 - Temel hareketleri geliştirmek.
 - Küçük ve büyük kasların motor gelişimini desteklemek.
 - Arkadaşlarına ve oyunun kurallarına saygı göstermeyi, yenilgiyi ve başarıyı kabullenmeyi öğretmek, hoşgörü ve işbirliği kazandırmak.
 - Dikkat etme, düşünceyi bir noktada toplama, problem çözme, yaratıcılık ve hayal gücünü kullanma yeteneğini geliştirmek.
 - Saldırganlığın olumlu yönde kanalize edilmesini sağlamak.
 - Olumlu benlik gelişimini desteklemek. Çocuğun motor işlemleri başarıma yeteneği hakkında bilgi sahibi olması ve bu yeteneklerini hissetmesi, benlik kavramının önemli parçasıdır.
 - Çocuğun kavram gelişimini desteklemek ve yön duyarlılığı kazanması için fırsat yaratmak. Bilinçli planlanan beden eğitimi çalışmaları sırasında verilen direktifler ve sağlanan modeller bu amaca hizmet eder.
 - Hareket eğitimi çalışmaları sırasında vücut parçalarının hareket ettirilmesi ve vücut parçalarının isimlerinin söylenmesi, çocuğun bedenini tanımasını ve daha iyi kullanmasını sağlar.”

Hareket eğitimi çalışmaları çocuğu, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden olumlu etkileyerek gelişimlerini pozitif olarak desteklemektedir. Çocuk bu çalışmalara katılarak, yaratıcılığını, taklit yeteneğini ve sorumluluk duygusu kazanmaktadır.

1.5.4. Hareket eğitiminin hedefleri ve amaçları

Hedef, yetiştireceğimiz insanda bulunmasını istediğimiz, eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikteki özelliklerdir. Bu özellikler bilgileri, becerileri, alışkanlıkları, yetenekleri, tutum ve davranışları kapsar [43].

Öğretimin hedefleri bir öğretim faaliyetinin sonunda öğrencinin kazanması gereken, insan niteliklerinin performansına ya da bu performansı geliştirecek becerilere işaret eder. Bloom ve arkadaşlarının (1956) yaklaşımına göre, hedefler insan niteliklerinin performansı ile ilgilidir. Bunlar bilişsel, duygusal ve psiko-motor alanlar olarak gruplandırılmıştır. Bu alanlarda öğrencinin belli bir performansı geliştirmesi ve yeterlilik kazanması beklenir. Yeterlilikler, bireyin yapabilme gücüne işaret eder. Öğretimin hedeflerini oluşturur; sonra gözlenebilir davranışlar olarak ifade edilir. Gözlenebilen bu davranışlar, öğrencinin erişti düzeyini değerlendirirken ölçüt olarak kullanılır [44].

Hareket eğitimi bireylere veya gruplara gereksinmesi olan basit veya karmaşık hareket etme becerilerini öğretmek genel eğitimi güçlendirmeyi hedefler. Hareket eğitimi, her bireyi kendi kapasitesi doğrultusunda fiziksel, bilişsel, sosyal, duyuşsal bütünlük içerisinde geliştirerek sağlıklı yaşamasına katkıda bulunmak yoluyla, spor öğretiminin en temel hedefini oluşturur. Hedeflere ulaşmak için hareket eğitimi programlarının kapsamındaki amaçlar birer araçtır. Bu hedefler ise sporu eğitim bütünlüğü içinde yaşam biçimi olarak benimseyip yaşama dönüştüren geleceğin gelişmiş, çağdaş, nitelikli, uygun yenilik ve değişimlere ayak uydurabilen geleceğin insanları ve toplumlarıdır [38].

Hareket eğitiminin birinci derecede katkısı bedensel gelişim üzerine olmaktadır. Çocuğun hareket etme yeteneğini ve genel sağlığını geliştirmeyi hiçbir alanın amaçları hareket eğitimi dersi kadar kapsamına almamaktadır. Bu, hareket eğitimi dersinin sadece bedensel gelişimi sağladığı şeklinde anlaşılmalıdır. Gelişim özelliklerine uygun olarak hazırlanan hareket eğitimi programları çocuğun

genel gelişimini çok yönlü etkiler. Hareket eğitimi genelde, tüm okul öğretim programının genel eğitim kapsamında ele alınması gereken çocuğun lokomotor, manipülatif ve denge hareket yeteneklerini geliştirir. Aynı zamanda bu temel eğitim çocuğun fiziksel uygunluk, algısal motor gelişim, sosyal-duygusal gelişim, öğrenme kapasitesinin geliştirilmesi ve serbest zamanı olumlu ve iyi yönde kullanma alışkanlıklarının kazandırılmasına büyük katkılar sağlar [38].

Temel hareket eğitimi çocuklarda yukarıda sayılan alışkanlıkların kazandırılmasını amaç edinmiştir. Okulöncesi olsun ilköğretim olsun öğretim programlarında değişik şekillerde yer alan, ulaşılması gereken sinir-kas koordinasyon gelişimi öncelikli amaçtır. Sinir-kas koordinasyonunun geliştirilmesi tamamlanmadan diğer amaçlara ulaşılması söz konusu bile değildir.

1.6. Hareket Eğitiminde Temel Hareket Becerilerinin Sınıflandırılması

Yaşamın ikinci ve yedinci yılları arasındaki süre, temel becerilerin kazanıldığı dönemdir. Bu temel beceriler, koşma, atlama, sıçrama, sekme, yakalama, fırlatma, topa ayakla vurma gibi hareketlerdir. Bu beceriler, tüm çocuklarda bulunan ortak özellikler ve yaşam için gerekli beceriler olduğundan “temel beceriler” olarak isimlendirilirler [30]. Çocuklar temel hareket ve becerileri okulöncesi dönemde kazanırlar. Aynı yaş ve cinsiyetteki çocuklar arasında da bireysel farklılıklara dayalı olarak ortaya çıkan beceri farklılıklarının olabileceği unutulmamalıdır [45].

Fiziksel etkinliklere düzenli katılımı bu temel beceriler öğrenilir ve geliştirilir. Günlük yaşamın motor becerileri lokomotor hareketler, yazma, günlük sıkıcı işleri uygulama, kişisel temizlikle ilgili görevleri yerine getirme gibi etkinlikleri kapsar[46]. Çocuklar için motor beceriler okul işleri ve nesnelere kaldırma, taşıma gibi ev işlerini içerir. Çocuk bu etkinliklerin bir çoğunu günlük yaşam dilimi içinde hep uygular. Bu uygulama ile gerek istemli gerek istemsiz olarak birçok hareket kalıbını kullanmaya başlar. Motor becerilerin başka bir sınıfı da sporlar, oyunlar ve yaratıcı etkinlikler gibi becerilerden oluşur. Örneğin;

fırlatma, tekmeleme, vurma, yakalama ve koşma vb. hareketler fiziksel etkinliklerde yaşanan deneyimlerin çoğu bütün motor becerilerin gelişmesine katkıda bulunabilir.

5-6 yaş erken ilkokul öğrencilerin fiziksel gelişimlerinde bazı değişimler söz konusudur. Bu yaşın artık hareketleri daha uzun sürelidir ve kontrollüdür. Ayaklarını değiştirerek hoplayabilir ve sekebilir, motor becerilerindeki kontrolü daha iyidir. Çeşitli bir çok aleti ve ellerini daha iyi kullanır [47].

Temel hareket becerileri bütün fiziksel etkinliğin temelidir ve bir kişinin motor becerilerinin gelişiminde ve fiziksel etkinliklerde geniş bir kullanıma sahiptir. Beceriler öğrencilerin kişiler arası, bilişsel ve duyuşsal gelişimini desteklediği için sağlık ve beden eğitimi programının öğrencilerin geçmiş yaşantılarını, cinsiyetlerini, yeteneklerini dikkate alması ve geniş kapsamlı olması önemlidir. Eğlence ve memnuniyet gelişimin ve fiziksel etkinliğin bir parçası olduğu zaman öğrenciler sağlıklı aktif bir yaşama dair daha olumlu bir tutum sergilerler. Öğrenciler hareketin dört prensibini takip ederek beceriler geliştirir: Vücudun farkına varma (vücudun hangi parçaları hareket eder), alanın farkına varma (vücut nerede hareket eder: yer-yön-seviye), efor (vücut nasıl hareket eder: hızlı, yavaş), ilişki (vücut kiminle ya da ne ile hareket eder: insanlarla ya da nesnelere). Hareket temelleri ya da becerileri diğer etkinliklerle bir arada uyumlu dşnlmelidir, ayrıca ilerleme seviyesi ve uygun yaş grubu etkinlikleri dikkate alınmalıdır [48].

Temel hareketler dönemi, vücut hareketlerinin kapasitesini, motor yeteneklerinin niteliklerini, hareketlerin temel prensiplerini ve kullanım alanlarını keşfetme dönemidir. Bu nedenle harekete ilişkin davranışlardaki değişimler çocuğun yaşamında önemli rol oynar. Bebekliğin gelişmemiş hareket yeteneklerinden, ergenlik ve yetişkinliğin özel hareket becerilerine kadar geliştirilmesi gereken hareketler,  temel hareket becerisi altında sınıflandırılır[49]. Bu temel hareket becerileri,

- a- Lokomotor hareketler,
- b- Manipülatif hareketler
- c- Denge hareket becerileridir.

1.6.1. Lokomotor hareketler

Çocuğun temel hareketler için kullandığı büyük kas grubunu ilgilendiren becerilerdir. Çocuğun beden ya da beden noktaları sabit kalmak sureti ile yer değiştirmesi ile ilgili hareketlerdir [50].

Lokomotor hareket becerisi denge becerileri ile birlikte gelişir. Bu hareketlere örnek olarak; yürüme, hoplama, sürünme, atlama, zıplama, tırmanma, koşma, kayma verilebilir[51].

1.6.2. Manipülatif hareketler

Kuvvetin bir nesneden alındığı ve bir nesneye iletiildiği, bireyin herhangi bir nesne ile ilişkisini gerektiren hareketlerdir. Büyük ve küçük kas gruplarının çalışmasını gerektiren hareketler yer alır. Bunlar; [51].Yuvarlama, zıplatma, top sürme, atma ve yakalama, vurma, fırlatma ve tekmeleme hareketleridir.

1.6.3. Denge hareketleri

Belirli bir nokta etrafında vücudun açısını değiştiren durağan hareketlerdir. Bu hareketlere örnek olarak; Kıvrılma, dönme, esneme, havalanma ve yere inme, bükülme verilebilir[52]. Denge, belli bir yerde bir konumu devam ettirme olarak tanımlanmaktadır. İlk önemli denge şekilleri oturma ve ayakta durmadır. Dönme, eğilme, yukarı doğru uzanma, tek ayak üzerinde durma, çocuğun gelişimine paralel olarak ortaya çıkan diğer denge şekilleridir [53].

Denge, yürüme, koşma ve atlama gibi becerilerin kazanılmasında çok önemli bir faktördür. Bu nedenle, denge yetenekleri iyi test edilmeli ve

gözlenmelidir. Hem lokomotor, hem de manipülatif hareket becerilerinin içine yayılır [51].

1.7. Okulöncesi Çocuklar İçin Hareket Eğitimi Programı

Dengeli bir beden eğitimi programı her öğrenciye bireysel olarak fiziksel gelişimini gerçekleştirme için fırsat tanır. Öğrenci farklı fiziksel etkinlikleri gerçekleştirmek için gerekli olan becerileri öğrenir. Düzenli olarak fiziksel etkinliklere katılır ve bu davranışının sağlıklı bir yaşam için ne gibi yararlar sağladığını bilir. Bütün öğrencilerin beden eğitimi dersi alabilmeleri için en fazla yardıma gereksinimi olan, daha az yetenekli öğrenciler ve özürü olan öğrenciler için farklı eğitim programları hazırlanır. Etkinlik programının temelidir ve fiziksel becerilerin tekrarı ve pekiştirilmesi için fırsatlar yaratır. Hareket eğitimi öğrencileri yetişkin oldukları zaman yapacakları etkinliklere daha aktif ve bilinçli olarak katılmalarını sağlar [54].

Hareket eğitimi programının görevi; bireyin sağlıklı bir vücudu, zihni ve karakteri geliştirmesi ve koruması için gerekli olan potansiyeli en üst seviyede tutması için uygun eğitimi vermektir. Bu da öğrencilerin eğitici bir programa katılımıyla başlanır. Birbiriyle bağlantılı, belirli bir sırayı takip eden bir beden eğitimi programı ile öğrencilere temel becerileri, doğru bilgiyi ve olumlu davranışları edinmelerine yardımcı olur. Hareket eğitimciler, personeller ve yöneticiler, anne-babalar ve toplumsal kuruluşlar aracılığıyla sağlıklı ve aktif bir yaşam tarzı edinerek kendilerine ve diğerlerine yardımcı olmaları için çocukların motive edilmesi sorumluluğunu paylaşırlar [55].

İlkokul beden eğitimi dersi öğretim programının hazırlanmasında bazı amaçlar göz önünde tutularak koordinasyonları sağlanmaktadır. Saptanan hedeflere yönelik beden eğitimi öğretim programındaki uygulamalarla çocuklarda bir çok alanda gelişim elde edilir.

Programın saptanan amaçları doğrultusunda yapılan uygulamalarla, çocuklarda ortaya çıkan gelişim incelendiğinde[38] gelişim süreci şu şekilde ele alınmaktadır.

“

Sinir-kas iletişiminde verimlilik artışı

Lokomotor yetenekler geliştirilir.

Manipülatif yetenekler geliştirilir.

Denge yetenekleri geliştirilir.

Fiziksel uygunluk sağlama

Kas kuvvetinin düzeyi artar.

Dayanıklılığı artar.

Solunum kapasitesi artar.

Esnekliği artar.

Sürat ve çabukluk gelişimi artar.

Algısal ve motor fonksiyonların gelişimi

Bedeni ve fonksiyonlarını tanıyıp ayırt etmeyi geliştirir.

Uzayı ve çevresini tanıyıp ayırt etmeyi geliştirir.

Yönleri tanıyıp ayırt etme geliştirilir.

Zaman birimlerini tanıyıp ayırt etme geliştirilir.

Pozisyon algısı gelişir.

Duyusal ve sosyal gelişimdeki verimlilik artışı

Akran grup etkileşimi ve bireysel özellikleri geliştirilir.

Başkalarıyla iyi iletişim ve diyalog kurma yeteneği geliştirilir.

Kişilik özellikleri ve yaratıcılık geliştirilir.

Benlik imajı ile ilgili değerleri geliştirilir.

Gerilime girme veya gerilimle daha kolay başa çıkma tutum ve davranışları kazandırılır.

Öğrenme yeteneğinde artma

Bilimsel verileri anlayabilme, araştırabilme ve uygulayabilme yetileri gelişir.

Matematik verilerini anlayabilme, araştırabilme ve uygulayabilme yetisini gelişir.

Sosyal bilimlerin verilerini anlayabilme, araştırabilme ve uygulayabilme yetileri gelişir.

Dili anlayabilme, araştırabilme ve uygulayabilme yetisi gelişir.

Serbest zaman kullanımı ile ilgili verimlilik artışı

Zamanını verimli kullanabilme bilgi ve becerisi artırılır.

Hareket etmekten, spor yapmaktan ve oyun oynamaktan hoşlanmaları sağlanır.

İleri yaşlarda da spor yapmanın sürdürülebilmesi için temel spor bilgileri verilir, becerileri artırılır ve alışkanlık kazandırılır.

Kendine yararlı ve hoşlanacağı etkinlikleri bulma ve ayırt edebilme bilgi ve becerisi kazandırılır.”

Kate Barrett, Bette Logsdon ve George Graham (1989) isimli deneyimli beden eğitimi uzmanları tarafından kabul edilen hareket eğitiminin amacı öğrencilere; Planlanan ya da planlanmayan tepkilerin gösterilmesini gerektiren durumlarda etkili, yeterli, esnek ve becerikli şekilde hareket etmelerini öğretmek. Uygulayıcı ve gözlemci olarak hareketten zevk almayı, hareketi hissetmeyi, hareketin anlamını ve özelliklerini anlamayı ve insan hareketini yöneten bilgiyi edinmeyi ve kullanmayı öğretmektir [56].

1.7.1. Hareket eğitimi program ilkeleri

Okulöncesi dönem çocuğunun hareket eğitim programının başarılı olması için bazı ilkelere uyulması gerekmektedir.

Başarılı bir hareket eğitimi programı için uyulması gerekli ilkeler incelendiğinde [57].

“ Çocukların kalp sağlığı, esneklik güçlerinin gelişimi ve sürdürülmesi için düzenli bir temel içerir.

Sınıf organizasyonları ve öğretim yöntemleri ile çocukların katılımını ve şahsi başarısını ön plana çıkarması amacıyla şekillendirilmiştir.

Çocuklara düzenli bir şekilde kas gelişimlerini ve etkinliklere katılımlarını arttıracak olanaklar sunar.

Hareket eğitiminin çocuğun yaşamında önemli ve sürdürülmesi gerekli bir aktif yaşam etkinliği olduğu düşüncesini ön plana çıkarır.

Öğretim programının içeriği, araç-gereç veya tesisler gibi birçok özel hususu bir araya getirir. Bu, çocuğun katılımını artırır.

Çocuklara, düzenli bir şekilde sosyal ve psikolojik davranışlarını geliştirecek ortamlar sunar.

Bedensel engelleri yüzünden sınıfta katılımda bulunamayan çocuklar için etkinlikler içerir.

Bireysel gereksinimleri ile katılan her bireyin, dersin belirlenmiş amaçlarına ulaşmasına yönelik çocuk grup çalışmalarını içerir.

Öğretim programında yer alan amaçların başarılmasına yönelik programları içerir. Okul da yada çevresinde uygun tesislerin olması halinde su sporlarının uygulanmasını amaçlar.

Belli başlı becerilerde test edilmiş ve arzu edilen standartların altında olduğu saptanmış çocuklar ile yasal yünden engelli çocuklar için özel programlar oluşturulur.

Hareketin insan vücudundaki etkileri ve mekanik hareket prensiplerinin uygulanması üzerinde yoğunlaşır.”

1.7.2. Hareket eğitimi program amaçları

Hareket eğitimi program amaçları; çocukların kişiliğinde, davranışlarında meydana gelmesi istenen özellikleri belirler. Bu amaçlar, içeriğin seçilmesine ve değerlendirmeye yardım eder. Okulöncesi çocuklar için hareket eğitimi program amaçları, psikomotor, algısal ve sosyal amaçlar olarak üç başlık altında toplanır[33].

Psikomotor Amaçlar incelendiğinde[33] bu amaçlara yönelik çocukların çeşitli özellikleri üzerinde durulmaktadır. Bu özellikler:

“

- Etkili bir şekilde başlayabilir ve durabilir.
- Alçak bir banktan sıçrayarak dengeli bir şekilde yere inebilir.
- Alçak engellerden hızlı bir şekilde sıçrayabilir.
- İple birlikte ritmik olarak sıçrayabilir.
- Topu, karşısındakine vücudunun yanından yuvarlayabilir.
- Orta büyüklükteki topu iki eliyle sıçratabilir.
- Kendisine doğru yuvarlanan bir topu iki eliyle tutabilir.
- Küçük bir topu uzağa atabilir.
- Ayağının içiyle duran topa vurabilir.
- Vücut çeşitli yönlerdeyken çeşitli yollara doğru hareket edebilir.
- Lokomotor veya manipülatif becerileri gerçekleştirirken kuvvetini kontrol edebilir.
- Lokomotor becerilerde kuvvetini uygun bir şekilde kullanır.
- Başlama/durma hareketlerinde sinyale cevap verebilir.
- Sınırlar içinde veya çember alanında hareket edebilir.
- Diğer çocuklara yetişir.
- Koşu yolu, yön ve hızını değiştirerek, diğer çocuklarla çarpışmamaya çalışır.
- Bir veya daha çok vücut parçası ile dengeli bir pozisyon sağlayabilir.
- Çizgi üzerinde yürürken denge sağlayabilir.
- Vücudun çeşitli bölümleri ile nesnelere dengeli bir şekilde tutabilir.
- Çok hızlıdan çok yavaşaya uyum sağlayabilir.
- Tempo değişikliklerine karşı uyum sağlayabilir. Müziğe göre lokomotor ve lokomotor olmayan becerileri gerçekleştirir.
- Şarkılı oyunlar ve çocuk dansları yapabilir.
- Hikaye, şiir ve şarkılara uygun hareketlerle cevap verebilir.”

Bu psikomotor amaçlar ile çocuklar, hareketin ortaya çıkmasına etki eden mekanik hareketlerin temel prensiplerini, motor yeteneklerinin inceliklerini ve kullanım alanlarını keşfederler [33].

Algısal amaçlar incelendiğinde[33] bu amaçlara yönelik çocukların çeşitli özellikleri üzerinde durulmaktadır. Bu özellikler:

“

- Tüm vücut bölümlerinin isimlerini söyleyebilir.
- Kendi vücut bölümlerini diğerleriyle eşleştirebilir.
- Vücut bölümlerinin yapabileceği hareketlerin farkındadır.
- Vücut bölümlerinin temel motor becerilerini nasıl yaptığını anlayabilir.
- Germe ve gevşeme arasındaki farkı bilir.
- Fiziksel sağlık açısından hareket eğitiminin önemini bilir.
- Sağlıkla ilgili fiziksel fitnessi bilir.
- Kendi alanları ile ilgili boyutların farkındadır.
- Kendi alanında hareket etmek için değişik yolları bilir.
- Genel alanda kendi alanını bulabilir.
- Genel alanın boyutlarının farkındadır.
- Genel alanda hareket etmek için değişik yollar seçer.
- Genel alanda hareket ederken diğerlerinin alanlarının farkındadır.
- Alandaki uygun yönlerin farkındadır.

- Tüm yönlerde hareket etmek için değişik yollar seçer.
- Alandaki seviyelerin farkındadır.
- Yüksek, orta ve düşük seviyede hareketlerin farkındadır.
- Alandaki uygun koşu yollarının farkındadır.
- Farklı koşu yollarında hareket etmek için değişik yollar seçer.
- Kuvveti oluşturmak ve kullanmak için vücut parçalarının nasıl kullanıldığını anlar.
- Çeşitli vücut parçaları ile kuvveti gerçekleştirir.
- Hareketi basitleştirmek için dengeyi anlamaya çalışır.
- Aletlerle basit hareketleri yapmayı çözer.”

Bu algısal amaçlar ile çocuklar, alan algılama, karar verme, model alma ve yaratıcı düşünce gibi birçok zihinsel beceriyi kazanabilirler.

Sosyal amaçlar incelendiğinde[33] bu amaçlara yönelik çocukların çeşitli özellikleri üzerinde durulmaktadır. Bu özellikler:

- “
- Öğretmen ve sınıf arkadaşlarını dinler.
 - Basit yönleri izler.
 - Aletleri diğer çocuklar ile paylaşır.
 - Dönüşler yapabilir.
 - Basit grup faaliyetlerinde küçük ve geniş gruplar halinde birlikte oynayabilirler.
 - Birbirlerine çarpmadan, diğerlerinin alanına saygı göstererek, kontrollü hareket ederler.
 - Oyun oynarken kurallara uyarlar.
 - İsteyerek etkinliklere katılırlar.
 - Kısa sürede görevini gerçekleştirir.
 - Diğerlerinin duygularına saygı gösterir.”

Bu sosyal amaçlar ile çocuklar paylaşma, iş bölümü, saygılı olma, işbirliği gerçekleştirme, kurallara uyma gibi davranış özellikleri kazanır [33].

Graham G.'ye (1992) göre, Beden eğitimi programlarının olumlu yönleri ve zayıf noktaları vardır.

Beden eğitimi programlarının olumlu ve zayıf noktaları incelendiğinde[58] bu konuda şöyle fikirler ortaya konmuştur.

“Olumlu Yönleri Olan Beden Eğitimi Programları

- Ortak beceriler her seviyede rekabete dayanan becerilerden önce gelir.
- Eğitim, beceri gelişimi ve kaliteli fiziksel etkinlik üzerinde yoğunlaşır.

- Eğitim beceri öğreniminin en iyi şekilde kullanılması için stratejiler önerir
- Yardıma en çok ihtiyacı olan öğrenciler için düzenlenir.
- Öğrenci merkezlidir ve her öğrencinin gelişimsel ihtiyaçlarını dikkate alır.
- Geleceğe dönüktür ve öğrencilerin yetişkinler gibi kullanabileceği ve eğleneceği etkinlikler önerir.
- Öğrenciler öğrencidir ve sınırlı fiziksel etkinlik deneyimine sahiplerdir.
- Bütün etkinliklerde kızlara da şans tanınır.
- Fiziksel etkinlik programın beynidir.

Zayıf Noktaları Olan Beden Eğitimi Programları

- Her durumu rekabete dönüştürür
- Serbest oyun üzerinde yoğunlaşır
- Beceri gelişimi sürecine bakmaksızın üretim/sonuç üzerinde durur.
- Öncelikle yetenekli öğrencileri ödüllendirir.
- Öğrencilerin “ bat ya da yüz” teorisiyle öğrendiklerini varsayar ve bireysel farklılıklara çok az önem gösterir.
- Günlük etkinliklere önem verir, yetişkin olduğu zaman kullanılabilir etkinliklerin gelişimine önem vermez.
- Öğrencilere minyatür yetişkin gözüyle bakar.
- Fiziksel etkinlikler boyunca kızları dikkate almaz.
- Fiziksel fitness başlıca amaçtır.”

1.7.3. Hareket eğitimi program içeriği

Programın içerik boyutunda belirlenen amaçlara ulaşmak için ne öğretelim sorusuna yanıt aranmaktadır. Bu bağlamda, programın içerik boyutu ile öğretilecek konuların düzenlenmesi söz konusudur [59]. Bir eğitim programında amaçlara erişmek için, ne öğretelim? Sorusunun cevabını veren boyut “içerik” dir. İçerik seçiminde; kavramsal çerçevelerin, temel konular ve fikirlerin, alternatif ve örneklerin verilmesine dikkat edilmesi gerekir. Ancak içerik, verilmek istenilenlerin peş peşe sıralanması değildir. İçerik seçiminde her şeyden önce bazı ölçütler aranmalıdır. Bu ölçütler; Geçerlilik ve güvenilirlik, bilimsellik, öğrenci ilgi ve gereksinimlerini karşılama, faydalılık, öğrenebilirlik, sosyal gerçeklerle tutarlılıktır [60].

Programın belirlenen amaçlarına ulaşmak için ne öğretelim sorusuna cevap aranırken, programın süreç boyutunda ise nasıl sorusuna cevap aranır. Amaca uygun seçilen bilgi içeriğinin bireye aktarılması nasıl olmalıdır, sorusuna cevap

aranır. Bunun içinde sınıf içi uygulamalarda hangi yöntem ve teknikleri uygulayalım, hangi araç- gereçlerden yararlanalım sorularına cevap aranır. Programın son boyutu olan değerlendirme boyutunda ise yapılan eğitimin kalite kontrolü yapılır. Değerlendirme sonuçları da eğitim programının hedeflerine ne kadar ulaşıp ulaşamadığını ortaya koyar [61].

Hareket eğitimi içeriği genellikle üç konunun üzerinde yoğunlaşır. Eğitici dans, eğitici cimnastik ve eğitici oyunlar. İnsan hareketi, spor ya da fitnes'dan daha fazla beden eğitiminin parçası olduğu için hareket eğitimi içeriğinde yer alan üniteler hareket içerikleri tarafından desteklenir [56].

Çocukların davranışlarının standartlarını belirleyen amaçların gerçekleşmesini sağlayan en önemli araçlardan biri içeriktir. İçerik; amaçlarla tutarlı, çocukların hazır bulunuşluk düzeyine uygun, somuttan soyuta, basitten karmaşığa ve kolaydan zora gibi öğretim ilkelerine dayalı olarak birbirinin ön koşulu olacak biçimde düzenlenir. Kaliteli hareket eğitimi öğretim program içeriği, çocuğa daha etkili bir şekilde hareket etmeyi öğreterek, kendi hareketleri ile ilgili bilgi verir. Bu beceriler ve bilgiler, çocuğu düşünmek ve kendi kendini tanımak için teşvik eder [33].

Hareket eğitimi içeriği, bütün öğrencileri yaşam boyu etkinlikleri, ritimleri, dansları ve hareketin temellerini öğrenmesi için, motor ve spor becerilerin gelişmesi için hazırlamakla yükümlüdür. İnsan hareketleri ve performansındaki yeterli bilgi bireyin nasıl ve niçin sağlıklı ve aktif bir yaşama sahip olması gerektiğinin daha iyi anlaşılmasını sağlar [55].

1.7.3.1. Ritim ve dans

İnsanlık tarihinin ilk sanat eylemi danstır. İnsanlar ilk olarak kendilerini ifade edebilmenin yollarını aramışlar ve böylelikle karşılarındaki kişiye değişik vücut hareketleri ile kendilerini ifade etmeye çalışmışlardır. Kişinin kendi duygu ve düşüncelerini beden yoluyla karşısındakine anlatım yoluna dans denir. İnsanlar

Yaratıcı dans öğrencilere farklı şekillerde hareket etme ve ne kadar iyi hareket ettiklerini keşfetme şansını verir. Bu yaştaki öğrencilerin çoğu yaratıcı dans deneyimine sahip değildir. Öğretmen anlaşılır yönlendirme ve belirli ödevlerle öğrencilerin dans ile tanışmasına yardımcı olabilir. Öğretmen öğrencilerin hareket seçiminde yaratıcı olmalarına ve kendilerini ifade etmelerine yardımcı olmalıdır. Dans öğrencilerin bireysel hareket becerilerini ve kombinasyonlarını keşfetmelerini sağlar. Öğrenciler belirli dans adımlarını öğrenmeden önce farklı müzik tarzlarıyla hareket etmeleri için desteklenmelidir. Lokomotor ve lokomotor olmayan hareket becerilerini kullanarak müziği yorumlayabilir ve hayvanları taklit edebilir ya da hareketleri birleştirebilirler[36].

Öğretmenin temel hareket becerilerini öğretmesi, değişik müziklerle hareket örnekleri vermesi çocuğun kendini hareketler aracılığıyla ifade etmesini sağlar. Bu çocuk için daha zevklidir. Duygu ve düşüncelerine dışarı aktararak rahatlar ve eğlenir. Bunu yalnız da yapabilir diğer arkadaşlarıyla grup oluşturarak da yapabilir. Grup çalışmasında paylaşımı, birbirine saygılı olmayı öğrenir.

Ritim ve dans etkinlikleri, hareket eğitimi ve öğretimi programının amaçlarına ulaşmasında önemli rol oynar. Ritim ve dans etkinlikleri, sadece yetenek gelişimine değil, aynı zamanda çocuğun yaratıcı yeteneklerine de yardımcı olur. Dans, hareket eğitimi öğretim programının sanat ve estetik eğitimi ile ilgili tek sahasıdır. Ritim ve dans etkinliklerinde çocuklar, hareketi, kendi düşüncelerini ifade etmek ve estetik olarak geliştirmek üzere kullanma imkanına sahiptirler [33].

Yaratıcı hareket ve dans sırasında öğretmen, sınıf içinde aynı anda başka bir aktivitenin yer almamasına dikkat etmeli, çalışmaya katılmayan çocukları çalışmaya katılması için zorlamamalıdır. Öğretmen çocukların duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarmak için onları cesaretlendirmelidir. Yaratıcı hareket ve dans etkinlikleri için seçilen müziğin türü ve ses kalitesi de çok önemlidir. Hareketlerin özgün olması büyük ölçüde buna bağlıdır. Dans sırasında çocuklara; mendiller, fularlar, kurdeleler, ipler, balonlar, tüller vb. aletler verilerek

hareketlerin estetik olmasına ve çocukların etkinlikten daha fazla zevk almalarına yardımcı olunabilir. Ritim çalışmaları, çocukların ritim duygularını geliştirmeye yönelik etkinliklerdir. Bu çalışmaların başlangıcında çocuklar; ellerini birbirine vurarak, ellerini kollarına, göğsüne, dizlerine, yanaklarına ve ayaklarını yere vurarak ritim tutabilirler. Ritim çalışmaları, müzik aletleri kullanılarak da yapılabilir [23].

Öğretmen müziği kullanarak çocukların yapılandırılmış bir ritmik hareketi keşfetmesine, dinleme becerilerini geliştirmesine ve görsel ipuçlarını izlemesine yardımcı olabilir. Ritmik etkinlikler, çocukların belli bir melodi içindeki ritmi dinlemelerini ve bu ritme uygun hareket etmelerini sağlar. Bazı çocuklar yaratıcı dansı reddedebilirler. Oysa araçlı ritmik etkinliklerde dikkatler çocuğun hareketleri üstünde değil de araç üstünde olacaktır. Bunun için ritmik hareketlere ritim araçları ile başlangıç yapmak yerinde olacaktır. Bu araçlara; ritim çubukları, kurdellalar, eşarplar, eldivenler, çember ve toplar örnek olarak verilebilir [65].

Çocukların duygu ve düşüncelerini müzik kullanmaksızın sadece hareketlerle anlatmaları da mümkündür. Bu çalışmaları yaparken pandomim sanatına başvurulur. Pandomim; düşüncelerin, duyguların, nesnelerin ve yaşantıların sözlerine başvurmadan hareketlerle anlatılmasıdır. Çocuklar isteklerini, gereksinimlerini, yaşadıkları olayları hatta korkularını kelimeleri kullanmaksızın vücut ve yüz ifadeleriyle canlandırabilirler. Pandomim gözleme dayanan, dikkati yoğunlaştıran ve bedensel becerilerin gücüne dayanan çocuklar için kolay ve yararlı kendini ifade etme çalışmasıdır [23].

Pandomimde dansa olduğu gibi söz, aksesuar ve müzik çoğunlukla kullanılmaz. Pandomimin hareket dağarcığı, büyük ölçüde somut gündelik hareketlerden alınmalıdır[66]. Çocuğun kendi bedenini tanımasına, zihinde canlandırma becerisinin gelişimine, farkındalık düzeyini arttırmasına ve böylece kendini daha rahat ifade etmesine pandomim yardımcı olur. Çocuklar duygu ve düşüncelerini, olayları karşı tarafa aktarmada dile göre bedenini kullanmada daha başarılı olduklarından ve yaratıcılık ile ilgili çalışmalara pandomimle başlamak

daha yararlı olacaktır. Pantomimle basit tekerlemeler, şiirler, günlük olaylar rahatlıkla ifade edilebilir. [23].

1.7.3.2. Cimnastik

Cimnastik “ vücutumuzun sağlıklı olarak gelişmesine yardımcı olan çeşitli hareketlerin belli bir kuram ve metoda göre yapılmasına ve bu tür hareketler topluluğuna” denir. Cimnastik hareketleri kişinin yaşına, cinsiyetine, fiziksel ve ruhsal yapısına göre değişimler gösterir. Özellikle okulöncesi çocuklarına yaptırılacak hareketler, daha büyük yaştakilere uygulanamayacağı gibi bu çalışmaların özünde ve yapılışında farklılıklar görülür [67].

Cimnastik etkinlikleri de dans gibi vücut etkinlikleri üzerine yoğunlaşır. Bu etkinlikler ile çocuk, vücut kontrolü ve koordinasyonu kazanmaktadır. Özellikle vücutun üst bölgesinin gücünü arttırmadaki yatkınlık, yetenek ve esnekliğin devam ettirilmesiyle ilgilidir. Bunlar atlama, denge kurma, yuvarlanma ve sallanma gibi doğal hareketlere dayalıdır [2].

Cimnastik programları çocukların, yeteneklerine göre etkinlikler sergilemelerine olanak sağlayarak, sınıftaki her bir çocuğun gereksinimini karşılamak üzere programlanır. Amaç, rekabet yerine bireysel ve grup yeteneklerini geliştirmektir. Çocukların çeşitli hareketlerle yaratıcılığı desteklenmelidir. Aynı zamanda çocuklar, tek başına hareket etmeleri istendiğinde hareket değişikliklerini çözmek için kendi yöntemlerini geliştirirler ve böylece bireysel gelişmenin değeri arttırılır. Cimnastik etkinlikleri çocuklarda bedensel sağlığını kazanmada yardımcı olur. Cimnastiğe katılım, çocuklarda esneklik, eş güdümlü, üst beden ve bacak gücü gelişimine yol açar [2].

Cimnastik programları düzenlenirken mutlaka göz önünde bulundurulması gereken amaçlar vardır. Bu amaçlar; Vücut bilincini farklı şekilde kullanabilme, vücut kullanımını dengelemek için araştırma, yerde ya da minderde araçlarla hareket etmeyi keşfedebilme, bir dizi hareketi basit bir kompozisyon haline

getirebilme, cimnastik etkinlikleri düzenlemek-birlikte çalışma alışkanlığı kazandırabilmektir. Cimnastik etkinliğinde yer alan hayvan yürüyüşleri ve cimnastik temel duruşları çocuğun hareket gelişiminde önemli bir etkiye sahiptir. Küçük araçlarla hareketler de çocuklar için ilginç oyun olanakları sunar. Cimnastikte kullanılan küçük araçlar balon, tenis topu veya cimnastik topu gibi yumuşak toplar, fasulye torbaları, küçük yastıklar, çemberler, cimnastik sopaları, yuvarlak plastik diskler, kay kaylar, denge tahtaları, paraşüt ve halatlardır. Bu küçük araçları kullanma amaçları; küçük araçları yönlendirme ve kontrol etmede vücudun değişik şekillerde kullanımını geliştirebilme, küçük araçların özellikleri ve kullanımları için özel yollar geliştirmeyi öğrenebilme, küçük araçların kullanımında hareket kavramlarını uygulayabilme, küçük araçları vücut hareketinin bir devamı gibi kullanabilmektir [33].

1.7.3.3. Atletizm

Spor dalları içinde ana spor dalı olarak kabul edilen atletizm ve atletizmde uygulanan antrenman metotları, insan organizmasını en iyi şekilde geliştirir. Vücut eğitiminde amaca uygun seçilen ve bütün yaş devrelerinde uygulanabilen bu hareketler, vücut fonksiyonlarının optimal düzeye gelmesini sağlamaktadır [2].

Atletizm, şahısların yürüme, koşma, atma, atlama gibi branşlarında oluşan karmaşık bir spor dalıdır [68]. Atletizmdeki bu temel hareket formları dolaşım ve sinir sisteminin elverişli gelişmesi ile motorik özelliklerinden kuvvet, sürat, dayanıklılık, hareketlilik ve beceri, gücün geliştirilmesine ve daha mükemmel hale gelmesine yardımcı olmaktadır. Atletizmde uygulanan bu hareket şekillerinin doğru öğrenilmesi temel formların tespitine ve hareketsel becerilerin dışarıya çıkmasına da yardımcı olmaktadır. Böylece organizmanın koordinasyon gücü geliştirilmekte olup, özellikle motorik özelliklerin daha mükemmel hale getirilmesi ile, pratik hayattaki hareketlerin daha ekonomik ve amaca uygun yapılması da sağlanmaktadır [69].

1.7.3.4. Oyun

Oyun üzerine ilk teori 19.yüzyılın sonlarında gelişmiştir. Lazarus (1883) oyunun kendiliğinden ortaya çıkan hedefi olmayan, mutluluk getiren serbest bir aktivite olduğunu söylemiştir. Hall'e (1906) göre çocuk, oyunlarında insanlığın kültürel gelişimini yaşamaktadır. Groos (1899) oyunu, çocukluğun sonunda ulaşılan olgunluk için ön denemeler olarak görür. Ellis (1973) ise, oyunu tanımlarken iki bölümde toplar. Motivasyon ve psikogenetik ve oyun faaliyetinin içeriği. Oyun faaliyeti ise içerik açısından bazı özellikler içerir [70]. Bunlar: Oyun kendiliğinden ortaya çıkar, mutluluk ve rahatlık oyuna eşlik eder. Oyun duyu organlarında, sinir ve kaslarda, zihinsel düzeyde oluşur ve bu üç düzey birlikte işler. Oyunda deneyimler tekrarlanır, çevreyi taklit görülür, yeni şeyler denir, keşfedilir. Oyun zaman ve ortamı kendi sınırlar. Oyun çocuğun iç dünyasını dıştaki sosyal dünya ile birleştirmesine yardım eder. Oyun düzenli gelişim aşamaları gösterir.

Oyunun bugünkü eğitsel değerini bilimsel yönden ele alan Alman filozofu Guts Muts olmuştur[71]. Çağdaş eğitimde çocuğun beden, ruhen, fikren çok yönlü ve düzenli gelişmesine yararlı olan tüm beden eğitimi çalışmalarında oyuna verilen önem, yer ve değerini kazanmıştır.

Oyunun çocuklar üzerindeki önemi incelendiğinde[71] oyunun önemi aşağıdaki gibi karşımıza çıkmaktadır.

“Oyun bir eğitim aracıdır. Oyun sağlığın korunmasında, çocuğun ve gencin sağlıklı yetişmesinde önemli etkidir. Oyun boş zamanı değerlendiren bir uğraştır. Oyun düzenli bir toplum oluşumuna etki eder. Oyun insanları bir araya getirir, birbirleriyle yaklaştırır, bütünleştirir. Oyun sporu toplum seviyesine indirecek en etkili kitle sporudur. Oyun ulusları dostça birbirlerine yaklaştırır.”

Çocukların oyun aracılığıyla, gerçek davranıştan kaynaklanabilecek tehlikelerle karşılaşmaksızın, farklı davranışları ve toplumsal rolleri deneyebilirler. Oyun zihinsel gelişim için gerekli olan uyarılmayı da sağlar. Çocukların

kendilerini saran dünyayı keşfetmelerine ve bireysel biçimlerde tepkide bulunmalarına olanak sağlar [72].

Oyun, insanların; günlük uğraşlarının dışında kalan zamanda, belirli bir amaca yönelik olarak (eğlence, eğitim, sağlık gibi) fiziksel ve zihinsel yeteneklerle sınırlandırılmış yer ve zaman içerisinde, kendine özgü kurallarla yapılan, gönüllü katılım yoluyla grup oluşturan, sosyal uyum ve duygusal olgunluğu geliştiren, yetenek, zeka, dikkat, beceri ve rastlantıya dayanan, katılanları ve çoğunlukla izleyicileri de etkisi altında tutan, gerilim duygusunun eşlik ettiği, sonuçta maddi çıkar sağlamayan, zevk veren etkinliklerdir [73].

Oyun, bedensel, ruhsal ve düşünsel gelişimi etkileyerek sportif uğraşlara dönüştürülmelidir. Gerçek eğitim içerisinde önemli yeri olan oyun, cimmastik ve spor alıştırmaları, çocuğun kendine güvenini kazandırıp kuvvetlendirirler. Kendilerinin bir değer oldukları bilincine varırlar. Böylece de oyunlar çocukların bedensel, ruhsal ve düşünsel eğitiminde merkez olmalı. Diğer etkinlikler oyunun etrafında ele alınmalıdır [71].

Okulda olduğu kadar okulöncesi dönemlerde de çocukların birbirleriyle geçinmeyi öğrenmeleri gerekmektedir. Çocuklar ortaklık kavramını ve paylaşımı bilerek doğmazlar. Diğerlerine olan doğal bağımlılıklarını fark etmeleri, karşılıklı olarak birbirlerinin huylarına anlayış ve özelliklerine saygı göstermeleri çok zaman alır. Çocuğun başkaları ile geçinebilmesini beklemek onları bu ortama hazırlamakla mümkün olabilir. Bu durumu onlara ana-babaların veya okulda öğretmenlerin sağlayacağı oyun ortamı sağlayabilir. Bu oyunlar aracılığı ile çocuk herkesin kendilerine özgü farklı karakterlere sahip olduğunu ve her zaman herkese uyum göstermesinin gerekmediğini de öğrenir. Çocuğun sosyal davranışları kazanabilmesi oynadığı oyunun çeşidine, niteliğine, oyun arkadaşlarının ve çevresinin durumuna bağlıdır. Oyun alanları çocukların sosyalleşmesi için en iyi ortamlardır. Çünkü oyun çocuk için ciddi ve amaçlı bir uğraşdır. Çocuklar ilkokula kadar çeşitli aşamalardan geçerler. Bazı dönemlerde tek başlarına, diğer zamanlarda da başka çocuklarla oynayabilirler [38].

Oyun oynarken çocuk kendini evinde olduğu kadar güvende hisseder. Ayrıca cesareti, paylaşmayı, kendine yetmeyi ve başkalarına yardım etmeyi öğrenir. Oyun oynayan çocuklarda kazanma ve kaybetme kaygısı görülmez. Onlar için oyunun içinde olmak önemlidir [74].

Oyun, çocuğun yaşama gösterdiği tepkidir. Yaşam başladığında, oyun da başlar. Oyun çocuğun işi, oyun araç-gereç ve ortam da bu işkolunun araçlarıdır. Oyun bilişsel, hayali ve bedensel etkinliklerin birbirleriyle sınıksız ilişkili olduğu, tüm beceri ve deneyimlerinin bütünleştirildiği, düş gücünün ve bilişsel etkinliklerin olgunlaştığı, yaşama uyum sağlayıcı davranışların geliştiği gerçek ve ciddi bir uğraştır. Oyun, hasta beden ve ruhları iyileştirdiği gibi, mutlu ve sağlıklı yaşamın devamını da sağlar. Oyunun, çocuğun eğitimindeki yararları gözden uzak tutulamaz. En iyi ve uzun süreli eğitim, eğitilen ya da öğrenenin yaptığı işi isteyerek, severek, mutlu bir ortamda yaptıklarıyla gerçekleşir. Çocuk, oyunda öğrenmeyi öğrenir, kendini tanır, yaşamın gereklerini kavrar, özgüvenini geliştirir [75].

Çocukların temel gereksinimlerinden en önemlisi oyundur. Bu gereksinimin kısıtlanması ya da gerçekleştirilmemesi durumunda çocukların gelişimleri olumsuz olarak etkilenir. Oyun çocukların beden ve ruh yapılarının eğitilip geliştirilmesinde en önemli, en uygun araçtır.

Oyunun çocukların bedensel, psikolojik, duygusal ve sosyal gelişimlerine katkısı incelendiğinde[76]

“Oyun çocuğun bedensel gelişimini etkileri;

*Oyun, çocuğun büyük ve küçük kaslarını geliştirir,

*Açık havada oynanan oyunlar, çocuğun güneşten ve temiz havadan yararlanmasını sağlar,

*Bedensel gelişimini hızlandırır.

Oyunun psikomotor gelişime etkileri;

*Güç

*Tepkiye hazır olma

*Hız

*Dikkat

*Koordinasyon

*Esneklik”

Oyunun duygusal ve sosyal gelişime etkileri;

Duygusal gelişime etkileri:

- *Duygusal tepkileri denetim altına almayı öğrenir
- *Çevredeki büyüklerin sürekli ilgisini beklemekten kurtulur
- *Sorunlarında uzaklaşır, oyun yoluyla duygusal sorunlarını ortaya koyar
- *Sevinç ve hoşlanma duyar
- *Kendine güveni geliştirir
- *Estetik beğenisi gelişir
- *Sevgi gereksinmesi sağlar

Sosyal gelişime olan etkiler:

- *Toplumsallaşmayı öğrenir
- *Cinsel rolünü kavrar
- *Başkalarına saygı göstermeyi öğrenir
- *Yardımlaşmayı, paylaşmayı, dayanışmayı, birlikte çalışmayı öğrenir
- *Görgü kurallarını öğrenir ve uygular
- *Kazanmayı ve kaybetmeyi öğrenir."

Çocuk oyun oynamakla; gücünü arttırır, tepki yeteneğini geliştirir, büyük ve küçük kaslarını denetim altına almayı ve gerekli hızda kullanmayı öğrenir. Durgun dikkate ve dinamik dikkate sahip olur, bunları geliştirir, organlar arasında eşgüdüm ve denge sağlar. Devinimlerinde çeviklik kazanır, bedensel esneklik kazanır.

Hareket eğitimi uygulamalarında özellikle bazı oyun çeşitleri üzerinde daha fazla durulmaktadır. Bu oyun çeşitleri, a. Sportif oyunlar b. Açık hava ve macera oyunları.

a. Sportif Oyunlar: Sportif oyunlar, başarmak için bir meydan okuma ortamı sağlar. Sportif oyun çocukların, durumu analiz etme, program yapma ve analize dayalı hareket etme yeteneklerini artırır. Oyunlar genellikle kurallara göre oynanır ve strateji önemlidir. Oyunlarda strateji geliştirildiğinde çocukta yaratıcı düşünmeyi sağlar. Stratejiyi öğrenmek ve öğrendiklerini oyun ortamında sergileyebilmek, çocuğu sportif oyuna karşı istekli hale getirirken, ilgisinin de bu etkinlik üzerinde toplanmasında yardımcı olur [77].

Her yaş oyunu farklı hareket özelliklerini içerir. Oyun seçiminde çocukların yaşları dikkate alınarak gelişim yaşlarına uygun oyunlar seçilmelidir. Böylelikle çocuklarda oyun oynama başarısı artarken, vücut gelişimi de olumlu yönde desteklenmiş olur.

Oyunun başladığı andan bitimine dek geçen süre içinde yapılan uygulamalar, çocuklarda buldukları beceri düzeyini geliştirmeyi ve iyileştirmeyi amaçlamalıdır. Böylece çocuklar buldukları beceri düzeyinden bir üst beceri düzeyine ulaşabilirler ve fiziksel verim düzeyinde de artış sağlanır. Çocuklar kendi oyunlarını yaratmaya ve bilinen oyunları daha eğlenceli hale getirmek için değiştirmeye yönlendirilmelidir. Yeni oyunlar yaratmak, oyun deneyiminin önemli bir parçasıdır. Oyunlar çocuklara, amaçlarına ulaşmada, hareket yeteneklerini çeşitli biçimlerde kullanma olanağı sağlar. Sadece çeşitlilik gösteren yetenekler kullanılmaz, ayrıca çocuklar, bunlara uyum sağlamayı ve değişik durumlarda kendi etkinliklerini değerlendirmeyi öğrenirler [2].

Sportif çocuk oyunları hareket eğitim programlarının önemli bir parçasıdır. sportif oyunların bir ders saati içerisinde kullanımı, programın amacına ulaşmasında etkilidir. Çünkü 20 dakika ya da 30 dakika olarak yapılan ve haftanın her gününde yer alan hareket eğitimi dersi içerisinde, başlangıç evresinde bazen de esas evrede ve sonuç evresinde sportif oyunlar özelliklerine göre, kısa süreli olmak koşuluyla yer alır. Bir günlük hareket eğitimi dersine ayrılan sürenin tümü sportif çocuk oyunlarına ayrılırsa kazandırılması düşünülen, kurallara uygun davranabilme gibi amaçlara ulaşmak mümkün değildir. Sportif çocuk oyunları özelliklerine göre kullanıldığında, her oyun için ayrılan süre 3 dakika ile 5 dakika arasında sınırlandırılmalıdır. Sportif oyun seçimi yapılırken programın amacına yönelik bir düzenleme yapılır [78].

Sportif çocuk oyun özellikleri incelendiğinde [78] bu oyunların dört grupta sınıflandırıldığı görülmektedir. Bu sınıflandırmaya göre.

“Isınmaya dayalı oyunlar: Hareket eğitimi öğretim programının temel bölümünü ısınma oluşturur. Çocuklar, oyun oynama ve diğer tüm etkinliklere başlamadan önce, vücudun hazır hale gelebilmesi için mutlaka ısınması gerekir. Eğer çocuk, vücudu ısınmadan sportif etkinliklere başlatılırsa; kalp ve kan dolaşımı bir sonraki harekete daha zor uyum sağlar, çocukta erken yorgunluğa neden olur, kas ve iskelet sisteminde sakatlanmalara yol açar. Tüm çocukların aynı etkinlikle hazırlanacağı ısınmaya dayalı oyunlar tercih edilebilir. Isınmaya dayalı oyunlar, hareket eğitim programının başlangıç bölümünde yer almalıdır ve oyun süresinin 3 ile 5 dakika arasında sınırlandırılmasına dikkat edilmelidir.

Beceriye dayalı oyunlar: Sportif çocuk oyunları arasında, hareket beceri özelliğine dayalı oyun türlerine beceri gelişimine dayalı oyunlar denir. Bunlar, çocukların, sıçrama, atlama, koşma, konma becerilerini içinde barındıran oyun türleridir.

Dayanıklılığa yönelik oyunlar: Çocuklara yorgunluğa karşı koyabilme yeteneğini kazandırmak amacıyla dayanıklılığa yönelik oyunlar oynatılır. Çünkü çocuklar, tek düze dayanıklılık çalışmalarından sıkılabilir. Bu amaçla oyun formatında dayanıklılık kazandırılma çalışmaları yapılmalıdır.

Eğlenceli oyunlar: Okulöncesi çocuklar için hareket eğitim programları içeriğinde yer alan eğlenceli oyunlar ile çocuklar hareket becerilerini ve hareket potansiyellerini artırma olanağı bulurlar. Eğlenceli oyunlar çocukların harekete karşı ilgisini arttırırken, çocukların beceri düzeylerinin gelişmesine yardımcı olur.”

b. Açık hava ve macera oyunları: Açık hava oyunları, daha çok erkek çocukların açık alanlarda oynadığı büyük kas hareketleri gerektiren oyunlardır. Sosyal gelişimlere bağlı olarak bu oyunlardaki davranışlar farklılık gösterebilir.

Fiziksel çevre ile etkileşimde bulunma yolu ile küçük çocuklar buldukları her ortamda öğrenmelerini gerçekleştirir ve geliştirirler. Bir yuva programında üç ile beş yaş grubundaki çocukların öğrendikleri pek çok şeyin kaynağı, doğrudan çevreleri ile etkileşimde bulunmaktır. Çocuklar sınıf içinde kapalı alanlarda çevreleri ile doğrudan etkileşimde buldukları gibi, açık havada doğanın içinde yer alan çevreleri ile de doğrudan etkileşimde bulunma gereksinimi içindedirler. Açık havada yapılan oyun ve benzeri etkinlikler çocukların gelişim ve öğrenmeleri için son derece önemli olmakla beraber, öğretmen eğitimi programlarında dahi açık hava oyun alanlarında sağlanabilecek oyun ve hareketler konusu diğer ülkelerde de ikinci planda kalmıştır. Açık havada oyunun, her yaşta olduğu gibi, okulöncesi dönemde de çocukların gelişim ve öğreniminde etkin ve önemli bir rolü vardır ancak bunun olabilmesi için bu oyun alanının da tıpkı sınıf içinde olduğu gibi, belirli bir biçimde düzenlenmesi gerekmektedir [2].

Okulöncesi çocukların rahat hareket edebilecekleri geniş bir yere gereksinimleri vardır. Bu çağ çocukları çok hareketlidirler. Koşma, atlama, tırmanma, sıçrama olanağı verilmesi onların beden ve motor gelişimlerine yardım eder. Ayrıca, iyi planlanmış bir açık hava oyun alanı, plan yapma, sıra bekleme, paylaşma, öğretmenle ve diğer çocuklarla konuşma, ilişki kurmaya olanak vererek

onların sosyalleşmesini sağlar; duygusal gereksinimlerine cevap verir. Bunun için geniş bir yer açık hava oyun alanı olarak ayrılmalıdır [79].

Bu yaş çocukların ilgi ve gereksinimlerini karşılamak için çeşitli açık hava araçlarına gerek duyulmaktadır. Bu bahçe araçlarından bazıları sabit olmayan eski otomobil lastikleri, büyük ambalaj kutuları gibi, açık havada değişik yer ve zamanlarda kullanılan materyal olmalıdır. Sınıfta kullanılan bazı araçlar ve oyun malzemesi açık havada kullanılmaya elverişlidir. Bloklar, evcilik köşesi, oyuncaklar zaman zaman açık havaya taşınabilir. Açık hava araçlarının bir kısmı büyük ve yere raptedilmiş araçlardır. Bu tür araçlar çocukların büyük kaslarının gelişmesine yardım ettiği gibi onları yaratıcı oyun oynamaya da yönlendirir. Tırmanma merdiveni bu araçların başında yer alır. Tünel, kum havuzu da açık hava oyun alanlarında bulunması gerekli oyun araçlarıdır [79].

Kum havuzunun büyüklüğünü planlarken çocukların sayısını göz önünde bulundurmak gerekir. Ayrıca sehpa ve tahtaların çok yönlü kullanıldığı ve diğer araçlar kadar da pahalı olmadığı için açık hava aracı olarak planlanmasında yarar vardır. Tahtalar çıkıntılı kısımları istenilen bir yere dayanarak oturmak, kaymak, tırmanmak için kullanılır. Sehpalarla beraber kullanıldığı zaman tahtaravalli, kaydırak yerine geçebilir. Bazen de iki sehpanın ortasına bir tahta yerleştirilerek, üzerinde yürünecek, denge hareketleri yapılacak ya da atlama tahtası gibi kullanılacak bir araç yapılır [79].

Açık hava ve macera oyunları, temel hareket becerisini geliştiren ve fiziksel etkinliklerin bir arada kullanılmasını içeren bir etkinlik türüdür. Açık hava ve macera oyunları, çocukların, katılım gösterdiği maceralarda ve tehlikeler karşısında güvenle yolculuk yapmasına olanak sağlar. Açık hava ve macera oyunları, hareket eğitiminin altı temel etkinlik alanlarından biri olarak öğretilir. Bu etkinlik türü, hareket eğitimi program içeriğinde farklı bir yaklaşımla kullanılabilir. Açık hava ve macera oyunları iklim koşullarına göre programlanabilir. Bu etkinlik, ilkbahar ve sonbaharda doğa gezilerinin düzenlenmesi şeklinde gerçekleştirilebilir. Macera oyunlarının amaçları arasında

şunlar sayılabilir: [63]. Doğayı sevme. Öğrendiği lokomotor becerilerini açık havada kullanabilme. Doğal ortamda oluşabilecek tehlikelerden uzak durabilme. Mevsimler arası değişikliği fark edebilme. Doğal bitki örtüsünü tanıyabilme. Grup olgusu oluşturabilme. Maceracı duyguları hissedebilme. Doğada mücadele etmeyi hissedebilmedir.

Oyun bir eğitim aracıdır. Öncelikle temel eğitimin bütün dallarında ve beden eğitimi ve sporda oyun, hem öğretim metodu, hem de öğretim aracıdır. Gerçek durumlardan örnekler oluşturan oyunlar, çocukların gerçek hayatta karşılaşacağı durumlarda ne yapması gerektiğini ortaya koyan bir eğitim yoludur [73].

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Okulöncesi eğitimde hareket eğitimi uygulamalarının öneminin belirlenmesine yönelik yapılan araştırmanın materyal ve yöntem bölümünde araştırmanın modeli, evreni, araştırmada kullanılan veri toplama yöntemi, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan anasınıflı öğretmenlerinin “ hareket eğitimi” dersine ilişkin uygulamaları, ders planlarının oluşturulması ve hareket eğitimi kapsamında yararlandıkları etkinliklerin neler olduğunun belirlenmesini amaçlamaktadır. Bu amaçlar araştırmada aşağıda yer alan soruların cevaplarına yanıt aramıştır.

1. Hareket eğitimi uygulamalarına ne kadar zaman ayrılmaktadır?
2. Hareket eğitimi kapsamında yararlanılan etkinlikler nelerdir?
3. Hareket eğitimine çocukların ilgilerini arttırmak için hangi tür uygulama gerçekleştirilmektedir?
4. Hareket eğitimi uygulamalarının öğretiminde cinsiyet ayrımı yapılmakta mıdır?
5. Hareket eğitimi uygulamalarında en çok hangi öğretim yöntemi kullanılmaktadır?
6. Hareket eğitimi uygulamalarına çocukların ilgisi nasıldır?
7. Hareket eğitimi uygulamaları için kurumda kapalı ve açık alan mevcut mudur?
8. Hareket eğitimi uygulamalarında hangi ders materyalleri kullanılmaktadır?
9. Hareket eğitimi ders işleyişi için gerekli araç gereçleri bulma konusunda zorluklarla karşılaşmakta mıdır?

10. Hareket eğitimi uygulamaları için oyun bahçesi mevcut mudur? Mevcutsa oyun bahçesindeki araç gereçler nelerdir?
11. Hareket eğitimi kapsamında oynatılacak oyun planlanırken neler gözönüne alınmaktadır?
12. Hareket eğitimi kapsamında oyun amacı belirlerken nelerin gerçekleşmesi hedeflenmektedir?
13. Hareket eğitimi öğretiminde hangi görsel ve işitsel araçlardan yararlanılmaktadır.
14. Hareket eğitimi uygulamaları kapsamında ritim ve dans çalışmaları esnasında müzik aleti kullanılmakta mıdır?
15. Hareket eğitimi ile ilgili yayınlar takip edilmekte midir? Takip edilmekte ise bunlar hangi kaynaklardır?

Araştırmada, “Varolan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımı olan” [80] Tarama modeli kullanılmıştır.

Evren

Araştırmanın evrenini, 2003-2004 öğretim yılı Eskişehir İl merkezindeki 86 İlköğretim okulunda bulunan toplam 139 anasınıfı öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada yer alan anasınıfı öğretmenlerinin tümü bayandır. Evrenin tümüne ulaşıldığı için evrenden örneklem alınmamıştır. Evreni oluşturan İlköğretim okulları listesi Ek-1’de verilmiştir.

Araştırmaya katılan anasınıfı öğretmenleri hakkında daha ayrıntılı bilgiler sunabilmek için kişisel bilgiler üzerinde de durulmuştur. Bu nedenle araştırma grubundaki öğretmenlerin yaş, öğrenim durumları, hizmet süreleri, çalışma şekilleri çizelge 2.1.1’de verilmiştir.

2.1. Araştırma Grubunun Kişisel Bilgileri

Bu bölümde, araştırmaya katılan anasınıfı öğretmenlerinin yaşları, öğrenim durumları, hizmet süresi, çalışma şekillerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Çizelge 2.1.1. Araştırma Grubunun Kişisel Bilgileri

Yaş Dağılımları	n	%
18-22	3	2.2
23-27	23	16.5
28-32	37	26.7
33-37	27	19.4
37-41	16	11.5
42 ve üzeri	33	23.7
Toplam	139	100
Öğrenim Durumları		
Lise (Çocuk Gelişimi ve Eğt.) Mezunu	1	0,7
Önlisans (Anaokulu Öğr.) Mezunu	79	56.8
Lisans (Çocuk Gel. Ve Eğt.)	39	28.1
Lisans (Okulöncesi Öğr.) Mezunu	15	10.8
Yüksek Lisans	2	1.4
Diğer	3	2.2
Toplam	139	100
Hizmet Süresi		
4 yıldan az	16	11.5
5-9	41	29.5
10-14	28	20.1
15-19	29	20.9
20-24	16	11.5
25 ve üzeri	9	6.5
Toplam	139	100

Çalışma Şekli		
Yarı zamanlı	104	74.8
Tam zamanlı	35	25.2
Toplam	139	100

Veri toplama aracı

Öncelikli olarak araştırma konusunun ana hatlarını oluşturan okulöncesi eğitimi ve hareket eğitimi ile ilgili daha önceden yayımlanmış tezler, çeşitli kitap ve makaleler incelenmiş ve internet üzerinden gereken araştırmalar yapılmıştır. Ayrıca alanlarında uzman olan eğitimciler, istatistikçi, beden eğitimi ve spor bilim uzmanları ile birebir görüş alışverişinde bulunarak araştırmanın kuramsal kısmı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Araştırma anketinin geliştirilmesinde öncelikle 76 soru hazırlanarak tez danışmanının eleştirisine sunulmuştur. Birbirine benzer görülen sorular anketten çıkarılarak kalan sorular üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. 26 soruya düşürülen anket taslağı danışman eleştirisine ve öğretim elemanlarının görüşlerine sunulmuş ve yapılan eleştiriler sonunda ankete son biçim verilerek geçerliliği saptanmıştır.

Oluşan anketin güvenilirlik sınaması için Özel Çağdaş İlköğretim Okulu anasınıflı öğretmenlerine 10 Aralık 2003 tarihinde anket uygulanmıştır. 18 Aralık 2003 tarihinde aynı öğretmenlere aynı anket ikinci kez uygulanarak iki anketin aralarındaki ilişki kontrol edilmiştir. Uygulanan anket sonucunda güvenirliliğin 0.82($p < 0.01$) olduğu saptanmış ve anketin güvenilir olduğu görülmüştür.

* Prof.Dr.Fethi Heper, Prof.Dr.Çoşkun Bayrak, Prof.Dr.Ahmet Özmen, Yard.Doç.Dr.Serdar Terekli, Yard.Doç.Dr.Zeki Tümlü, Arş.Gör. Hakan Katırcı.

Oluşturulan anketin birinci bölümünde araştırma grubunun kişisel bilgilerini belirlemeye beş ve hareket eğitimi uygulama sıklıklarını belirlemeye yönelik 2 soru maddesi yer almıştır. İkinci bölümde ana sınıfı öğretmenlerinin hareket eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşlerinin saptanması için 19 soru maddesi sorulmuştur.

Anketin uygulanması

Araştırma için gerekli olan verilerin sağlıklı bir biçimde ve anketin yüksek geri dönüş yüzdesi ile uygulanması amacıyla araştırma evrenini oluşturan 139 ana sınıfı öğretmeni araştırmacı tarafından ziyaret edilmiş ve anasınıfı öğretmenlerine anketin amacı ve anket formunun nasıl doldurulması gerektiğine ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan anket uygulamasına ilişkin izin belgesi teslim edilmiştir(Ek-3).

Verilerin Çözümlemesi

Öncelikli olarak, araştırma grubunu oluşturan anasınıfı öğretmenleri tarafından anket formlarının gerektiği biçimde doldurulup doldurulmadığı belirlenmiştir. Yapılan incelemede tüm anket kağıtlarının tam olarak doldurulduğu görülmüştür. Anket formlarındaki bilgiler kodlanarak bilgisayar kayıtlarına geçirilmiştir ve böylece toplanan veriler çözümlenmeye hazır duruma getirilmiştir.

Anket ile elde edilen ve bilgisayara aktarılan veriler, araştırmacının amacı kapsamında yanıtları aranan sorulara yönelik olarak uygun biçimde çözümlenmiştir. Bu çözümlemede istatistiksel teknikler olarak, yüzdeleri hesaplanmış olan veriler çizelgelerle gösterilmiştir. Ancak, hareket eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşlerdeki 4. ve 5. sorular sayı dağılımı ile gösterilmiştir.

Araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmesi için "SPSS for Windows" paket programı kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma konusu, amacı ve yöntemi çerçevesinde, “Okulöncesi Eğitim kurumlarında Hareket Eğitimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi” anketine ilişkin verilen cevaplara göre elde edilen verilerin çözümlenmesi çizelgeler ile ortaya konularak, frekans dağılımları çerçevesinde çözümlenerek yorumlanacaktır.

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin tamamı bayandır. Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 2.1.1’de yaş durumları incelendiğinde anasınıfı öğretmenlerinin %26.7’sinin 28-32 yaş, %23.7’sinin 42 ve üzeri yaş, %19.4’ünün 33-37 yaş, %16.5’inin 23-27 yaş, %11.5’inin 37-41 yaş, en düşük değer ise %2.2 ile 18-22 yaş grubu olduğu görülmektedir. Öğrenim durumları incelendiğinde, %56.8’inin Önlisans (Anaokulu Öğr.) mezunu olduğu, %28.1’inin (Çocuk Gel. ve Eğt.) Lisans mezunu olduğu, %10.8’inin Lisans (Okulöncesi Öğr.) mezunu olduğu, %2.2’sinin Lisans (Eğitim Fakültesinin Sınıf, Giyim, Nakış öğretmenliğinden) mezun olduğu, %1.4’ünün Çocuk Gelişimi ve Eğitimi dalında Yüksek Lisans mezunu olduğu ve en düşük değerinde %0.7’sinin Lise (Çocuk gelişimi ve Eğitimi) mezunu olduğu görülmektedir. Meslekteki hizmet süreleri incelendiğinde, %29.5’inin 5-9 yıllık, %20.9’unun 15-19 yıllık, %20.12’inin 10-14 yıllık, %11.5’inin 20-24 yıllık ve yine %11.5’inin 4 yıldan az bir süre hizmet ettikler, en düşük %6.5’ininde 25 yıl ve daha fazla zamandır hizmet ettikleri görülmektedir. Çalışma şekilleri incelendiğinde, %74.8’inin yarı zamanlı %25.2’sinin tam zamanlı olarak çalıştıkları görülmektedir.

3.1. Hareket Eğitimi Öğretimine Ayrılan Zaman

Bu bölümde, araştırmaya katılan anasınıfı öğretmenlerinin hareket eğitimi uygulamalarına bir hafta içinde ayırdıkları ders saati ve bu ders saati içinde hareket eğitimine ayrılan süre çizelge 3.1.1’de gösterilmiştir.

Çizelge 3.1.1. Hareket Eğitimi Öğretimine Ayrılan Zaman

H.Eğitimine Bir Hafta İçinde Ayrılan Saat	n	%
1 ders	13	9.4
2 ders	10	7.2
3 ders	24	17.3
4 ders	18	12.9
5 ders ve üzeri	74	53.2
Toplam	139	100
Ayrılan Dakika		
20 dakikadan az	50	36.0
20-30 dakika	72	51.8
31-40 dakika	17	12.2
Toplam	139	100

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.1.1’de hareket eğitimi öğretimine bir haftada ayırdıkları ders saatleri incelendiğinde, %53.2’sinin 5 ders saati ve üzerinde zaman ayırdığı, %17.3’ünün 3 ders saati ayırdığı, %12.9’unun 4 ders saati ayırdığı, %9.4’ünün 1 ders saati ayırdığı ve %7.2’sinin 2 ders saati zaman ayırdığı görülmektedir. Hareket eğitimi öğretimine bir ders saati içerisinde ayırdıkları süre incelendiğinde, %51.8’inin 20-30 dakika zaman ayırdığı, %36.0’ının 20 dakikadan daha az zaman ayırdığı ve %12.2’sinin 31-40 dakika zaman ayırdığı görülmektedir.

3.2. Araştırma Grubunun Hareket Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin hareket eğitimi uygulamalarına ilişkin olarak toplanan verilerin çözümü aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge 3.2.1. Araştırma Grubunun Hareket Eğitimi Öğretimi Kapsamında Yararlandıkları Etkinliklerin Durumu

Etkinlikler	n		%	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ritim ve Dans	131	8	94.2	5.8
Cimnastik	95	44	68.3	31.7
Lokomotor Hareketler	124	15	89.2	10.8
Küçük Araçlarla Hareketler	75	64	54.0	46
Macera ve Açık Hava Etk.	83	56	59.7	40.3
Halk Oyunları	19	120	13.7	86.3
Şarkılı Oyunlar	132	7	95	5
Drama-Pantomim	7	132	5	95

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.1’de hareket eğitimi öğretiminde yer verdikleri etkinlikler incelendiğinde, %95’inin şarkılı oyunlara yer verdiği, %5’inin ise şarkılı oyunlara yer vermediği görülmektedir. %94.2’sinin ritim ve dansa yer verdiği, %5.8’inin yer vermediği; %89.2’nin lokomotor(yürüme-sıçrama) hareketlere yer verdiği, %10.8’inin yer vermediği görülmektedir; %68.3’ünün cimnastiğe yer verdiği, %31.7’sinin ise yer vermediği görülmektedir. %59.7’sinin macera ve açık hava oyunlarına yer verdiği %40.3’ünün yer vermediği görülmektedir. %54’ünün küçük araçlarla hareketlere yer verdiği, % 46’nın yer vermediği görülmektedir. %13.7’lik bölümün halk oyunlarına yer verdiği %86.3’ün yer vermediği, ve %5’inin drama-pantomime yer verdiği fakat %95’inin drama-pantomime hiç yer vermediği görülmektedir.

Çizelge 3.2.2. Araştırma Grubunun Hareket Eğitimi Öğretiminde Çocukların İlgilerini Arttırmak İçin Kullandıkları Uygulamalar.

Uygulama Türü	n		%	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Tüm Etkinliklerin Oyun Formatında Gerçekleştirilmesi	84	55	60.4	39.6
Tüm Etkinliklerin Rekabet Ortamında Gerçekleştirilmesi	45	94	32.4	67.6
Hareket Eğitimi ile ilgili temel hareket becerilerinin alışkanlıklara yönelik gerçekleştirilmesi	89	50	64	36
Tüm Etkinliklerin Çocuk Merkezli Olarak Gerçekleştirilmesi	103	36	74.1	25.9

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.2’de hareket eğitimi öğretiminde çocukların ilgilerini arttırmak için kullandıkları uygulamalar incelendiğinde %74.1’lük bölümün tüm etkinlikleri çocuk merkezli olarak gerçekleştirdiği, %25.9’luk bölümün etkinlikleri çocuk merkezli olarak gerçekleştirmediği; %64’lük bölümün tüm etkinlikleri hareket eğitimi ile ilgili temel hareket beceri ve alışkanlıklara yönelik olarak gerçekleştirdiği, %36’nın etkinlikleri hareket eğitimi ile ilgili temel hareket beceri ve alışkanlıklara yönelik olarak gerçekleştirmediği; %60.4’ün tüm etkinlikleri oyun formatında gerçekleştirdiği, %39.6’nın tüm etkinlikleri oyun formatında gerçekleştirmediği; %32.4’ünün tüm etkinlikleri rekabetçi bir ortamda gerçekleştirdiği, %67.6’nın etkinlikleri rekabetçi bir ortamda gerçekleştirmediği görülmektedir.

Çizelge 3.2.3. Araştırma Grubunun Hareket Eğitimi Öğretiminde Cinsiyet Ayrımı

Cinsiyet Ayrımı	n	%
Evet	1	0.7
Hayır	138	99.3
Toplam	139	100

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.3’de hareket eğitimi öğretiminde cinsiyet ayrımı yapıp yapmadıkları incelendiğinde %99.3’ünün ayrım yapmadığı, %0.7’nin ayrım yaptığı görülmektedir.

Çizelge 3.2.4. Araştırma Grubunun Öğretim Yöntemlerini Kullanma Durumu

Öğretim Yöntemleri	n		%	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Komutla Öğretim	90	49	64.7	35.3
Alıştırma ile Öğretim	73	66	52.5	47.5
Görevle Öğretim	70	69	50.4	49.6
İşbirliğine Dayalı Öğr. Y.	96	43	69.1	30.9
Yönlendirilmiş Buluş Öğr. Y.	69	70	49.6	50.4
Problem Çözme Öğr. Y.	74	65	53.2	46.8
Katılım Öğr. Y.	110	29	79.1	20.9

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.4'de öğretim yöntemlerini kullanma durumu incelendiğinde %79.1'inin katılım öğretim yöntemini kullandığı, %20.9'unun kullanmadığı; %69.1'inin işbirliğine dayalı öğretim yöntemini kullandığı, %30.9'unun kullanmadığı; %64.7'sinin komutla öğretim yöntemini kullandığı, %35.3'ünün kullanmadığı; %53.2'sinin problem çözme öğretim yöntemini kullandığı, %46.8'inin kullanmadığı; %52.5'inin alıştırma öğretim yöntemini kullandığı %47.5'inin kullanmadığı; %50.4'ünün görevle öğretim yöntemini kullandığı, %49.6'sının kullanmadığı; %49.6'sının yönlendirilmiş buluş öğretim yöntemini kullandığı, %50.4'ünün kullanmadığı görülmektedir.

Çizelge 3.2.5. Öğrencilerin Hareket Eğitimi Uygulamalarına Olan İlgisi Durumu

İlgi Durumu	n	%
Yüksek	122	87.8
Orta	17	12.2
Düşük	-	-
Toplam	139	100

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin görüşlerine göre çizelge 3.2.5'de öğrencilerin hareket eğitimi uygulamalarına olan ilgileri incelendiğinde, %87.8'inin ilgilerinin yüksek; %12.2'sinin orta derecede ilgili oldukları görülmektedir.

Çizelge 3.2.6. Öğrencilerin İlgilerinin Yüksek Olmamasının Nedenleri

Neden	n	%
Alan Yetersiz	8	5.8
Salon Zemini Uygun Değil	6	4.3
Araç Gereç Yetersiz	3	2.1
Toplam	17	12.2

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin görüşlerine göre çizelge 3.2.6'de öğrencilerin hareket eğitimi uygulamalarına olan ilgilerinin yüksek olmama nedeni incelendiğinde, %5.8'inin alan yetersizliğini neden olarak gösterdiği; %4.3'ünün salon zemininin uygun olamamasından kaynaklandığı, %2.1'inin de araç gereçlerin yetersizliğinin derse olan ilgiyi azalttığı görülmektedir.

Çizelge 3.2.7. Araştırma Grubunun Hareket Eğitimi Dersini Yapabileceği Kapalı ve Açık Alanın Mevcut Olma Durumu ve Sınıf İçi Ortamında Yapılan Hareket Eğitimi Uygulamalarının Etkili Olup Olmadığına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri.

Kapalı Alan	n	%
Evet	55	39.6
Hayır	84	60.4
Toplam	139	100
Açık Alan	n	%
Evet	109	78.4
Hayır	30	21.6
Toplam	139	100
Sınıf içinde Hareket Eğt. Etkilimi	n	%
Evet	13	9.4
Kısmen	43	30.9
Hayır	83	59.7
Toplam	139	100

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.7'de hareket eğitimi dersini yapabilecekleri kapalı alanın mevcut olma durumu incelendiğinde, %60.4'ünün kapalı alana sahip olmadığı, %36.6'sında kapalı alanının mevcut olduğu görülmektedir. Hareket eğitimi dersini yapabilecekleri

açık alanın mevcut olma durumu incelendiğinde, %78.4'ünün çalıştığı kurumda açık alanın varolduğu, %21.6'sında çalıştığı kurumda açık alanının varolmadığı görülmektedir. Sınıf içi ortamında yapılan hareket eğitimi uygulamalarının etkili olup olmama durumu incelendiğinde, %30.9'unun kısmen etkili olduğu, %59.7'nin etkili olmadığı, ve %9.4'ünün de bu ortamda yapılan hareket eğitimi uygulamalarının etkili olduğunu belirttikleri görülmektedir.

Çizelge 3.2.8. Araştırma Grubunun Etkili Bir Hareket Eğitimi Öğretimi İçin Yararlandığı Küçük Araçlar.

Küçük Araçlar	n		%	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Çember	39	100	28.1	71.9
Çeşitli Boylarda Renkli Yumuşak Toplar	112	27	80.6	19.4
Denge Tahtaları	39	100	28.1	71.9
Küçük Sağlık Topları	30	109	21.6	78.4
İp	117	22	84.2	15.8
Kurdele-Mendil-Eşarp	124	15	89.2	10.8
Paraşüt	-	139	-	100
Balon	108	31	77.7	22.3
Fasulye Torbaları	31	108	22.3	77.7
Ahşap-Plastik bloklar	14	125	10.1	89.9

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.8.'de etkili bir hareket eğitimi öğretimi için yararlandığı küçük araçlar incelendiğinde %89.2'nin kurdele-Mendil-Eşarp'dan yararlandığı, %10.8'in yararlanmadığı; %84.2'nin ip kullandığı, %15.8'in ip kullanmadığı; %80.6'nin çeşitli boylarda renkli yumuşak toplardan yararlandığı, %19.4'ün renkli yumuşak toplardan yararlanmadığı; %77.7'nin balondan yararlandığı, %22.3'ün balondan yararlanmadığı; %28.1'in çemberden yararlandığı, %71.9'un çemberden yararlanmadığı; %28.1'in denge tahtalarından yararlandığı, %71.9'un denge tahtalarından yararlanmadığı; %22.3'ün fasulye torbalarından yararlandığı, %77.7'nin fasulye torbalarından yararlanmadığı, %21.6'nın küçük sağlık toplarından yararlandığı, %78.4'ün küçük sağlık toplarından yararlanmadığı;

%10.1'inin ahşap plastik bloklardan yararlandığı, %89.9'un ahşap plastik bloklardan yararlanmadığı, ve paraşüt aletinden kimsenin yararlanmadığı görülmektedir.

Çizelge 3.2.9. Araştırma Grubunun Hareket Eğitimi Ders İşleyişi İçin Gerekli Araç Gereç Bulma Konusunda Zorlukla Karşılaşma Durumu ve Çalıştıkları Kurumda Oyun Bahçelerinin Mevcut Olup Olmama Durumu.

Araç Gereç Bulma Zorluğu	n	%
Evet	31	22.3
Kısmen	88	63.3
Hayır	20	14.4
Toplam	139	100
Oyun Bahçeleri Varolma Durumu	n	%
Evet	43	30.9
Hayır	96	69.1
Toplam	139	100

Araştırma grubunda yer alan anasınıflı öğretmenlerinin çizelge 3.2.9'da hareket eğitimi ders işleyişi için gerekli araç gereç bulma konusunda zorlukla karşılaşma durumu incelendiğinde %63.3'ünün kısmen zorlukla karşılaştığı, %22.3'ünün zorlukla karşılaştığı, %14.4'ünün zorlukla karşılaşmadığı görülmektedir. Araştırma grubunun çalıştıkları kurumda oyun bahçelerinin mevcut olup olmama durumu incelendiğinde %69.1'inin çalıştığı okulda oyun bahçesinin mevcut olmadığı, %30.9'unun çalıştığı kurumda oyun bahçesinin mevcut olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.2.10. Araştırma Grubunun Çalıştıkları Kurumdaki Oyun Bahçelerinde Bulunan Araç Gereç Çeşitleri.

Araç Gereç Çeşidi	n		%	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Tırmanma Aletleri	20	23	46.5	53.5
Salıncaklar	25	18	58.1	41.9
Kum Havuzu	32	11	74.4	25.6
Kaydırak	30	13	69.8	30.2
Atlama Beygiri	0	43	0	100
Merdiven	16	27	37.2	62.8
Lastik Halkalar	0	43	0	100

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.10'da çalıştıkları kurumdaki oyun bahçelerinde bulunan araç gereç çeşitleri incelendiğinde, %74.4'ünün kum havuzuna sahip olduğu, %25.6'sının kum havuzuna sahip olmadığı; %69.8'inin kaydıracağı olduğu buna karşılık %30.2'sinin kaydıracağı olmadığı; %58.1'inin salıncağa sahip olduğu, %41.9'unun salıncağa sahip olmadığı; %46.5'inin tırmanma aletlerine sahip olduğu, %53.5'inin tırmanma aletlerine sahip olmadığı; %37.2'sinin merdivene sahip olduğu, %62.8'inin merdivene sahip olmadığı; atlama beygiri ve lastik halkaların araştırma grubunda yer alan hiçbir kurumda bulunmadığı görülmektedir.

Çizelge 3.2.11. Araştırma Grubunun Oynatılacak Oyunu Planlarken Göz Önüne Aldığı Kriterler.

Göz önüne alınan kriterler	n		%	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Neşeli ve ilgi çekici olmak	115	24	82.7	17.3
Yeni davranışlar kazandırmak	116	23	83.5	16.5
Süreyi ilgiye göre ayarlamak	113	26	81.3	18.7
Gelişim düzeylerine göre	111	28	79.9	20.1

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.11'de oynatılacak oyunu planlarken göz önüne aldığı kriterler incelendiğinde, %83.5'inin yeni davranışlar kazandırmayı öncelikli olarak göz önünde tuttuğu,

%16.5'inde yeni davranışlar kazandırmayı göz önüne almadığı; %82.7'nin oyunun neşeli ve ilgi çekici olmasını göz önünde tuttuğu, %17.3'ünün oyunun neşeli ve ilgi çekici olmasını göz önünde bulundurmadağı; %81.3'ünün oyun süresini ilgiye göre ayarladığı, %18.7'nin süreyi ilgiye göre ayarlamadağı; %79.9'un oyunu çocukların gelişim düzeylerine göre planladığı, %20.1'in oyunu çocukların gelişim düzeylerine göre planlamadağı görülmektedir.

Çizelge 3.2.12. Araştırma Grubunun Oyun Amacını Belirlerken Gerçekleşmesini Beklediği Hedefler.

Oyun amacını belirleme hedefleri	n		%	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Yaratıcılığa teşvik	135	4	97.1	2.9
Ünite konusunu gerçekleştirme	49	90	35.3	64.7
Kurallara uygun davranış kazandırma	132	7	95	5

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.12'de oyun amacını belirlerken gerçekleşmesini beklediği hedefler incelendiğinde %97.1'inin oyun amacını belirlerken çocukları yaratıcılığa teşvik etmeyi hedeflediği, %2.9'un oyun amacını belirlerken çocukları yaratıcılığa teşvik etmeyi hedeflemediği; %95'in kurallara uygun davranışlar kazandırmayı hedeflediği, %5'inin kurallara uygun davranışlar kazandırmayı hedeflemediği, %35.3'ün ünite konusunu gerçekleştirmeyi hedeflediği, %64.7'nin ünite konusunu gerçekleştirmeyi hedeflemediği görülmektedir.

Çizelge 3.2.13. Araştırma Grubunun Hareket Eğitiminde Yararlandığı Görsel İşitsel Araçların Durumu.

Görsel işitsel araçlar	n		%	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Müzik seti	134	5	96.4	3.6
Video-vcd-dvd	86	53	61.9	38.1
Televizyon	95	44	68.3	31.7
Piyano	3	136	2.2	97.8
Org	11	128	7.9	92.1
Def-marakas	101	38	72.7	27.3

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.13’de hareket eğitiminde yararlandığı görsel işitsel araçların durumu incelendiğinde; %96.4’ünün hareket eğitiminde müzik setinden yararlandığı, %3.6’nın hareket eğitiminde müzik setinden yararlanmadığı; %72.7’nin hareket eğitiminde def-marakastan yararlandığı, %27.3’ün hareket eğitiminde def-marakastan yararlanmadığı, %68.3’ünün hareket eğitiminde televizyondan yararlandığı, %31.7’nin hareket eğitiminde televizyondan yararlanmadığı; %61.9’un hareket eğitiminde video-vcd-dvd’den yararlandığı, %38.1’in hareket eğitiminde video-vcd-dvd’den yararlanmadığı; %7.9’unun hareket eğitiminde orgdan yararlandığı, %92.1’inin hareket eğitiminde orgdan yararlanmadığı; %2.2’nin hareket eğitiminde piyanodan yararlandığı, %97.8’inin hareket eğitiminde piyanodan yararlanmadığı görülmektedir.

Çizelge 3.2.14. Araştırma Grubunun Ritim Ve Dans Çalışmaları Yaparken Müzik Aleti Kullanma Durumu ve Mesleki Yayınları Takip Etme Durumu

Müzik aleti kullanma durumu	n	%
Evet	98	70.5
Hayır	41	29.5
Toplam	139	100
Yayın takip durumu	n	%
Evet	86	61.9
Hayır	53	38.1
Toplam	139	100

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.14’de ritim ve dans çalışmaları yaparken müzik aleti kullanma durumu incelendiğinde; %70.5’inin müzik aleti kullandığı, %29.5’inin müzik aleti kullanmadığı görülmektedir. Araştırma grubunun mesleki yayınları takip etme durumu incelendiğinde; %61.9’unun mesleki yayınları takip ettiği, %38.1’inin mesleki yayınları takip etmediği görülmektedir.

Çizelge 3.2.15. Araştırma Grubunun Hareket Eğitime Yönelik Takip Ettiği Yayınların Türleri.

Yayın türü	n		%	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Kitap	77	9	89.5	10.5
Kitle iletişim araçları	74	12	86	4
Mezun olduğu okulla ilişki	7	79	8.1	91.9

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.15’de hareket eğitime yönelik takip ettiği yayınların türleri incelendiğinde %89.5’inin kitaptan yararlandığı, %10.5’inin kitaptan yararlanmadığı; %86’nın kitle iletişim araçlarından yararlandığı, %14’ünün kitle iletişim araçlarından yararlanmadığı; %8.1’inin mezun olduğu okulla ilişki kurduğu, %91.9’unun mezun olduğu okulla ilişki kurmadığı görülmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

2003-2004 öğretim yılında Eskişehir il merkezinde bulunan 86 ilköğretim okulundaki 139 bayan anasınıfı öğretmeni ile yapılan okulöncesi eğitim kurumlarında hareket eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesini amaçlayan bu araştırma sonucunda elde edilen veriler değerlendirildiğinde, araştırmanın içeriğini kapsayan konularla ilgili şu sonuçlar elde edilmiştir.

İlköğretim okullarındaki kadrolu anasınıfı öğretmenlerine uygulanan anket sonuçlarına göre anasınıfı öğretmenlerinin tamamının bayan olduğu görülmektedir.

Yapılan anket sonuçlarına göre araştırma grubunun çizelge 2.1.1'de yaş durumları incelendiğinde, 18-22 yaş grubunda %2.2, 23-27 yaş grubunda %16.5, 28-32 yaş gruplarında %26.7, 33-37 yaş gruplarında %19.4, 37-41 yaş gruplarında %11.5, 42 ve üzeri yaş gruplarında %23.7 şeklinde bir dağılım olduğu görülmektedir. Yaş grubu yoğunluğu 28-32 yaş gruplarında olduğuna göre, Eskişehir ilinin genç ve dinamik bir anasınıfı öğretmen kadrosundan oluştuğu söylenebilir. Öğrenim durumları incelendiğinde %56.8'inin önlisans(anaokulu ögr.) mezunu, %28.1'inin lisans (çocuk gel. ve eğt.) mezunu, %10.8'inin lisans (okul öncesi ögt.) mezunu, %2.2'nin diğer eğitim kurumlarını (sınıf ögt., giyim ögr., nakış ögr.), %1.4'ünün yüksek lisans (çocuk gelişimi ve eğitimi) mezunu, çok düşük bir oranın ise %0.7'nin lise (çocuk gelişimi ve eğitimi) mezunu olduğu görülmektedir. Bu veriler dikkate alındığında Eskişehir'de görev yapan anasınıfı öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun eğitim önlisans (anaokulu ögr.) mezunu olduğu görülmektedir.

Okulöncesi eğitim öğretmenleri üniversitelerin eğitim fakültelerinden yetiştirilmektedir. Ancak okulöncesi öğretmenine olan büyük gereksinim nedeniyle 2000-2001 öğretim yılından başlayarak Milli Eğitim Bakanlığı izniyle Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi de Okulöncesi eğitime öğretmen

yetiştirmeye başlamıştır. Okulöncesi lisans programı Anadolu Üniversitesi Açıköğretim fakültesine bağlı dört yıllık bir lisans programıdır. 25.01.2000 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı ile Anadolu Üniversitesi arasında imzalanan protokol gereği başlatılmıştır. Ülkemizdeki Eğitim fakültelerinde uygulanmakta olan örgün okulöncesi öğretmenliği lisans programlarına eşdeğer bir programdır.

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 2.1.1'de meslekteki hizmet süreleri incelendiğinde, %29.5'inin 5-9 yıllık, %20.9'unun 15-19 yıllık, %20.12'inin 10-14 yıllık, %11.5'inin 20-24 yıllık ve yine %11.5'inin 4 yıldan az bir süre hizmet ettikleri, en düşük %6.5'ininde 25 yıl ve daha fazla zamandır hizmet ettikleri belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre Eskişehir'de görev yapan anasınıfı öğretmenlerinin büyük bir kısmını genç kişilerin oluşturduğu söylenebilir. Çalışma şekilleri incelendiğinde, %74.8'inin yarı zamanlı %25.2'sinin tam zamanlı olarak çalıştıkları görölmektedir.

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.1.1'de hareket eğitimi öğretimine bir haftada ayırdıkları ders saatleri incelendiğinde, %53.2'sinin 5 ders saati ve üzerinde zaman ayırdığı, %17.3'ünün 3 ders saati ayırdığı, %12.9'unun 4 ders saati ayırdığı, %9.4'ünün 1 ders saati ayırdığı ve %7.2'sinin 2 ders saati zaman ayırdığı belirlenmiştir. Bu veriler dikkate alındığında çoğunluğun hareket eğitimi uygulamalarına 5 ders saati ve daha üzerinde bir zaman ayırdıkları görölmüştür. Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çoğunluğunun hareket eğitimi dersine gereken zamanı ayırdıkları görölmüştür. Hareket eğitimi öğretimine bir ders saati içerisinde ayırdığı süre incelendiğinde, %51.82'inin 20-30 dakika zaman ayırdığı, %36.0'ının 20 dakikadan daha az zaman ayırdığı ve %12.2'sinin 31-40 dakika zaman ayırdığı görölmektedir.

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.1'de hareket eğitimi öğretiminde yer verdikleri etkinlikler incelendiğinde, %95'inin şarkılı oyunlara, %94.2'sinin ritim ve dansa, %89.2'nin lokomotor hareketlere; %68.3'ünün cimnastiğe, %59.7'sinin macera ve açık hava oyunlarına, %54'ünün

küçük araçlarla hareketlere, %13.7'lik bölümün halk oyunlarına, %5'inin drama-pantomime yer verdiği görülmektedir. Bu verilere göre anasınıfı öğretmenlerinin çoğunluğu hareket eğitimi uygulamalarında ritim ve dansa yer vermektedir. Okulöncesi eğitimde ritim ve dans çocuğun duygu ve düşüncelerini ifade etmesine olanak sağlar. Hareket eğitimi uygulamalarında mutlaka yer verilmesi gereklidir. Ancak, verilere göre az bir oran olsa da ritim ve dansa yer vermeyen öğretmenlerin olduğu görülmektedir.

Ritim ve dans etkinlikleri, hareket eğitimi ve öğretimi uygulamalarının amaçlarına ulaşmasında önemli bir katkı sağlar. Bu etkinlikler sadece yetenek gelişimine değil, çocuğun yaratıcı yeteneklerine de ileri düzeyde yardımcı olur. Pantomim de, çocuğun kendi bedenini tanımasına, zihinde canlandırma becerisinin gelişimine, farkındalık düzeyini arttırmasına ve böylece kendini daha rahat ifade etmesine yardımcı olur[23-33].

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.2'de hareket eğitimi öğretiminde çocukların ilgilerini arttırmak için kullandıkları uygulamalar incelendiğinde %74.1'lük bölümün tüm etkinlikleri çocuk merkezli olarak, %64'lük bölümün tüm etkinlikleri hareket eğitimi ile ilgili temel hareket beceri ve alışkanlıklara yönelik olarak, %60.4'ün tüm etkinlikleri oyun formatında, %32.4'ünün ise tüm etkinlikleri rekabetçi bir ortamda gerçekleştirdiği görülmektedir. Çocukları diğer çocuklarla rekabete sokmak onlarda kin, nefret, kıskançlık ve fesatlık gibi duyguları körükleyebilir. Bu durumda çocuk başkalarına zarar vermekten çok kendine zarar verebilir. Gelişme ve yeni becerileri öğrenme ve kazanma girişimleri aşamasında rekabet, öğrenmeyi ve girişimi engelleyebilir. Oyunda çocuğu hazır olmadan rekabete zorlamak büyük sorunlar yaratabilir [47].

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.3'de hareket eğitimi öğretiminde cinsiyet ayrımı yapıp yapmadıkları incelendiğinde %99.3'ünün ayrım yapmadığı, %0.7'nin ayrım yaptığı görülmektedir. Sonuç olarak, hareket eğitimi uygulamalarının kız-erkek karışık olarak, yani karma gruplarla yapılması uygundur.

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.4'de öğretim yöntemlerini kullanma durumu incelendiğinde %79.1'inin katılım öğretim yöntemini; %69.1'inin işbirliğine dayalı öğretim yöntemini; %64.7'sinin komutla öğretim yöntemini; %53.2'sinin problem çözme öğretim yöntemini; %52.5'inin alıştırmaya öğretim yöntemini; %50.4'ünün görevle öğretim yöntemini; %49.6'sının yönlendirilmiş buluş öğretim yöntemini kullandığı görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda, araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çoğunluğunun katılımı ile öğretim yöntemini kullandığını, bunu işbirliğine dayalı ve komutla öğretim yönteminin izlediği, problem çözme, alıştırmaya, görevle öğretim ve yönlendirilmiş buluş öğretim yöntemlerinin de birbirine yakın değerler olarak kullanıldığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Hareket eğitim programı amaçlarına ulaşabilmek için öğretim yöntemleri etkin bir rol üstlenir. Öğretim yöntemleri hareket öğretiminde çocukların davranış kazanmasında ve davranışın devamında öğretmene yardımcı olan temel öğelerdir. Öğretim yöntemleri içerisinde komut, görev ve alıştırmaya öğretim yöntemleri öğretmen merkezli öğretim yöntemi olarak ifade edilirken, diğer yöntemler çocuk merkezli öğretim yöntemi olarak belirtilmektedir. Öğretim sürecinde karar verme, harekete başlama, ritim kontrolü ve hareketi sonlandırma öğretmen merkezli , keşfetme ve hareketleri değerlendirme süreci çocuk merkezlidir [2].

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin görüşlerine göre çizelge 3.2.5'de öğrencilerin hareket eğitimi uygulamalarına olan ilgileri incelendiğinde, %87.8'inin ilgilerinin yüksek; %12.2'sinin orta derecede ilgili oldukları görülmektedir. Araştırma grubunun görüşlerine göre çocukların çoğunluğunun hareket eğitimi uygulamalarına olan ilgilerinin yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Çocukların hareket eğitimi uygulamalarına ilgilerinin orta seviyede olmasının önemli nedenleri çizelge 3.2.6'da görülmektedir. Bu verilerin değerlendirilmesi ile en önemli nedenin %5.8 gibi bir değerle alan yetersizliği,

%4.3 salon zeminin uygun olmayışı ve %2.1 araç-gereç yetersizliği olduğu görülmektedir.

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çalıştıkları kurumda çizelge 3.2.7'de hareket eğitimi uygulamalarının yapılabileceği kapalı alanın olup olmadığı incelendiğinde, %60.4'ünün çalıştığı kurumda kapalı alanın mevcut olmadığı görülmüştür. Hareket eğitimi dersini yapabileceği açık alana sahip olup olmadıkları sorulduğunda %78.4'ünün evet, %21.6'sının da hayır, mevcut değil yanıtını verdiği görülmüştür. Okulöncesi dönemi çocuğunun beklentilerine karşılık verebilecek açık alanların varolması elbette ki çocukların fiziksel ve sosyal gelişimlerini olumlu etkileyecektir. Anasınıfı öğretmenlerine, sınıf içinde yapılan bu uygulamaları etkili bulup bulmadıkları sorulduğunda, %30.9'unun kısmen etkili, %59.7'ünün hiçbir şekilde etkili bulmadığı ve %9.4'ünün sınıf içindeki bu uygulamaları etkili bulduğu görülmüştür.

Hareket eğitimi uygulamalarında başvurulan etkinlikler düşünüldüğünde, ritim ve dans, cimmastik, şarkılı oyunlar, halk oyunları ve atletizm gibi geniş alan isteyen uygulamaların sınıf içi ortamda sağlıklı olarak nasıl uygulanabildiği düşündürücüdür.

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.8'de etkili bir hareket eğitimi öğretimi için yararlandıkları küçük araçlar görülmektedir. Bu değerler incelendiğinde araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin %89.2'nin kurdele-mendil-eşarp'dan, %84.2'nin ipten, %80.6'nin çeşitli boylarda renkli yumuşak toplardan, %77.7'nin balondan, %28.1'in çemberden, %28.1'in denge tahtalarından, %22.3'ün fasulye torbalarından, %21.6'nın küçük sağlık toplarından, %10.1'inin ahşap plastik bloklardan yararlandığı, ve paraşüt aletinden kimsenin yararlanmadığı görülmektedir. Bu veriler değerlendirildiğinde, hareket eğitimi uygulamalarında en fazla yararlanılan aracın kurdele-mendil-eşarp olduğu, hiç yararlanılmayan aracın ise paraşüt olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Kurumun maddi olanakları kısıtlı olması durumunda, okulöncesi kurumun yöneticileri ile öğretmen işbirliği yapılmalı ve gerekiyorsa araç-gereç alımına ailelerin katılımı

sağlanmalıdır. Hazır araç almaktansa gerekli araç-gereci artık materyallerle yapmaya çalışma hem daha orjinal hem de daha ekonomiktir [9].

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.9'de hareket eğitimi ders işleyişi için gerekli araç gereç tedarik etme konusunda zorlukla karşılaşp karşılaşmadıkları ve kurumda oyun bahçesinin mevcut olup olmama durumu incelendiğinde %63.3'ünün kısmen zorlukla karşılaştığı, %22.3'ünün zorlukla karşılaştığı, %14.4'ünün zorlukla karşılaşmadığı görülmektedir. Kurum yöneticileri ile öğretmen işbirliği yapılarak gerekli olduğu takdirde araç gereç alımına ailelerin katılımının sağlanmasın gerekliliği daha önce vurgulanmıştı. Çizelgedeki verilerden hareketle, toplam 86 ilköğretim okulundan oyun bahçesi olan sadece 43 okul mevcuttur. 139 anasınıfı öğretmeninden %69.1'i çalıştığı okulda oyun bahçesinin mevcut olmadığını, %30.9'u oyun bahçesinin mevcut olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 3.2.9'da çalıştığı kurumda oyun bahçesi olduğunu belirten anasınıfı öğretmenlerinin oyun bahçelerinde mevcut olan araç-gereçlerin durumu çizelge 3.2.10'da verilmiştir. Bu çizelgeye göre: %74.4'ünün kum havuzuna sahip olduğu, %69.8'inin kaydırağı olduğu %58.1'inin salıncağa sahip olduğu, %46.5'inin tırmanma aletlerine sahip olduğu, %37.2'sinin merdivene sahip olduğu, atlama beygiri ve lastik halkaların araştırma grubunda yer alan hiçbir kurumda bulunmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak, anasınıfı öğretmenlerinin çalıştığı kurumların çoğunda çocukların büyük kaslarının gelişmesine yardım eden ve çocukları yaratıcı oyun oynamaya yöneltten kum havuzu ve tırmanma aletlerinin olduğu görülmektedir. Okulöncesi çocukların rahat hareket edebilecekleri geniş yere ihtiyaçları vardır. Bu çağ çocuklara koşma, atlama, tırmanma, sıçrama verilmesi onların bedensel ve motorsal gelişmelerine yardım eder. Bu ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli açık hava araçlarına ihtiyaç vardır. Tırmanma aletleri, atlama beygirleri, kaydırak ve merdivenleri basit şekillerde kendi imkanlarımızla elde edebiliriz. Ekonomik ve tedarik edilmesi çok kolay sehpa, uzun tahtalar çok yönlü kullanıldığında,

oturmak, kaymak, tırmanmak ve atlamak için kullanılabilir hale getirilebilir. Bazen de iki sehpa ortasına tahta yerleştirilerek denge tahtası ve atlama tahtası gibi kullanılacak araçlar yapılabilir [79].

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin hareket eğitimi kapsamında çocuklara oynatılacak oyunu planlarken göz önüne aldıkları kriterler Çizelge 3.2.11’de görülmektedir. Bu verilere göre, yeni davranışlar kazandırmayı öncelikli olarak göz önünde tuttular, ve yine birbirine çok yakın değerlerle oyunun neşeli ve ilgi çekici olmasını, oyun süresinin çocuğun ilgisine göre ayarladıkları ve çocukların gelişim düzeylerinin de göz önünde bulundurulduğu görülmektedir.

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.12’de oyun amacını belirlemede gerçekleştirmesini hedeflediği kriterler görülmektedir. Bu verilere göre %97.1’inin oyun amacını belirlerken çocukları yaratıcılığa teşvik etmeyi, %95’in kurallara uygun davranışlar kazandırmayı, %35.3’ün ünite konusunu gerçekleştirmeyi hedeflediği görülmektedir. Bu veriler değerlendirildiğinde, hemen hemen aynı değerlere sahip olarak araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çoğunluğunun, oyun amacını belirlerken, çocukların yaratıcılıklarını geliştirmeleri ve kurallara uygun davranışlar kazanmasını amaçladıkları görülmektedir. Anasınıfı öğretmenlerinin çoğunluğunun da ünite konusunu gerçekleştirmek amacı ile oyun oynatmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Oyun eğitimde bir araç olduğuna göre ancak bu aracın kullanılması ile belirli hedeflere gidilebilir. Burada önemli olan hedef yani amaçtır. Amaçlar farklılık gösterebilir, aynı oyun değişik amaçlarla da kullanılabilir. Önemli olan amaç doğrultusunda oyunda düzenlemeler yapılması gerektiğidir [74].

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.13’de hareket eğitiminde yararlandıkları görsel işitsel araçlar görülmektedir. Bu veriler değerlendirildiğinde, anasınıfı öğretmenlerinin %96.4’ünün hareket eğitiminde müzik setinden yararlandığı, %72.7’nin def-marakastan, %68.3’ünün

televizyondan, %61.9'un video-vcd-dvd'den, %7.9'unun orgdan, %2.2'nin piyanodan yararlandıkları görülmektedir. Bu bulgulara göre, öğretmenlerin hareket öğretiminde çoğunluğunun yararlandığı araç müzik setidir. Öğretmen görsel-ışitsel araçlar yardımıyla öğretimi zenginleştirebilir. Ancak derste kullanılacak araçlardan gerekli yararın sağlanması, uygun aracın, uygun zamanda, uygun yerde ve uygun bir biçimde kullanılmasına bağlıdır. Görsel ve işitsel araçları kullanmadaki en önemli amaçlar, öğretimi canlı ve açık hale getirmeleri, öğrenme arzusu yaratmaları, öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini arttırmaları ve öğretimi zenginleştirmeleri başta gelmektedir[15].

~ Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.14'de ritim ve dans çalışmalarında müzik aleti kullanıp kullanmadıkları görülmektedir. Bu veriler değerlendirildiğinde %70.5'inin müzik aleti kullandığı, %29.5'inin müzik aleti kullanmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Ritim ve dans müzik eşliğinde hareket etmek anlamına gelmektedir. Bunun için bir müzik aleti kullanmak gerekmektedir. Müzik eşliğinde hareket etmek, çocuklarda performansın üst düzeye ulaşmasına katkı sağlar. Ritim ve dans uygulamalarında müzik aleti kullanımı denildiğinde sadece davul, piyano, gitar, org ve diğer enstrümanlar anlaşılmalıdır. Basit ve ekonomik olarak her zaman elde edilebilecek iki tane kısa sopa veya bir kutu ve bir sopa da müzik aleti olarak düşünülebilir. Sopaları birbirine vurarak basit ritimler elde edilebilir. Bu ritimler eşliğinde hareket etmek çocuklara en fazla zevk veren eğlenceli uygulamalardandır. Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin hareket eğitimine ilişkin konuları içeren yayınları takip edip etmedikleri incelendiğinde, %61.9'unun mesleki yayınları takip ettiği, % 38.1'inin mesleki yayınları takip etmediği görülmektedir. Öğretmenlerin öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yaratabilmesi için bazı özelliklere sahip olması gerekir. Bir eğitim programının başarısı, araştıran, yenilikleri izleyen ve uygulayan, kendini geliştirmeye istekli, gelişmeye ve gelişmelere açık, yaratıcı, vizyon sahibi, geniş bir genel kültür, sağlam bir alan bilgisi, yeterli ve zengin bir meslek bilgisine sahip olan öğretmenlere bağlıdır[13].

Araştırma grubunda yer alan anasınıfı öğretmenlerinin çizelge 3.2.15’de hareket eğitimine yönelik mesleki yayınları hangi kaynaklardan takip ettikleri görülmektedir. Bu veriler değerlendirildiğinde, %89.5’inin kitaptan, %86’nın kitle iletişim araçlarından, %8.1’inin mezun olduğu okulla ilişki kurarak meslek, alan bilgilerini yenilediği görülmüştür. Bu verilere dayanarak en çok başvurulan kaynağın kitap ve kitle iletişim araçları olduğu sonucuna varabiliriz.

KAYNAKLAR

1. YAŞAR, Ş.,(Edt),**Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 699, s:1, 4, 5, 6, 31, 32-33, 37-38,73. Eskişehir, 2002.
2. TÜFEKÇİOĞLU, Ü.,(Edt), **Çocukta Hareket, Oyun Gelişimi ve Öğretimi** , Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No:715, s: 124, 225, 227, 228, 267, 308, 321, 328, 343. Eskişehir, 2001.
3. **Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi** , Ankara Üniversitesi,, cilt: 16, sayı:1, s: 385, 386, 393-394. Ankara, 1983.
4. YAVUZER, H., **Çocuk Eğitimi El Kitabı** , Remzi Kitabevi, 2. baskı, s: 151. , İstanbul, 2000.
5. Ya-Pa 4. **Okulöncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri**, Ya-Pa Yayın, s:13,14. İstanbul, 1986.
6. DEMİRAL,Ö., **Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri I-II-III**, Okulöncesi Dönem Öğretmeninin Yetiştirilmesi, s:17. 1985.
7. **36-72 Aylık Çocuklar İçin Okulöncesi Eğitim Programı**, Milli Eğitim Basımevi, s: 7 , 9-10, 13. Ankara, 2002.
8. BAŞAL, H.A., **Okulöncesi Eğitime Giriş**, Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayını No: 126, Vipaş Yayınları:2, s:2, 27, 28, 29, 30, 32. Bursa, 1998.
- 9.OKTAY, A., **Yaşamın Sihirli Yılları: Okulöncesi Dönem**, Epsilon Yayıncılık, s: 50-54, 57-58, 67, 86-87, 92-93, 94, 96, 97, 191, 197-198-199. İstanbul, 2000.
10. FİDAN,N., ERDEN,M., **Eğitime Giriş** , Alkım Yayınevi, s:213. İstanbul, 1998.
11. TOS, F., **Çocuğun Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim**, Kariyer Yayıncılık, Eğitim Dizisi:5, s:121. İstanbul, 2001.
12. BİLEN,M., **Plandan Uygulamaya Öğretim**, Anı Yayıncılık, s. 23. Ankara, 1999.

13. OKTAY, A., GÜRKAN, T., ZEMBAT, R., UNUTKAN, Ö., **Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım?**, Yapa Yayınları, s: 79, 95-96. İstanbul, 2003.
14. VARIŞ, F., **Eğitimde Program Geliştirme**, Alkım Yayıncılık, s:51. Ankara 1996.
15. KÜÇÜKAHMET, L., **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Alkım Yayınları, s:95. İstanbul, 1998.
16. FİDAN, N., **Eğitim Psikolojisi, Okulda Öğrenme-Öğretme**, Alkım Yayınevi, s:15-16. 1996.
17. AYDOĞMUŞ, K., BALTAŞ, A., B.Z., D.Ü., ..., **Ana- Baba Okulu**, Remzi Kitabevi, s: 47. İstanbul, 2001.
18. BREDEKAMP, S., KNUTH, L.G., KUNESH, L.G. AND SHULMAN, N., **What Does Research Say About Early Childhood Education?**, Oak Brook, s:5. 1992.
19. YANPAR, T., YILDIRIM, S., **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Anı Yayıncılık, s: 18. Ankara, 1999.
20. GÜNDÜZALP, M.F., **Öğretmenlik Mesleğine Giriş, (Bir Meslek Olarak Öğretmenlik)** Pegem Yayıncılık, s:225. Ankara, 2001.
21. HALLINGSWORTH, M.P. and HOOVER, H.K., Çev: GÜRKAN, T. Ve ERTEN, G., **İlköğretimde Öğretim Yöntemleri**, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, No: 204, s:20. 1999, Ankara.
22. ÜLGEN, G., **Eğitim Psikolojisi**, Alkım Yayınevi, s:73-74. İstanbul, 1997.
23. ARAL, N., KANDIR, A., YAŞAR, C.M., **Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı**, Ya-Pa Yayınları, s: 61, 119, 127-128. İstanbul, 2002.
24. GÖZÜTOK, D., **Öğretmenliğimi Geliştiriyorum**, Siyasal Kitabevi, s: 35. Ankara, 2000.
25. **36-72 Aylık Çocuklar için Okul Öncesi Eğitim Programı 2002**, Ya-Pa Yayınları, s: 13-18.
26. ERDEN, M. Ve AKMAN, Y., **Gelişim ve Öğrenme**, Arkadaş Yayınevi, s:100. Ankara, 2001.
27. **Health&Physical Education**, s:125. 1998.
<http://www.curriculum.wa.edu.au/files/pdf/health.pdf>
28. **Idaho Standards for Physical Education Teachers(2000)**, s:2

<http://www.sde.state.id.us/most/documents/phys.ed.pdf>

29. SÜKAN,Z., **Okul Öncesi Eğitimi El Kitabı** , Redhouse Yayınevi, s:75. İstanbul ,1980.
30. ÖZER, D. ve ÖZER, K., **Çocuklarda Motor Gelişim**, s: 124, 155, 156-157. Antalya,1998.
31. DÜNDAR,U., **Antrenman Teorisi** , Sporsal Kurum Dizisi, s:167, 171. Ankara, 1996.
32. HACIOĞLU, F. ve ALKAN, C., **Öğretmenlik Uygulamaları, Öğretim Teknolojisi** , Alkim Yayınevi, s: 28. İstanbul, 1997.
33. NICHOLS, B., **Moving&Learning**, Times Mirror/ Mosby College Publishing, s: 19-21, 34, 129, 132, 151, 251, 314-315. Boston- Toronto, 1990.
34. SENEMOĞLU, N., **Gelişim-Öğrenme ve Öğretim**, s: 33-34. Ankara, 1997.
35. AÇAK, M., İLKIN, A., ERHAN, S., **Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı** , s: 7. Ankara,1997.
36. **New Jersey Comprehensive Health Education and Physical Education Curriculum Framework**, s: 407,408. 1999.
<http://www.state.nj.us/education>
37. SANDERS, W.S., **Designing Preschool Movement Programs**, Human Kinetics Publishers, s: 32,41. 1998.
38. ÇAMLIYER., H., H., **Eğitim Bütünlüğü İçinde Çocukta Hareket Eğitimi ve Oyun** , s: 17, 19, 24-25, 35-36, 127. Manisa, 2001.
39. **Children Stages of Development**
<http://www.worldbank.org/>
40. DRISCOLL, A. and NAGEL, G.N., **Early Childhood Education Birth-8 Allyn and Bacon**, s: 65-66, 67. Boston 1999.
41. **Kindergarten to Grade 4 Physical Education/Health Education** , Manitoba Education, Training and Youth, s:1. 2001.
42. ANNING, A., **A National Curriculum For The Early Years**, Open University Press, s: 123. Buckingham- Philadelphia, 1995.
43. İŞMAN,A., ESKİCUMALI, A., **Eğitimde Planlama ve Değerlendirme** , Değişim Yayınları, s: 36. Adapazarı, 1999.
44. ÜLGEN G., **Eğitim Psikolojisi** , Lazer Ofser Matbaa, s:191. Ankara, 1994.

45. YEŞİLYAPRAK, B(ed)., **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi** , Pegem Yayıncılık, s:60 Ankara, 2003.
46. CORBİN B.C., PANGRAZİ, P.R., **Guidelines for Appropriate Physical Activity for Elementary School Children**, s:11. Arizona State University, USA, 2003.
47. SEEFELDT, C. and BARBOUR, N., **Early Childhood Education and Introduction**, Macmillan Publishing Company, s:60. New York, 1990.
48. The Ontario Curriculum, **Health and Physical Education** , Ministry of Training, s:18-19. 1998.
<http://www.edu.gov.on.ca/eng/document/curriculum/health>
- 49.PANGRAZİ, P.R., DAUER, P.V., **Dynamic Physical Education For Elementary School Children** , Macmillan Publishing Company, s:291-292. USA, 1994.
50. KALE, R., **Okulöncesi Dönemde Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi** , Nobel Yayın Dağıtım Yayın No: 454, s:25. Ankara, 2003.
51. BUSCHNER,C., **Teaching Children Movement Concepts And Skills** , Human Kinetics, s:10, 27, 32-37. USA, 1994.
52. **Colorado Model-Content Standards for Physical Education**, s:11. 1997
53. MURATLI, S.,**Çocuk ve Spor**, Bağırhan Yayınevi, s:38. Ankara,1997.
54. **Teaching and Learning to Standards 2002-03, Physical Education-Effective Teaching Skills** , s:288.
<http://www.ode.state.or.us/tls/pe/curriculum>
55. **Physical Education Curriculum Framework Parkway School District** , , s:9. 1999.
http://www.pkwy.k12.mo.us/C_I/pe/cluster.html
56. SIEDENTOP, D., **Introduction to Physical Education, Fitness and Sport**, Mountain View, Calif.,Mayfield Pub. Co., s:218, 219. 1990.
57. HENNESSY, F.H., **Physical Education Source Book** , Human Kinetics, s:13-16. 1996.
58. **Teaching and Learning to Standards 2002-03, Physical Education-Qualities of Programs**
<http://www.ode.state.or.us/tls/pe/curriculum/pequalities/pdf>

59. DEMİREL, Ö., **Eğitimde Program Geliştirme** , Kardeş Yayınevi, s:123. Ankara, 1998.
60. KÜÇÜKAHMET, L., **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme** , Alkım Yayınevi, s:19. İstanbul, 1999.
61. DEMİREL, Ö., **Genel Öğretim Yöntemleri** , USEM Yayınları, s:6. Ankara, 1995.
62. AKTAŞ, G., **Temel Dans Eğitimi**, s:3. İzmir, 1999.
63. ROBERTSON, E., **Physical Education, Key Stage 2** , John Murray Ltd., s:71-72, 141-142. London, 1994.
64. MCGREVVY, S. and SCHEFF, N.H., **Building Dances , Human Kinetix**, s:20. England, 1995.
65. İNAN, M., **3-9 Yaş Çocukları İçin Uygulamalı Hareket Eğitimi** , Özal Matbaacılık, s:132. İstanbul, 1998.
66. GERBER, A. and WROBLEWSKY, C. **Pantomimin Anatomisi** , Mitosboyut Yayınları, s:170. İstanbul, 2001.
67. SEL, R., **Okulöncesi Çocuklarına Oyunlar-Rondlar** , Ya-Pa Yayınları, s:7-8. İstanbul 2000.
68. KETEN.,A., F., **Temel Atletizm** , Arya Yayıncılık, s:VII. İstanbul, 2002.
69. İŞLER., M., **Atletizm** , Tutibay Yayınları, s:1. Ankara, 1997.
70. ÖZDOĞAN, B., **Çocuk ve Oyun** , Anı Yayıncılık, s:101. Ankara, 2000.
71. GÜNEŞ, A., **Okullarda Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi** , Pegem Yayıncılık, 2.baskı, s:49,51. Ankara, 2002.
72. GANDER. J.M., and GARDINER W.H., **Çocuk ve Ergen Gelişimi** , İmge Kitabevi, s:315. Ankara, 2001.
73. HAZAR, M., **Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitim** , Tutibay Yayınları, s:7,18. Ankara, 2000.
74. KİRAZOĞLU, Z., **Ünitelere Göre Hazırlanmış Oyunlar** , Ezgi Kitabevi, s:1. Bursa, 2000.
75. SUKAN, Z., **Okulöncesi Etkinlikleri** , Milli Eğitim Basımevi, s:13-14. İstanbul, 1993.
76. SEYREK, H., SUN, M., **Çocuk Oyunları-Okulöncesi Eğitimde Oyun Dersi El Kitabı** , Mey yayınları, s:55-65. İzmir, 1985.

77. BELKA, D., **Teaching Children Games , Human Kinetics**, s:3. USA, 1994.
78. NANCE, J., MALMBERG, E., HACKER, P., **Gymnastic Fun&Games , Human Kinetics**, s:3-8. 1996.
79. OĞUZKAN, Ő., ORAL, G., **Okulöncesi Eğitim**, Milli Eğitim Basımevi, s:124,126,127. İstanbul, 1987.
80. KARASAR, N., **Bilimsel Araştırma Teknikleri**, Nobel Yayın Dağıtım, s:77. Ankara, 1998.

ARAŞTIRMAYA KATILAN İLKÖĞRETİM OKULLARI

1. 23 Nisan İlköğretim Okulu
2. 24 Kasım İlköğretim Okulu
3. 30 Ağustos İlköğretim Okulu
4. 75. Yıl Özel İdare İlköğretim Okulu
5. 100. Yıl İlköğretim Okulu
6. Adalet İlköğretim Okulu
7. Adnan Menderes İlköğretim Okulu
8. Ahmet Olcay İlköğretim Okulu
9. Ahmet Sezer İlköğretim Okulu
10. Ali Fuat Cebesoy İlköğretim Okulu
11. Ali Fuat Güven İlköğretim Okulu
12. Ali Rıza Efendi İlköğretim Okulu
13. Anadolu İlköğretim Okulu
14. Ata İlköğretim Okulu
15. Atatürk İlköğretim Okulu.
16. Av. Mail Büyükerman İlköğretim Okulu.
17. Av. Şahap Demirer İlköğretim Okulu.
18. Aziz Bolel İlköğretim Okulu.
19. Barbaros İlköğretim Okulu.
20. Battal Gazi İlköğretim Okulu.
21. Cengiz Topel İlköğretim Okulu.
22. Cumhuriyet İlköğretim Okulu.
23. Çamlıca Ticaret Odası İlköğretim Okulu.
24. Dr. Halil Akkurt İlköğretim Okulu.
25. Dr. Mustafa Çamkoru İlköğretim Okulu.
26. Dumlupınar İlköğretim Okulu.
27. Edebali İlköğretim Okulu.

28. Emine Cahide Karaali İlköğretim Okulu.
29. Erenköy İlköğretim Okulu.
30. Fahri Günay (Kıbrıs) İlköğretim Okulu.
31. Fatih Sultan Mehmet İlköğretim Okulu.
32. Gazi İlköğretim Okulu.
33. Halil Yasin İlköğretim Okulu.
34. Havacılar İlköğretim Okulu.
35. Hava İkmal Bakım Merkezi İlköğretim Okulu.
36. Hürriyet İlköğretim Okulu.
37. İbrahim Karaoğlanoğlu İlköğretim Okulu.
38. İki Eylül İlköğretim Okulu.
39. İlhan Ünügür İlköğretim Okulu.
40. İsmet İnönü İlköğretim Okulu.
41. İstiklal İlköğretim Okulu.
42. Kardeşler İlköğretim Okulu.
43. Kazım Karabekir İlköğretim Okulu.
44. Kılıçarslan İlköğretim Okulu.
45. Korgeneral Lütfi Akdemir İlköğretim Okulu.
46. Kurtuluş İlköğretim Okulu.
47. Kutipoğlu İlköğretim Okulu.
48. M. Akif Ersoy İlköğretim Okulu.
49. M. Ali Yasin İlköğretim Okulu.
50. M. Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu.
51. Malhatun İlköğretim Okulu.
52. Mehmet Gedik İlköğretim Okulu.
53. Mehmetçik İlköğretim Okulu.
54. Melahat Ünügür İlköğretim Okulu.
55. Sultandere İlköğretim Okulu.
56. Zafer İlköğretim Okulu.
57. Zeynep Sinan İlköğretim Okulu.
58. Mithat Paşa İlköğretim Okulu.

59. Mualla Zeyrek İlköğretim Okulu.
60. Murat Atılğan İlköğretim Okulu.
61. Namık Kemal İlköğretim Okulu.
62. Nasrettin Hoca İlköğretim Okulu.
63. Necatibey İlköğretim Okulu.
64. Orgeneral Halil Sözer İlköğretim Okulu.
65. Osmangazi İlköğretim Okulu.
66. Pilot Binbaşı Ali Tekin İlköğretim Okulu.
67. Plevne Özel İdare İlköğretim Okulu.
68. Porsuk İlköğretim Okulu.
69. Reşat Benli İlköğretim Okulu.
70. Sami Sipahi İlköğretim Okulu.
71. Sinan Alaağaç İlköğretim Okulu.
72. Süleyman Havva Kamışlı İlköğretim Okulu.
73. Ş. Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu.
74. Şeker İlköğretim Okulu.
75. TEİ Alparslan İlköğretim Okulu.
76. Ticaret Borsası İlköğretim Okulu.
77. Turan İlköğretim Okulu.
78. Ülkü İlköğretim Okulu.
79. Vali Bahattin Güney İlköğretim Okulu.
80. Vali Münir Raif İlköğretim Okulu.
81. Vali Sami Sönmez İlköğretim Okulu.
82. Yarbay M. Yaşar Gülle İlköğretim Okulu.
83. Yavuz Selim İlköğretim Okulu.
84. Yunus Emre İlköğretim Okulu.
85. Ziya Gökalp İlköğretim Okulu.
86. Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu.

**“OKULÖNCESİ EĞİTİMDE HAREKET EĞİTİMİ
UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ”**

ANKET FORMU

Size verilen bu anket formu **“Okulöncesi Eğitimde Hareket Eğitimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi”** amacı ile yüksek lisans düzeyindeki bir araştırmanın gereği olarak hazırlanmıştır. Bu çalışma bilimsel amaçlı olup, vereceğiniz cevaplar araştırma dışında başka hiçbir amaçla kullanılmayacak ve gizliliğe tam bir özen gösterilecektir. Ankette kimliğinizi belirtmenize gerek yoktur.

Araştırmanın amacına ulaşması ve bir değer kazanması vereceğiniz cevapların içtenliğine ve doğruluğuna bağlıdır. Soruları cevaplandırırken bunu göz önünde bulundurmanızı ve cevapsız soru bırakmamanızı diler, ilgi ve katkılarınız için teşekkürlerimi sunarım. Saygılarımla.

Öğr.Gör.Ayça ÖZMEN

Anadolu Üniversitesi

Beden Eğitimi ve SporYüksekokulu

ANKET FORMU

A. KİŞİSEL BİLGİLER

Aşağıdaki sorularla ilgili seçeneklerden, durumunuza uygun olanı (x) işareti ile belirtiniz. Her soru için yalnız bir seçenek işaretlenecektir.

1. Cinsiyetinizi belirtiniz.

a. Kadın

b. Erkek

2. Yaşınız

a. 18-22

b. 23-27

c. 28-32

d. 33-37

e. 37-41

f. 42 ve daha yukarı

3. Öğrenim durumunuz

a. Lise (Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü) mezunu

b. Önlisans (Anaokulu Öğretmenliği bölümü) mezunu

c. Lisans (Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü) mezunu

d. Lisans (Okulöncesi Öğretmenliği) mezunu

e. Yüksek Lisans

f. Diğer (lütfen belirtiniz).....

4. Öğretmenlik mesleğinizdeki hizmet sürenizi belirtiniz.

a. 4 yıl'dan az

b. 5-9 yıl

c. 10-14 yıl

d. 15-19 yıl

e. 20-24 yıl

f. 25 ve daha fazla

5. Kurumunuzdaki çalışma şeklinizi belirtiniz.

a. Yarı zamanlı

b. Tam zamanlı

6. Hareket eğitimi öğretimine haftada kaç ders saati ayırmaktasınız.

a. 1 ders saati

b. 2 ders saati

c. 3 ders saati

d. 4 ders saati

e. 5 ders saati ve daha fazla

7. Hareket eğitimi öğretimine ayırdığınız ders saati kaç dakikadır.

a. 20 dakikadan az

b. 20-30 dakika

c. 31-40 dakika

B. HAREKET EĞİTİMİ UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

1. Okulunuzda hareket eğitimi öğretimi kapsamında, aşağıda yer alan etkinliklerden hangilerine yer vermektedirsiniz. (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).
 - () a. Ritim ve dans
 - () b. Cimnastik
 - () c. Lokomotor hareketler (koşma-sıçrama-yürüme-uçma-konma...)
 - () d. Küçük araçlar ile hareketler
 - () e. Macera ve açık hava etkinlikleri
 - () f. Halk oyunları
 - () g. Şarkılı oyunlar
 - () h. Drama-pantomim
2. Okulunuzda çocukların hareket eğitimine ilgilerini arttırmak için en çok hangi tür uygulamayı gerçekleştiriyorsunuz. (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).
 - () a. Uygulamalarda yer alan tüm etkinlikleri küçük gruplar halinde oyun formatında gerçekleştiriyorum.
 - () b. Uygulamalarda yer alan tüm etkinlikleri rekabetçi bir ortam yaratarak gerçekleştiriyorum.
 - () c. Uygulamaları hareket eğitimi ile ilgili temel hareket beceri ve alışkanlıklara yönelik olarak gerçekleştiriyorum.
 - () d. Hareket eğitimi uygulamalarındaki tüm etkinlikleri çocuk merkezli olarak gerçekleştiriyorum.
3. Hareket eğitimi öğretiminde cinsiyet ayrımı yapıyor musunuz.
 - () a. Evet
 - () b. Hayır
4. Sınıf içi uygulamalarınızda en çok hangi öğretim yöntemini kullanmaktasınız (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).
 - () a. Komutla öğretim yöntemi
 - () b. Alıştırma öğretim yöntemi
 - () c. Görevle öğretim yöntemi
 - () d. İşbirliğine dayalı öğretim yöntemi
 - () e. Yönlendirilmiş buluş öğretim yöntemi
 - () f. Problem çözme öğretim yöntemi
 - () g. Katılım yöntemi
5. Öğrencilerinizin hareket eğitimi uygulamalarına olan ilgileri genelde nasıldır.
 - () a. Yüksek
 - () b. Orta
 - () c. Düşük

6. 5. soruya yanıtınız b yada c ise bunun en önemli nedeni sizce ne olabilir. Yanıtınız "a" ise bu soruyu yanıtlamayınız.
- () a. Alanın yetersizliği () b. Salon zemininin uygun olmayışı
() c. Araç-gereçlerin yetersizliği () d. Ders süresinin yetersiz oluşu
7. Çalıştığınız kurumda hareket eğitimi dersini yapabilecek kapalı alan var mı?
() a. Evet () b. Hayır
8. Çalıştığınız kurumda hareket eğitimi dersini yapabilecek açık alan var mı?
() a. Evet () b. Hayır
9. Sınıf içi ortamında yapılan hareket eğitimi uygulamalarını etkili buluyor musunuz?
() a. Evet () b. Kısmen () c. Hayır
10. Etkili bir hareket eğitimi öğretimi için hangi küçük araçlardan yararlanmaktasınız (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).
- () a. Çember () b. Çeşitli boylarda renkli yumuşak toplar
() c. Denge tahtaları () d. Küçük sağlık topları
() e. İp () f. Kurdele- mendil-eşarp
() g. Paraşüt () h. Balon
() i. Fasülye torbaları () j. Ahşap -plastik bloklar
11. Ders işleyişi için gerekli araç-gereç bulma konusunda zorluklarla karşılaşılıyor musunuz?
() a. Evet () b. Kısmen () c. Hayır
12. Çalıştığınız kurumda oyun bahçesi var mı?
() a. Evet () b. Hayır
13. 12. soruya yanıtınız evet ise oyun bahçesinde bulunan araç gereçler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz). Yanıtınız "hayır" ise bu soruyu yanıtlamayınız.
- () a. Tırmanma aletleri () b. Salmcıklar () c. Kum havuzu
() d. Kaydıraklar () e. Atlama beygirleri () f. Merdiven
() g. Lastik halkalar
14. Oynatılacak oyunu planlarken aşağıdakilerden hangisini göz önüne alırsınız (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).
- () a. Neşeli ve ilgi çekici olmasına () b. Yeni davranışlar kazandırmayı
() c. Süreyi çocukların ilgisine göre ayarlamayı () d. Çocukların gelişim düzeylerini
15. Oyun amacını belirlerken aşağıdakilerden hangilerinin gerçekleşmesini hedefliyorsunuz (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).
- () a. Çocuğu yaratıcılığa teşvik etmek () b. Ünite konusunu gerçekleştirmek
() c. Kurallara uygun davranışlar kazanmasını sağlamak

16. Hareket eğitimi öğretiminde hangi görsel ve işitsel araçlardan yararlanmaktasınız(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

- a. Müzik seti b. Video-VCD-DVD c. Televizyon
 d. Piyano e. Org f. Def-marakas

17. Ritim ve dans çalışmaları yaparken müzik aleti kullanıyor musunuz.

- a. Evet b. Hayır

18. Hareket eğitimine ilişkin konuları içeren yayınları takip ediyor musunuz?

- a. Evet b. Hayır

19. 18. soruya yanıtınız evet ise mesleki yayınları daha çok hangi kaynaklardan takip ediyorsunuz (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz). Yanıtınız "hayır" ise bu soruyu yanıtlamayınız.

- a. Kitap
 b. Kitle iletişim araçlarından (T.V, video, İnternet vb.)
 c. Mezun olduğum okulla ilişkimin devam etmesinden

EK-3

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI :B.08.4.MEM.4.26.00.02.000()/
KONU: Anket uygulaması

21.01.04*001917

VALİLİK MAKAMINA

İlimiz Anadolu Üniversitesi Rektörlüğünün 19.01.2004 gün 248 sayılı yazılarında; Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Ayça ÖZMEN'in "Okul öncesi Eğitimde Hareket Eğitimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tez çalışmasını İlimizdeki tüm İlköğretim Okullarında uygulaması istenilmektedir.

Adı geçen öğrencinin İlimizdeki tüm İlköğretim Okullarında uygulamak istediği anket Müdürlüğümüze bilgi verilmek kaydıyla uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Kenan TUĞAN
Milli Eğitim Müdür V.

OLUR
21 .../01.../2004

Mehmet ÖKSÜZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

EĞİTİME
%100
DESTEK

DANISMA
444 0 632
HATTI

Tel : 239 72 00
Faks : 239 39 22

E-Posta Adresi : eskisehirmem@meb.gov.tr
Internet Adresi : <http://eskisehir.meb.gov.tr>